

ЁЛҚИН

ШЕЪРЛАР

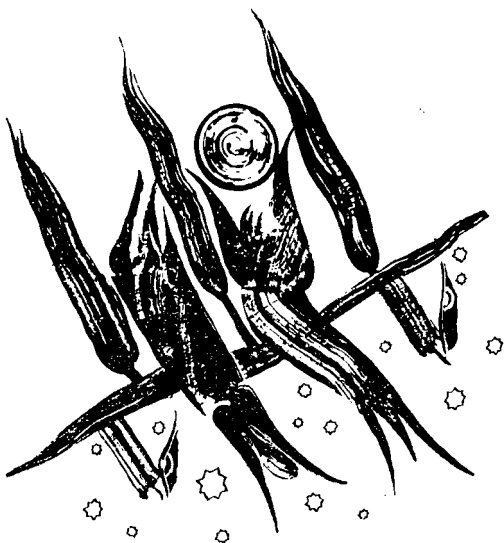
Тошкент
«Ёзувчи» нашриёти
1991

Фароғат ҚАМОЛ тўплаб, нашрга тайёрлади

К $\frac{4702620202-14}{М 362 (04) 91}$ 1-91

ISBN 5-8255-0001-4

© «Ёзувчи» нашриёти, 1991 й.

Зебо РАҲИМОВА

* * *

Тоғларнинг тошига бош урган еллар,
сойларга энолмай лол турган еллар,
Тегирмон бошини тушимда кўрдим,
наҳот зорим етди, наҳот у келар?

Маймунжон қоплаган чашмали йўллар,
чинорлар ичида йўқолган йўллар,
тушим-ла тирилди ўн йиллик гуллар,
наҳот зорим етди, наҳот у келар?

Сандиқтош томонда ҳилол сарғайди,
бу оқшом ялмоғиз мени қарғайди, —
Тегирмон бошига кўнглим талпинар,
наҳот зорим етди, наҳот у келар?

Кўройдин, кўзимни чалғитмай тургин,
дарёга энайлик, мен билан юргин,
наҳот кўнглинг ўлса, қайта тирилар?
Наҳот зорим етди, наҳот у келар?

* * *

Бунча қийин бўлди келмоғинг,
донишманд қиш, қўлингни узат —
ошиб кетди бугун салмоғинг,
йиғлаяпти зериккан кузак.

Куз йўлининг адоқларидан
сочи сариқ бир қиз келади.
Унинг ҳорғин ҳовучларида
армоғми, ишқ...
ким билади...

Сокингина ҳам чекар яна
у куз деган номга муносиб
ва зериккан боғлар жон берар
хотирани кўксига босиб.

* * *

Гунчанинг лабидан узилди томчи,
юракка «чак» этиб тегди бир садо,
кўксимнинг чап қисми ётибди санчиб,
шамолнинг рангида йиғлади видо:
— мени эҳтиёт қил, азизим...

Қадим туркий тупроқ кўзлари очиқ,
қийналиб ётибди қон эмган мозий,
кунлардан тинимсиз кетяпман қочиб,
вужуд-ку — фуқаро, юрак-ку — қози:
— мени эҳтиёт қил, азизим...

Қайс қон туфлаган ҳамга ғанимман,
Зебуннисо чеккан дарддур торганим,
руҳини қийналиб топган таним, ман,
Жалолиддин чўккан сувдир ватаним:
— мени эҳтиёт қил, азизим...

Турон тупроғида унган гиёҳман,
илдизим Қошғарий битган китобда,
Чўлпоннинг бўғзидан тўкилган оҳман,
ҳаётим усмонлар этган итобда:
— мени эҳтиёт қил, азизим...

Қўзимга чўп тушса, сендан гумоним,
кўнглим оч, кўнглингни очгин, жондошим,
бағрим қон, қўлимда олтидан жомим,
қара, остонангда ётибди бошим:
— мени эҳтиёт қил, азизим...

* * *

Қирққа кирмай қирқилди кўнглим,
тўлқинида ишқ долғаларин,
тинчлик бермас менга ўз умрим,
йўқдир руҳим қўнолғалари.

Мендан нима истайсан, қўлим,
оч кўзларим нима истайсиз.
Қисқармоқда тобора йўлим,
нега чоп деб мени қистайсиз?

Тўйганим йўқ, аммо яшашдан
юрақларим толиб кетяпти,
мен тўймаган дунёдан мени
оёқларим олиб кетяпти...

* * *

Фасллар тинимсиз қийнаётган туш,
ҳайратнинг лаблари сузик воласи,
жисмаро жисмимни еган жисмқуш,
хайр, руҳиятнинг жимжит носаси.

Хайр, бир майсадек яшалган умр,
кафтимда чизиқлар фол очган кунлар,
ҳаётим тикони кўринмас гулдир,
умрим ғуссаларга тўланган хунлар.

Дунё бор руҳият майдонларида,
фуқаро кўксингда бўғизланган дил,
йўлчиман, етказмоқ кўйига тушган
бу йўллар тобора, аниқ, мустақил.

на ортда йўл бордир,
на олдда илинж,
на дилда қайғу бор,
на дилда севинч...

* * *

Яна куз...
кунлар соғинади сени жимгина,
йўллар соғинади, беун, беўйлов,
кўзингнинг ёшини артгин, қизгина,
эшиқда кимнидир йўқлайди биров...

Яна куз...
боғлар сарғаяди офтобда ёна,
кўчалар хаёлчан ташлайди нигоҳ,
тупроққа айлангим келади, она,
япроққа айлангим келади гоҳ-гоҳ...

Яна куз...
осмон безовтадир, қушлар бетиним
иссиқ ўлкаларга кетади учиб,
кунлар юраклардан топади қўним,
қўллар елкаларни жимгина қучиб...
яна куз...

* * *

Қўнглимнинг қонидан туғилган болам,
қўнглимнинг нуридан йўғрилган болам,
тан деган жисмда руҳим бардоши,
қароқда музлаган кўзимнинг ёши,
юртида меҳр деб йиқилган болам,
темир тобутларга тиқилган болам.

Муштипар бошимни ҳар ғамга тутдим,
тенгсизлик заҳмини етмиш йил ютдим,
қўринмас ёғийнинг қора шарпасин
мен нечун унутдим, нечун унутдим?
Нодўстлар қўлида сўлиган болам,
ўн саккиз ёшида алп ўлган болам.

Лаънат тамғасини дилига осиб,
ифлос оёқ билан дастурхон босиб,
уйимнинг тўрида ўсган тўралар,
оқ нон еб уволни қусган тўралар,
танида юраги мажруҳ, қон болам,
жанг кўрмай майибу яримжон болам.

Қўлларим мушт, аммо, ёғий кўринмас,
сени турғизмоққа ҳеч ким уринмас,
кўзимнинг ўнгида йиқилган болам,
яшашдан зериккан, сиқилган болам,
юртим, деб жангларда ўлмаган болам,
ўт тўққиз ёшига тўлмаган болам...

* * *

Юракда бир сарин шамоллар эсди,
жилмайиб тургандай бўлди моҳтоб,
ғуссанинг заҳрини умидлар кесди,
кўнглимдан чарақлаб чиқди-ку офтоб,
нечун сезмаяпсиз, меҳрибон?

Хуррам кунларимнинг туби йўқ, тешик,
кўзимга термулиб алдади дўстлар,
менга очилмади, ў, қанча эшик,
дунёда бунча кўп, ёраб, кам-кўстлар,
нечун сезмаяпсиз, меҳрибон?

Ҳасад кулиб туриб дастимни кесар,
ғашимга тегади ниқобдор душман,
дўстим сиёсий руҳ билан йўл тўсар,
на тутқун дарахтман, на озод қушман,
нечун сезмаяпсиз, меҳрибон?

Менинг эса яна жўнроқ тилагим,
саҳарларни қаймоқ-ми деб яладим,
Турон тупроғига келар дўнгиси
ариқлар лабида ялпиз юрагим,
нечун сезмаяпсиз, меҳрибон?

* * *

Рухсат беринг, сиздан кетаман,
рухсат беринг, «хайр», деб айтинг,
Бу аламли кунни йиртаман,
бирга кетмоқ фикридан қайтинг.

Араз эмас... тирсакларига
тиранганча кўксимда юрак,
менга ҳижрон керак деб айтди,
менга азоб керак... керак...

Куннинг ярим палласида Сиз,
ярим палласида мен якка.
Шукур деб, хайр деб, қўл силкиб
суяниб турибман юракка...

* * *

Шамоллар боғлардан қайтмади қирга,
чўққилар кўксини кунларга тутди,
бу тоғлар кўнглини дарёга берган,
мен — саҳро умрини саратон ютди.

Баҳорнинг жунунвор ёмғирларига
ялпизлар сўйлади кўрган тушини,
юракдай чўйқалиб келган шамоллар
дарёларга кетди қўшилиб.

Бу кунлар таърифга тиламас сўзни,
тилим ортиқчасан, сабрим — сариқ тош,
фаслдай ажратиб ташлади бизни—
нигоҳлар — бир умр эримас кўз ёш.

Соат милларидан зерикди зеҳним,
кўнглимга ҳасратлар боради эниб,
бир буғдой донидай келдиму кетдим,
илинж, шу тупроққа берайми сени?

* * *

Навбаҳорнинг иши кўп,
шаббодалар жонсарак.
Апрелга дил ёрди жим
маъюсгина наъматак.

Куртакларнинг қатида
ғижимланган хотира,
ҳижжалайди шивирлаб
оқ кўйлакли бокира.

Олам — титраган нафас,
ёниб кетади бағир.
Хайр, етар бўлди бас,
йиғламайман барибир...

* * *

Ойнинг ёруғида бир гул ўсади,
соғинчдан чарчаган кўнгил ўсади,
художон, очилмоқ яна ё насиб —
бир қўшиқ дунёни мендан тўсади.

Ёрижон, ким уни менга илинди,
йиғладим, саргардон кўнглим тилинди.
Ойнинг ёруғида бир гул жон берар,
Ёрижон, ёлғизлик яна билинди.

Алпомиш ўлди, деб бахши қон ютар,
алпсиз оқшомни ёвлар ичади.
Ойдинда сочлари ёйиқ Барчиной
сўлиган гуллардан кафан бичади.

Асрлар алпни елкалаб кетар,
дийдаси тош бўлган тунда қоламан,
устимга Барчиной ечиб кетган гунг
оқшомни жимгина илиб оламан.

Ёрижон, азадор, айтинг, ким энди?
Ёрижон, кўнглингиз нега бўлинди?..

* * *

Сиз билан жанжалга фурсат йўқ,
ташқарида сўқмоқ кутмоқда.
Бу уйда қолишга рухсат йўқ,
уй мени ютмоқда.

Ер чизиб турибди дарахтлар,
сотқин шабадалар — панада.
Чўкади парчаланган вақтлар
менинг юрагимга янада.

Сўқмоқ юзасида қийналади жим
ёлғиз қолаётган изларим,
сизни қийнаётгандир балким
менинг айтилмаган сўзларим.

Хув нарида дарё, дилимни
тушунса, тушунар фақат шу баҳр.
У ҳарқалай менинг дардимни
менга қайтиб бермайди ахир...

* * *

Отамнинг юртида тоғлар ухлади,
сарғайган қирларни безади қорлар,
Ютонсой сувида оқиб кетди куз.
Пайғамбар ёшига кирди баҳорлар.

Қобилнинг Чинори ҳувиллаб қолди,
мол излаб ҳоримас Удумда кимса.
Сарфароз ёқларни қор босди, ота,
шу оқшом қиз кўрди Гулбуви тумса.

Сесканиб уйғонди қишлоқ, даралар,
милтиқ варанглаган совуқ саҳарда.
Оқшом тош тиралган синиқ дарвоза
ғирчиллаб очилар бугун наҳорда.

Олағуч томондан офтоб ёйилди,
қирларга ўрлайди қишлоқ подаси.

Қишлоққа энади Сайфулла овчи
белида сурмакўз каклик шодаси.

Иссиқ нон ҳидини таратар уйлар,
эшиқлар пойида мис офтобаси.
Орзули кўнглини чўлғайди ўйлар,
шаҳарни ўйлайди қишлоқ боласи.

«Зап қиш-да», чопонни бар урган чоллар
қўр тўкар чошгоҳ офтобруяда.
Қаторда йўқларни йўқлайди чоллар,
эсланар аябатта Қобил гуянда.

Даврада отам йўқ, амаким нотинч,
Қор босган тоғларни бўйлайди чоллар,
Шу совуқ кунларни қучади илинж,
ғанимат дунёни ўйлайди чоллар...
Отамнинг юртида тоғлар ухлади...

* * *

Мен сендан кечаман, кўзларимда ёш,
бу инжиқ кўнглимни шунга кўндирдим.
Аягин, умримдан кетмагин, бардош,
севдиму, севгимни ўзим ўлдирдим.

Бир қур қаради-ю, кетди тутоқиб
ифорни етаклаб келган шабада.
У сени ёқтириб қолганди чоғи,
менми, ё у мендан жиндек хафадай.

Салмоқлаб урушма мени, қари тол,
Муҳаббат тош бўлди кўксимда ётиб,
Атиргул, елкамдан қўлларингни ол,
тиканинг юракка кетди-ку ботиб...

С У З

Достон

Абдулла Ориповга

Бола кечалари ёлғиз ўзи ҳовлига чиқишга кўрқарди, назарида туннинг ажиналари, ўғрилари бўларди. Айниқса, узун қиш кечалари, ташқарида жаҳлдор шамоллар ваҳшат солиб чопганида у Онасининг ёнидан нари кетмасди. Боланинг Барчин опаси ҳамда Ботир акалари эса сандал атрофига тизилишиб негадир нуқул ажиналару бойўғлилар, аллақандай кўзга кўринувчи нарсалар ҳақида бири олиб, бири қўйиб узоқ гапиришарди. Кўзларидан ўт чақнаб қайлардадир чақирадиган сеҳрли сувлар борлигини, чақирганлар эса албатта ўша сувга фарқ бўлишини ваҳима билан сўзлашарди. Онаси ҳар замонда: «Бўлди ҳў-ўв, эртага мактабга... қаёқдаги гапларни топасанлар-эй...» деб қўярди. Бола Барчин опаси ва Ботир акаларига қойил қолганича, урчуқ йигираётган Онасининг пинжида уйқуга кетарди. Унинг Ботир акалари эса Оналарининг гапига кирмай тўшакларида ҳам алламаҳалгача пичир-пичирлашиб ётишарди. Баъзи кунлари Бола уйғониб:

— Эна, далага чиқаман, — деб қоларди.

— Қани, менинг кенжаботиримни бировларинг олиб чиқинглар-чи, — дерди Онаси урчуқ йигиришда давом этиб. Боланинг Ботир акалари Оналари то қайсинингдир отини айтмагунича жимиб қолишарди. Ниҳоят бирови Онасининг қистови билан Болани ҳовлига олиб чиқиб кетгач, яна пичир-пичир бошланарди. Ташқарида эса қиш, жаҳлдор шамоллар...

— Бўжи келди, бўл тез, — деб қўрқитарди «қоровул». Ваҳимага тушган Бола апил-тапил иштонини кўтариб ортига чопарди. Уйга киришгач, у гоҳида индамай яна уйқуга кетар, гоҳида лабларини бурганича ўз-ўзидан йиғлаб юборарди. Шунда Онаси:

— Ҳа, шўрим бор-а, шўрим бор, болага иш буюр, орқасидан ўзинг югур, — деганича уни қайтадан ташқарига етакларди.

Бола кечалари ёлғиз ўзи ҳовлига чиқишга қўрқар-
ди...

(Қишлоқ даргоҳингга йўлим тушса ҳам,
Тушса ҳам кўксимга ғулу, ҳаяжон,
Барибир энг содда ҳайратим билан
Қайта учрашмасман энди ҳеч қачон.

Бугун атрофимда ўзга бир олам
Кўзларим ёндириб қилар жимжима.
Шамоллар увлаган қаро тунда ҳам
Менга дуч келмайди энди ваҳима.

Айёр ажиналар яшаган адир,
Аразлаб, адашиб кетгансан қайга?!
Агар изласам ҳам энди, барибир
Сени тополмасман ҳеч қачон қайта!

Энди хотирамда сарғайиб мангу
Хаёлим саҳнига келаркансан бот,
Нурафшон кунларим бўлар қоронғу,
Эй содда ишончдан иборат ҳаёт.

Тиниқ тасаввурдан яралган жаҳон,
Мени олиб бормас сенга бирон йўл.
Демак, учрашмасмиз энди ҳеч қачон,
Демак, бир умрга хайр, рози бўл...)

Қўзигул чиққан кундан бошлаб ҳаммалари ҳовли-
да ётишарди. Улар бир муддат ўзаро юлдуз талаши-
шарди-да, ўйинга мўл илиқ кунларнинг чарчоғиданми,
дарров ухлаб қолишарди.

Шундай тиниқ, осуда тунларнинг бирида Бола сач-
раб уйғонди. Кимдир чақиргандай бўлди, эти увишди.
Қўрқди. Тун эса ойдин эди. Бола дарров кўрпасига
бурканиб қулоғини динг қилди. Аммо шамолларнинг
хур-хури ва ухлаётган Ботир акаларининг бир маромда
пишиллашидан бошқа ҳеч нарса эшитилмади.

Кейинги тун ўртаси ҳам Болани яна кимдир чақир-
гандай бўлди. Йўқ-йўқ, бу гал аниқ эшитди — кимдир
отини айтиб чақирди. У тагин сесканди, илиқ баҳор
кечасида қалт-қалт титради, шошиб Онасини туртди:
«Эна мени кимдир чақирди...» Онасининг юзидан қон
қочди. У Боланинг ўтган тунда ҳам нимадандир қўрқиб

уйғонганидан хавотирда эди. «Боламга бир нарса бўлган. Фол очирим керак», — деб ўйлади у. Кейин:

— Туш-пуш кўргандирсан-да, болам, қўрқма. Менга яқинроқ ёт, — деганча Боланинг елкасига қўл ташлаб овулган бўлди. Аммо, ўзи ич-ичидан зил кетиб шундай деб қўяберди:

Шохлар аро штирлаб шабадалар эсганди,
Бовримдаги болам-ой полапондай сесканди.
Оқ булутнинг ортига яширинган оймомо,
Чиқ оламини ёритиб, боламга қўрқув солма.

Уйғониб туриб, отимни, эна, кимдир айтди, дер,
Оймомо, билсанг унинг кимлигини айтиб бер.

Менинг болам улғайиб юрт сўровчи бўлсин-эй,
Уйқусидан айирган шабадалар ўлсин-эй.
Шохлар аро шивирлаб шабадалар эсганди,
Бовримдаги болам-ов полапондай сесканди.
Оқ булутнинг ортида юзин ёпган юлдузим,
Қарагин кўзларимда ёшларим тизим-тизим.

Болам туриб, энажон, кимдир чақирди, дейди,
Унинг уйқусин бузган ўзининг бошин ейди.
Менинг болам улғайиб юрт сўровчи бўлсин-эй,
Оромин олиб қочган ажиналар ўлсин-эй...

Бола-ку ухлаб қолди. Аммо Онасининг уйқуси қочди.
Ва у эртасигаёқ каттақишлоқлик қушночга кўнгил ёрди.
Қушноч бўлган воқеаларни эшитгач, кўргандай,
билгандай ҳукм чиқарди:

— Уйнаб юриб азиз жойга ёзилибди, ҳардамхаёл бўлиб қолибди. Кўк товуқ сўйинглар, уч кунлик чиллага соламан, париларим шуни буюряпти.

Онаси у айтган нарсаларнинг ҳаммасини муҳайё қилди. Кечқурун ҳалқа бошланди. Кампирлар она-болани айланиб зикр тушдилар. Қушноч қамчисини қарсиллатиб, чилдирмасини гумбурлатиб бало-қазони ҳайдади:

Кўч-кўч бадик, кўч бадик,
Чангиб ётган чўлга кўч.

Кўч-кўч бадик, кўч бадик,
Чалқиб ётган кўлга кўч.

Борар жойинг мен айтай,
Тиғдор-тиғдор тоққа бор.
Бу болада йўқдир айб,
Бор, бахмалдай боққа бор.

Кетар жойинг айтайин,
Йўртиб-йўртиб йўлга кет.
Ҳай-ҳув солиб ҳайдайин.
Ёмғирга кет, дўлга кет.

Бул бола гулдан нозик,
Гулзорга кўч, гулга кўч,
Гулзорда сайраб турган
Бийрон қуш булбулга кўч.

Нигоҳлари нигорон
Ойга бор, юлдузга бор,
Гулларга кон, гулга кон,
Баҳорга бор, кузга бор.

Чўлларда чаппар урган
Қуюндай кет, елдай кет.
Олд-ортингга боқмасдан
Шиддати зўр селдай кет.

Кўч-кўч бало... кўчмасанг
Сени ҳайдаб тўймасман,
Беғуноҳ бу боладан
Кўчмасингга қўймасман...

Қушночинг Узи-да гоҳ сел бўлди, гоҳ шиддатли ел бўлди, кулдирмади кулмади, сочларини юлмади, суйиб-суйиб сўйлади, куйиб-куйиб куйлади, даврадаги дўст-душманни эл қилди, кўзининг ёшини сел қилди. Айтганларининг барини қаёқдан топай, қайси бирини айтай, воҳ-ҳу-у...

Қушноч ўз ирим-жиримларини тугатгач: «Бола уч кеча-кундуз ташқарига чиқмасин, бегона кўз тушмасин», деб такрор-такрор тайинлади.

Чилла сабаб Онаси ҳам қайтиб уйга кирди. Бироқ кўк товуқнинг гўшти ҳам, Қушночинг иримлари ҳам

фойда бермади. Чилланинг иккинчи кечаси Бола яна сачраб уйғонди-да, «Эна-а, мени дарё чақиряпти», деганича, умрида биринчи марта якка ўзи тун қўйнига отилди. Чилла бузилди. Онаси Болани ушлашга улгурмади. «Қайт, қайт, қанақа дарё?» деб зорланганича қолаверди...

Бу юртлардан олисларда оққан дарё,
Менинг кенжа ботиримга ёққан дарё.

Тингла, бир кун сени излаб кетгаймиз биз,
Сўрай-сўрай қошларингга етгаймиз биз.

Шамол бўлиб югургаймиз, елгаймиз биз,
Ҳолинг сўраб, сени кўриб келгаймиз биз.

Бугун олдда узун-узун йўллар бордир,
Қуш қанотин куйдиргувчи чўллар бордир.

Ҳозирча сен олисларда оқиб тургин,
Ўша ерлик болаларга ёқиб тургин.

Тинчлик бергин ботиримнинг тушларига
Узун-қисқа кундузлари — ҳушларига.

Бошқалардай ўйнаб ўссин менинг болам,
Жон дарёжон, эшита қол оҳу нолам.

Ҳозирча сен олисларда оқиб тургин,
Ўша ерлик болаларга ёқиб тургин...

Ҳақиқатдан ҳам уларнинг қишлоғидан дарё оқмас. Оқ-дарё ҳам, Қорадарё ҳам улар манзил тутган бу дашт қишлоғидан жуда-жуда узоқда эди. Бу ерларга у улкан сувларнинг шарпаси ҳам, салқини ҳам урмасди.

* * *

Бола кечалари дарс тайёрлаганда ёзганларини бегона кўздан пана сақларди. Барчин опасининг: «Синфдошингмидикки, кўчириб олсак, ёзавер қизғанмай», деганига эътибор бермас, билганидан қолмас эди. Бир

куни Барчин опаси Боланинг елкаси оша унинг қандай дарс тайёрлашини кузатди ва кўрганни дунёга дoston қилди: «у шеър ёзар экан...» Шу-шу ҳали ҳамон Бола шеър ёзса елкаси оша кимдир қараб тургандай, «у шеър ёзар экан», деб овоза қиладигандек туюлаверади. Ўзини унутиб, бутун борлиғини, ихтиёрини шеърга беролмайди. Мудом қулоқлари остида ўша овоз «у шеър ёзар экан...»

* * *

Бола тез-тез йўқолиб қоладиган одат чиқарди. Уни дунёни унутиб чиллак ўйнайдиган тенгқурлари орасида учратиш маҳол эди. Бола тенг-тўшларига сира-сира қўшилмас, доим якка ўзи овлоқ жойларда юрарди. Бундан ташвишга тушган Онаси мудом катта ўғилларини койигани койиган эди. «Ҳаммаси сенлардан бўлди. Қаёқдаги гапларни гапиравериб кенжамни савдойи қилиб қўйдинглар. Энди унга кўз-қулоқ бўлиб юринглар...»

* * *

Йиллар ўтди. Баҳор кунларининг бирида Бола яна уйга қайтмади. Соғинч шамоллари унинг қўлтиғидан кўтардилар, қушлар учишни ўргатдилар.

Ортидан гиёҳлар чопди изма-из, —
(Уни олиб кетди йиллар тўлқини).
Қизгалдоқ — рўмоли қонга ботган қиз
Ва майса — мажнунлар дўст, оға-ини.

Ерга теккизмасдан унинг оёғин
Шиддатли шамоллар оқдилар зимдан.
Бола ташлаб кетди она қишлоғин,
Бир оғиз хайр-хўш демай ҳеч кимга.

Қушлар бериб турди қодир қанотин,
Қамишлар лабига ясаб берди най.
Қўқларга ўрлатиб фиғон, фарёдин,
Бола кетаверди ҳеч нарса демай.

Кетди, кетаверди, қишлоқма-қишлоқ,
Аёзда адашиб юрди йўлма-йўл.
Унга дучор бўлди шўрлаган тупроқ,
Офтоб, ёмғир, қор, қуюн ва дўл.

Ортида қолдилар шовқин — шаҳарлар...
Бола ўз найидан айирмасдан лаб,
Кетди, кетаведи ҳар шому саҳар
Тинчин ўғирлаган дарёни излаб.

Тақдирдан қилмай афсус, надомат,
Ўзининг кўнглини бахтиёр этди.
Қушлар чуғурлашиб тилади омад,
Шамоллар тамоман дўст бўлиб кетди.

* * *

У шамолга дўниб узоқ йўл юрди,
йўл юрса ҳам жуда-жуда мўл юрди.
Демасман, оёғи куйиб чўл юрди,
дегайман, олдимда кўлоб, кўл юрди;
кўлмакларни кечиб йиқилди турди,
дарёсини излаб ўнгу сўл юрди.
дарёсини излаб ўнгу сўл юрди.

Бироқ тўрт томони пахта, пахтазор;
нафас олмоқликнинг имконлари тор.
У елди, югурди дарёсига зор,
дарёдан на белги, на-да нишон бор,
дарёдан на белги, на-да нишон бор.
Кўрди, не тутларнинг боши эгилган, —
қирқилиб ўрнига пахта экилган,
Сўнг унинг устидан дори сепилган
ва шундан эл-юртнинг оғзи бекилган,
юрибди — «раиснинг билгани билган»,
юрибди — «раиснинг билгани билган...»

Раис сув етаклаб чўлларни қувган,
асли шон-шуҳрату пулларни қувган.
Эли кўзга сурган муқаддас сувга
кўзларин ёғ босиб оёғин ювган,
кўзларини ёғ босиб оёғин ювган.

Ҳаммаёқ пахтазор, ҳаммаёқ пахта,
дорининг дастидан далалар тахта.
Ҳеч ким ўйламайди келажак ҳақда,
негаки истиқбол, ўтмиш ҳам пахта.
Бироқ қўшиқ айтди ҳофиз пойтахтда:
«Биз етдик боболар етмаган
бахтга...»
«биз етдик боболар етмаган бахтга...»

Одамлар яшарди беқайғу, беғам,
беозор, беумид беўй — хотиржам.
Кўрган кунларидан хурсанду хуррам
гап-гаштак ўйнарди бўлиб олиб жам,
дарё борлигини билишмасдан ҳам,
дарё борлигини билишмасдан ҳам.

* * *

Бола бу ҳолдан лол-ҳайрон, кўнгли вайрон бўлиб яна
йўлида давом этди.

Унда эмас эди инон-ихтиёр,
Қилолмасди энди қайтмоқ иложин.
Шундан шамолларнинг забтида зор-зор
Сузиб кетаверди отиб қулочин.

Оловдай ёндириб ёноқларини,
Еллар оқаверди олис-олисга,
У топмай оқимнинг қирғоқларини
Кетди, кетаверди қайтолмай изга.

Суздими, учдими ўзи ҳам билмай,
Кунлардан адашиб юраверди, о,
Унинг нигоҳига кўриниш бермай,
Қайдадир чорлашдан тинмади дарё.

Кузаклар бошидан сочи олтин, зар,
Тунлар ой-юлдузлар бўлдилар чироқ.
У мисли шамолга дучор бўлган пар,
Кетди, кетаверди, йитмади бироқ.

Кечалар йўлига фонуслар ёққан
Осмон ҳам гоҳида қовоғини уйдн.

Оёгин ерларга текизмай оққан
Чопқир шамолларнинг ичлари куйди.

Ёмғирлар ёғдилар, ёғдилар қорлар,
Бола кетаверди бўронлар аро.
Кейин такрорланди яна баҳорлар,
Шунча узоқмидинг, девона дарё?!

Йўлдан оздирмоқчи бўлди нечалар,
Лекин у кетмади ортига қайтиб.
Агар ухлаб қолса узун кечалар,
Дарё чорлайверди отини айтиб.

* * *

Ярим кечаларда уйқудан туриб, бегуноҳ кўзлардан
хобларни суриб, дарё чақирганин муқаддас кўриб, асло
чарчамади бола йўл юриб. Тун ҳоким бўлганда улуг
ватанда, баҳорда, адирлар ёниб ётганда, улкан орзу-
ларга бўлганча банда, илк бор шеърлар айтди ўт ёниб
танда, ўзи ҳам айланиб кетиб гулханга:

Айтгин, қайлардасан, қайдасан, дарё?
Қўшиғим, куйимда, найдасан, дарё.
Лаҳза хаёлингдан йироқлаб кетсам,
Тинмайин отимни айтасан, дарё.
Ўзинг қайлардасан, қайдасан, дарё?!

Тажанг тўлқинларинг борми, омонми?
Шиддатинг ўзингга қилич, қалқонми?
Бунчалар чорлайсан, бунча чорлайсан,
Дарё, юрак-бағринг шунчалар қонми?!
Тажанг тўлқинларинг борми, омонми?!

Оқиб ётибсанми тошларни ёриб,
Қирғоғингни ювиб, тоғни қўпориб?
Мен қачон етгайман қошингга сенинг,
Мен қачон сувингдан ичгайман бориб?!
Оқиб ётибсанми тошларни ёриб?!

Сенинг қайдалигинг юлдуз биларми?
Тунлари бағрингда ой чўмиларми?

Мен-ку, сени топмай сарсонман, дарё,
Топган тўлқиннингга жим кўмиларми?!
Сенинг қайдалигинг юлдуз биларми?!

Гоҳида юрарман, гоҳи тинарман,
Совқотсам орзудан тўн ёпинарман.
Ким ҳорса майлига, ортига қайтсин.
Мен сени топарман ва топинарман.
Гоҳида юрарман, гоҳи тинарман...

Сен менинг йўғимсан, боримсан дарё.
Йўлимга кўз тиккан зоримсан дарё.
Йўқса шунча интиқ чақирармидинг,
Сен менинг дўстимсан, ёримсан, дарё!
Сен менинг йўғимсан, боримсан, дарё.

* * *

Алқисса, Бола дарё билан учрашди, юзма-юз келди.
Дийдор лаҳзаларини унинг ўзи қоғозга туширган,
кундалик тутиб ёзиб борган. Мана, ўша кундалик дафтардан
ёдимда қолган сатрлар:

Билмадим, қай куни-тушми ёки ёд,
фалакка туташди фиғону фарёд,
Ширин изн этдими, қаздими Фарҳод,
«Наҳр ул ҳаёт»дай зар сочиб ҳар ён,
руҳим боғларига оқди бир дарё,
Руҳим боғларига оқди бир дарё.

* * *

Қирғоғига келиб тош каби қотдим,
куйи, қўшиғини эшитиб ётдим,
кўзга нур берувчи сувидан тотдим,
кейин қуёш каби бағрига ботдим —
Ўзимни дарёнинг мавжига отдим.

Ўзимни дарёнинг мавжига отдим.

* * *

Тоғдай тўлқинига тамом кўмилдим,
сувларин кўзимга тўтиё билдим —
қошим, кипригимга маржонлар илдим,
оқшомлар осмонни томоша қилдим.
Оқшомлар осмонни томоша қилдим.

* * *

Мени йироқларга олиб кетди у,
Бу дунё кўзимга кўринди мангу.
Мен чўкдим деганда, деганда ёҳу,
қалбимда уйғонди ғалаён, ғулу,
ўйладим, бунчалар сеҳрли бу сув.
Уйладим, бунчалар сеҳрли бу сув.

* * *

Қирғоғига келиб тош каби қотдим,
куйи, қўшиғини эшитиб ётдим,
кўзга нур берувчи сувидан тотдим,
кейин қуёш каби бағрига ботдим —
ўзимни дарёнинг мавжига отдим.
Узимни дарёнинг мавжига отдим.

* * *

Мен Болани соҳилда учратган эдим, шу ерда хайр-лашдим. У ўз кундалик дафтарини тўлалигича ўқитмади. «Қолган гапларни ўзим айтаман... ҳозирча нафасим етмайди», деди хўрсиниб. Буни қаранг-ки, шу кун иттифоқо унинг икки ҳамқишлоғини учратиб қолдим. Улар Болани бир неча йил бурун дарё ютиб кетганлигини айтишди. Эшитиб туриб аввалига хайрон қолдим, кейин бор гапни айтмоқчи бўлдим. Аммо Боланинг: «қолган гапларни ўзим айтаман», деганини эслаб тилимни тийдим.

ВАТАНПАРВАРЛИК

Савобларим гуноҳдир менинг,
гуноҳларим муқаддас, ҳалол.
Ҳар кун намоз ўқилса бўлар
уларнинг устида бемалол.

* * *

Наҳотки
пайкални
уммондан бўлак
менгзайдиган ҳеч нимарса йўқ?

наҳотки
шу оппоқ мавжлар остида
ётар чўкиб кетган
кўҳна тамаддун?

наҳотки
Туркистон
Атлантида сўзининг
таржимасидир?

наҳотки...

* * *

Илдиз ёяр осмонга чақмоқ,
осмон ёрилар.
Ёриқлардан нур тўкилар — оқ,
бу ёғдуда қайга борилар?

Ёмғур эмас, юлдузлар ёғар,
ерлар кўкка қорилар.

Теппамизда илдизлар ёнар,
бу ёғдуда қайга борилар?

Не ҳижратдан дарак бу ёғду?
юрак зорилар.
Ким айтади, ким менга, ёҳу
бу ёғдуда қайга борилар?

ДОСТОН

Деворга осиглик қилич
зангларини тўка бошлади.

Ярақлай бошлади тўсатдан
ярим ой шаклида.

Лекин девор қизил эди...

БЕШИНЧИ ДАРВЕШ

Бормай туриб қайтаяпман мен,
қайтаётган садосиз акс.
Самоъ эмас тушаётганим,
зикр эмас, бор-йўғи, рақс.

Изоҳ:

бизда хотирлар даҳрий,
бекаму кўст топган тарбия.
Инчунун, ҳаж фарз эмас улар
бориб келар фақат ҳарбийга.

Лаблардаги мажруҳ табассум
на қувончдир, на қайтиш шавқи.
У бўйинга элпарварликмас,
замонсозлик осган бир тавқдир.

Қайтаяпман, мазгилим йироқ.
На мен Қайс, на йўллар — биёбон.
Бу йўллар оқ эмас, қайтага
оқ қилинган поёнсиз ёбон.

Қайтаяпман кутган еримга,
мени кутаётган одам мен.
Мен ва менинг ўртамиздаги
оралиқ йўл пахтазорга тенг.

* * *

Бўғзига тиқилган ҳақиқатдан ҳам
одам ўлиши мумкин.

Лекин бу
мағлубият дегани эмас,
ғалаба ҳам эмас, шунингдек.

У сабоқ холос,
эрк сабоғи.

* * *

Кечиргиси келар юракнинг
кимнидир ё бирор гуноҳни.
Букун унинг марҳамати кенг
сендек, илоҳим.

Лек гуноҳ йўқ. Ҳамма фаришта —
малак янглиғ фикр юргизар.
Илонга ҳам аълоий аршдан
тушган каби меҳр кўргизар.

Балким, улар чиндан малакдир,
хато мендан ўтган, эҳтимол.
Ер ер эмас, балким, фалакдир,
балким, қибла ғарб эмас, шимол.

Кўкдан эмас, ғойибдан келар
ваҳий келса, ҳар бир малакка.
Биздан фарқли ўлароқ улар
Ҳақ амрини қилмас калака.

Ошкор қилиб ўтирмас танграм
берган ҳар бир фармойишини.

Уюштирмас бунинг-чун ҳеч ким
фаришталар намойишини.

Шаккок йўқдир. Яна қайтардим.
Оҳ, недандир бу кўнгил тўлмас.
Мен бир оят каби айтардим:
Фариштани кечириб бўлмас.

СУЛУК

Даҳога талпинма, даҳодан талпин,
Маънисин унутма қадим оятнинг.
Даҳолар — жодугар, ғоялар — фолбин,
Кўзларин боғлайди инсониятнинг.

Кўлларида тутгил устоз ҳаётнинг,
Сигинчга сигинчдан бошлагин, қалбим.
Тазарруъ тозартса бизни, шояд-ким...
Кўҳна туркуларни шивирлар лабим.

Куфрдан излабон Ҳақнинг висолин,
Ҳарис ғояларга таланган устоз
Ортимдан эргашар шогирд мисоли...

Яна тупроқ бўлар алданган ақл,
Шамоллар руҳ бўлиб қайтажаклар боз.
Дардларим кийина бошлайди — шакл.

* * *

Истилочи ҳарфлар бизга тегмади,
босиб олди кечим ҳаётни.

Мустамлака тарих
ўтди ҳарфлар тасарруфига.

Таассуфки,
тарих
Марксдан олдин ўтган,
Кураш йўлларини билмаган шўрлик.

Маъзур тутинг мени, бахтли(к) ман,
Бахтиёрман ҳаддан ташқари.
Муҳожирман ўз юртимда мен,
Тошкент — менинг Қошғарим...

Яна такрор айтаман сизга:

Туркистонлик эмас, бахтли(к) ман,
Ёт тарихни севмоқ на ҳожат!
Керак бўлса, Фахриёр учун
Тарих ўқир бир чўлоқ мажор.

Мен бахтли(к) ман, пешонам шўро!
Парвардигор, ўзинг кечиргил
Мен осийни.
Менинг ёғлиз гуноҳим: вергул!

МАРСИЯ

Уш вилоятидаги хунрезлик-
лар қурбони, ёш мусаввира
Зулхумор Тўхтабоева хотира-
сига

Болиш патларидай орзулар тўзар,
Сағир умидларинг жон сўрар мендан.
Бошинг узра она Туркистон бўзлар,
Нега биз айрилдик, негалар сендан?

Баттол замон, қаттол замон, алъамон,
Мурғак вужудингга қиличин солди.
Не қилмадинг, не қилдинг, айт, унга сен,
Нечун келажакни у тортиб олди?

Қайдан топиб берай қаламга сени,
Ранглар сўроқлайди, қайлардан топай?
Тобакай бўзлайин сенсиз оламга,
Тўртбурчак аламлар чекайин токай?!

Армон менсирайди, руҳлар сенсирар,
Бўғзимга тиқилар, йиғимас, жоним.

Бу савдойи хаёл тентирар,
Юракларим кетмоқда ёни-и-иб!

Куз кечар, қиш кечар. Кейин шаъбон ой:
Баҳор излаб келар сени қайтадан.
Сенинг йўқлигингни қандоқ яширай,
Мен буни баҳорга қандоқ айтаман.

* * *

Армонлар руҳимда кўтарар елкан,
Кўчага термулар бир сўз кўзимдан.
Мўйсафид мафкура бадарға қилган
Эркпараст шўрликни бизнинг тузумдан.

Бухорий мисоли узлатнишиндир
Мендан ташқарига қараётган сўз.
Ул менинг эрксевар, яқин кишимдир,
Маҳбубим, маҳбусим, жоним, дилафрўз.

Қуёшдай қоронғу кўзимнинг ичи:
Сўз бизни кўради, кўрмасмиз уни.
Банди сўзни озод этмаклик учун,

Озод этмакликка жафокаш сўзни —
Кўксимга қамалган бу шаккок «ўз»ни,
Юрак тепар кўкрак деворларини.

ИККИ ШЕЪР

Саҳарда қон тупурсам, майли...

Усмон Носир

I

Бу саҳар ғунчамнинг бағри қон,
Қон туфларми ғунчам бу саҳар?
Қай нобакор ва ғаюр бир жон
Бу кеч унга юттирган заҳар?

Оғзидаги қон билан кулар
Ғунчам менинг, мағлуб мардгинам.
Ўлса ҳам у шундайин ўлар,
Мағрур ўлар... Жувонмарггинам.

У йиғламас. Тонгнинг сўзига
Ишонманг, у алдоқчи, қувдир.
Шабнам эса, ғунча юзига
Фаррош кеча сачратган сувдир.

2

«Умр — шам» демишлар. Мукамал қиёс —
Бир бошдан яшайди умрини одам.
Фақат шоир умри, фақатгина у
Иккала томондан ёнаётган шам.

ИЛОН ЙИЛИДА ЕЗИЛГАН ШЕЪР

Сизлар учун қасосда ҳаёт бор.

Қуръон, 2-сура, 179-оят

Қаҳратон бермади қаҳридан,
Баҳор кетди гуллари билан.
Куз — тап-тақир, Бу йил — хазина —
Устида ётган илон.

Қорни тўймаётган мамлакат учун
Табиат йил — илонни ёпар.
Илон ширмой кулчадир,
Қон уни излаб топар.

Тупроқ — ақл. Ул — кароматгўй,
Безовтадир жонсарак.
Қонни чақиради хазина,
Хазина қонсирар.

Қоннинг nasibаси бу кемтик кулча,
Унда қоннинг тишлар изи бор.
У ҳарбийга кетган ҳозирча,
Бироқ қайтар кези бор.

Қон қайтади,
Унутмас у қасос тотини:
Ивитиб ер қотган илонни
Сувга ботириб.

Айтгандай,
Нечук эди илоннинг ранги?
Оқ эмасми, мабодо?
Кечирсин тангри.

* * *

Бостириб келади қадам-бақадам
Япроқлар мисоли заъфар ғалаён.
Кузнинг кўзларида қаҳрабо қадар,
Кузнинг юрагида мағлуб ҳаяжон.

Орзулар қалъаси бедош ҳамлага,
Айрилиқ — муқаррар, армон — мустажоб.
Таслим бўлаётган буюк мамлакат —
Юрагим чирпанар. Қайдасан, Нажот?

Нажот йўқ. Бор фақат улуг Уқубат,
Укинчим, юкинчим, парвардигорим.
Утинчим: бер менинг руҳимга қувват...

Уқубат Нажотни келмас ияртиб,
Руҳимнинг кўзлари интиқ, нигорон.
Юракнинг қисмати мағлубиятдир.

* * *

Эгнимизда бир кўйлак,
Мен ва ҳариф.
Бир дўстлик бизни куйлар,
қўшиқ — ғариб.

Бўйнимизни чирмар бир ёқа,
бир кўйлакка сиғмай қолдик, асосан.
Илон бўлиб бўғар, бешафқат чақар
қай бир пайғамбарнинг қонсираган асоси?!

Лекин илон тегмас Қисмга,
Бутунни худо ҳам лаънатлаб ётар.
Шул боис юкинар у бир Исмга,
шул сабаб кунлари шимолга ботар.

Бутун — будун,
Қисм — Исм...

Эгнимизда бир кўйлак.

Алвон-алвон.
Юракдан ташга бўйлар
ёввойи алҳон:

Вали шафақ, соҳиби қудрат
таёғини дарёга ташлар.
Сув ўрнига қон оқар минбаъд,
томирлар қақрай бошлар.

Қон билан ювади чалажон элат,
гуноҳ эмас, кўйлакларини.
кўйлақлар кўкармас ювганинг билан,
экканинг билан-да, барибир...

Эгнимизда бир кўйлак.
Қип-қизил чўғ, қўлларинг қуяр.
Тешпамизда мотамкаш фалак
кўк кияр.

* * *

Ишим шу!
Сиз менга ҳалақит берманг.
Гарчанд ўзга хилқат истайдир юрак,
Бутун эл-юрт менга қараб турганда
Мен ишончини оқлашим керак!

Бир қўлда чўткаю бир қўлда бўёқ
Чопаман раият кўрсатган томон:
Ишончининг қизарган жойларини мен
Бўёқ чаплаб оқартаман.

Ишонч эса ўжар,
Оқариб турмас.
Оқлаган сари у оёгин тирар.
Шоирлар ёзуғлик матоҳ сингари
Қизаришин қўймайди сира.

Мен ундан қайсарман,
Тушун, севгилим.
Кўряпсан, мен бандман,
Изҳорлар кейин.
Ишқни-ку қўятур, шеърга вақтим йўқ,
Оқлашим шарт,
Бўлақол, кийин.

* * *

Бир аёл ишқига бўйинсунган ишқ.
Мингта савдоси бор савдогар юрак.
Бахт билан ўртада битта эшик — берк.
Ва битта қаноат — удумга кўра.

Зарар кўрмаслик учун висолдан
Ҳижрондан тикилган ҳимоя кийим.
Сизни суюнтирадиган мисолдан:
Кўнгил билан куйиб кул бўлган уйим.

Ичилиб бўлган май. Паймона — ярим,
Чеккулик бир алам. Бир ўй — сургулик.
Онажон, куйинма, буларнинг бари
Фожиа эмас, оддий кўргулик.

* * *

Ун бўлмаса ҳамки уйда
деҳқон элагини сотмайди.
Шикоятлар келмас ўйига,
бировга арз қилиб ётмайди.

Очлик енгиб, тоқ бўлса тоқат,
икки дунё тор келса кўзга,
у зорланмас, сўкинмас,
фақат
элагини тутар оғизга,

* * *

Ёшим дарёсида оқаётган сандиқ,
кўзим қирғоғида ғафлатсаро — мен!
Оқиб кетаётган бахтиёр тантиқ —
Сандиққа атайдан ётиб олган сен!

* * *

Орамиз булутли кундайин очиқ,
нафратлар орага бемалол сиғар.
Қирлари қуриган аёлдай Меҳр
дор — ишонч риштасин ўртадан йиғар.

Қийиммас — бу дорга осилган матоҳ,
чойшабмас — осилган куннинг қўрига,
Агар у шўр бўлса, бизнинг шўримиз,
агар у оқ бўлса, демак қуриган.

ОРҚАГА

Шамолдай бурилдим, лекин йўқ
На из, на йўл.
Бугдойзор ёқалаб бир чизиқ —
Енгининг ичидан чиқиб қочган қўл.

Айвонимда ёнмади чироқ, Мен чекиндим уйимни олиб.
Этагимга йиғлаб ёпишди Мени олиб кет деб томорқа.
Қимирлатди ерни зилзила, Қимирлатди қалбни ҳаяжон,
Қимирлатди халқни қалб, Кетдим Юрагимни излаб
орқага.

Тўхташ — вақт ботқоғига чўкмоқ.
Шаҳар устида мўридай, Қишлоқ орасида наҳордай,
Пахтазор қўйнида эгатдай Сирғалиб
Тупроқ сиртида сузаман Оёқларим-ла.

Булутлар тўлқин-тўлқин,
Юлдузлар сўлғин-сўлғин. Саккизоёқлар каби
Мовийликни тишлаган.

Юлиб пастга итқитилган юлдузжон
Панжалари орасида бир парча сиёҳ осмон.
Юрагим қолган йўлим Титрар бармоқ учида,
Титрар бармоқ учинда.

Вужудимда қилдим эълон жанговар сафарбарлик,
Ҳар аъзомни жам айладим бир диққатга.
Ихчам, қаттиқ тугунча қилиб
Қошларим орасига қистириб қўйдим сафарбарликни.

О менинг қошимни най этиб чалинг,
О менинг қошимда сипқоринг тунни.

О менинг қошимдан гулчамбар тўқинг,
О менинг қошимни яралган куни!

Ҳар саҳарда қуёш билан бир сафарга чиқаман —
Юрагимни кўргани.
Қуёш баландлигидан қалбимга кўз ташлайман,
Юрагимга қарайман.
Сувлар қайтмаса қайтмас, шамол қайтмаса қайтмас,
Мен изимга қайтаман, мен ўзимга қайтаман.

Аmmo менинг йўлим йўқ. Қайси томонга борай,
Қайси тарафга юрай,
Юрагимга элтар йўл, изим йўқ-ку тупроқда?
Юрагимга элтар йўл қиз қалбининг ичида,
Қиз қалбининг ичинда.

Киприкларим тирнайди тонгни,
Йиртилади тонгнинг тўрваси.
Қушларнинг сўзлари тўкилар шовуллаб,
Тўкилар дунёнинг бор қиёфаси.

Юлдузлар хира-хира,
Тун гули сўлар-сўлар.
Кундузлар тийра-тийра —
Ёруғ осмон кунжида, Ёруғ осмон кунжинда.

ЭГАТЛАРГА ТАШБЕҲЛАР

Шамол тилларини чиқариб ялар —
Майсалар суяги қарсиллаб синди.
Эгатлар,
эгатлар,
ханжар эгатлар
Мангу зангламайди ям-яшил қинда.

Қаноти узилиб юлдузтомчилар
Лабимнинг гулига томди чилчироқ.
Эгатлар,
эгатлар,
Тармоқ эгатлар —
Қуёш тилин кесган ям-яшил тароқ.

Тупроқ остидаги сирли маҳбуслар
Қайтиб чиқмаслиги учун панжара.
Баҳорнинг, ёз, кузнинг исёнларини
Босиб-босиб турган яшил панжалар.

Қунларнинг илдизи,
Қовурғалари,
Дада томоғига тиқилган қилтиқ,
Ўқлари отлар-ла тортиб олиниб,
Чигитлар жойланган пилтали милтиқ.

* * *

Сўзларимдан тўқийман занжир —
Қўлларимни боғлар у, ишон.
Тилимни кесади сўзимнинг ханжар,
Оёғимга бўлар сўзларим кишан.

Девлар тортган арава,
Қўшиғингни айтмайман.
Тўхтама, манзилимга
Бешигингда қайтмайман.

Одам пашша каби учиб-қўнади,
Ҳаммамиз пашшадай ночор, нотавон.
Бош узра бир машъум соя тўхтару
Оғиздан қуш каби учиб чиқар жон.

Араванинг қўшиғи, Араванинг қўшиғи, Айтмайман
сўзларингни.
Филдирагинг синсин-ей, Чўпингда гул унсин-ей,
Босмайман изларингни.
Минг битта қўнғироғинг минг битта сохта булбул,
Тупроқ денгизни эмас, ютсин сас — сесларингни.

Арава асли тилло,
Лекин шамол елдирар.
Филдиракка мой эмас,
Одам жонин едирар.

Одамлар ваҳшийлашса, Ҳайвонлар мўминлашар —
Ўғри қўл чопилмайди.

Сатрлар-тор, қоғоз — парда, Мизроб—кўз—ёпилмайди.
Севиб севилмаганлар шеърга эҳтиёж сезса,
Қадрига йиғламаган Дунёда топилмайди, Дунёда
топилмайди.

Эшак атиргулни ҳидлайди
Бурнини япроққа теккизиб,
Нафаси ҳилпиратар баргчани.

Мен ўшал атиргулни Овоз кучайтиргичдай тутиб
Қўшиқ айтаман:

Араванинг қўшиғи, Араванинг қўшиғи —
Сен қай йўлнинг ошиғи, Қай кўчанинг ошиғи?

Филдиракдай синади дунё бағритошлиги,
Дунё бағритошлиги.

* * *

Кўзларимга тўласан, Дунё,
Энди йиғламайман сени қизғониб.
Суюгимни тиқиллатар мусичанинг гур-гури,
Юлдузлар кетмоқда осмондан тониб.
Кўзим — денгиздаги қора балиқдир.

Кўзлар қисқичбақалардир осмоннинг соясида,
Қошларимиз — бошлари чопиб ташланган илон.
Сенинг уйқунгдан чиқиб келмоқдаман мен,
Менинг уйқумдан эртага сен-да турасан, ишон.
Кўзим — кавлаб кетилган дарахтнинг ўрни.

Висолда қовушган илонлар покдир,
Илонлар севгиси мустаҳкам ҳалол.
Ўралиб боғланса ушшоқ илонлар
Қодирнинг ўзи ҳам еча олмайди.

Товланиб, буралиб қўяр илонлар
Агар баданлари қизиб кетаркан.
Шундай чирмашарки ушшоқ илонлар,
Гўё қадим илдиз кўкармоқдадир.

Агар халал бермай, висол пайтини
Иштонинг-ла ёпсанг ҳар хил кўзлардан,
Сазовор бўласан олам марҳаматига:
Толе тангасини кафтингга тупуради
Оғзидан илон.

Кўрасан Толе Тангасининг рангини.
Ҳар илон — жонли хазина — ичи тўла танга,
Шундан ўзларини кўтаролмай
Судралиб яшайди илонлар...

Кўзларимга тўласан, Дунё,
Кўзларим — Толе Тангалари...

* * *

Шул кеча, Моможон, шундай куласиз —
Оғзингиздан тишлар тўкилиб кетар.
Шул кеча, Моможон, шундай гуллайсиз —
Юзингиздан ажин сўкилиб кетар.

Ярим ой хўроздай қўкрак керади,
Ховар — оёқости бўлган харобот.
Чақилган ёнғоқлар теради
Қабоқлар ичидан сабуқвор савод.

Тоғларнинг субҳадай эрнларига
Тишини қайради луччак шамоллар.
Тортанакнинг қозон қоринларига
Беркиниб олмишдир қизил ясоллар.

Тиззасига довур тупроққа чўккан
Фуқарони ғасблар адо қилгандир.
Осмондай мулкка ҳам — бериб битта фан,
Иккита подшони ато қилгандир.

Йўлнинг бурумида унган майсалар
Туғ кўтарган халққа ўхшайди — яшил.
Кизлар уфқ сувига рухсор чайсалар
Дил, ҳуббул — ватанни туммордай яшир.

Камалак дарахтин учта рангига
Зер — забар қушлари қўнган — ё нужум.
Етмиш йил алданган онглар жангига
Икала подшо ҳам бошлайди ҳужум.

Кўкйўтали тутар жумҳуриятнинг
Упкаси сил унинг — қон тупуради.
Бизни ташлаб кетган хор ҳурриятнинг
Чирик томирида жон гупиради.

ПЕШОНА

Пешонамдан ариқ тортдилар,
Сув чиқмади,
Шўр-да пешона.
Умрим бўлаклари ақсланган
Манглай — ярқираган тошойна.

Бир парча ботқоқдир — рангдор йилларим
Жондай чўкиб кетар, қалқар лангари.
Бир коса ошимга чўп синиқларин,
Сомон тўппасини сочган жангари
Ким?

Қора булутлар остида доим
Булоқларин кўзи кўмилган саҳро.
Бугун масхаралаб нуқиб бармогин
Сиқиб сувларимни ичган шу дунё.

Дунё байроғидир,
Ғижим рўмолча,
Шудринг қушлар қўнган ингичка симдор.
Осмон жуда баланд, юлдузлар катта,
Ватан ғоят кенгдир, лекин дунё тор.

Яримта нонимнинг рамзидир,
Қуёшнинг тимсоли десам бу — сохта.
Афсус, пешонам шўр, шўр бўлмаганда
Шу тўрт эгатга ҳам экардим пахта.

* * *

Ҳилол оғзин ёпган рўмолча
Ва зулматга сакраган Иблис.

Кўршапалак, эй туннинг қизин,
Кўзлари кўр яралган эй қиз.

Ғалтак ипдай узаяр сұқмоқ
Ва кечага шўнғиётган йўл.

Вужудимда икки қўл сиртмоқ...
Ой юзини ялаётган қўл.

**Сирлари фош қилинган осмон,
Юлдузлардай ҳувайдо сирлар.**

Бармоғини ёққан йўлустун,
Сояларни кийган бўрилар.

**Қудуқлардай жимжит мўрилар,
Мўриларга чўкаётган тун.**

* * *

Лабларим япроқлар — сўзлар совурди
Вужудинг боғига тилим олови,

Оловларим тили етди, қоврилди
Кокилинг — ҳижроннинг қора касови.

Гулга қўнолмаган болари каби
Ранжима, баргларим сиғмас ўзига.
Суягим оқарар — мен каби
Ойнинг заминдаги қизига,
Ойнинг заминдаги қизига.

ТУН

Соатнинг тишлари тақиллар тинмай,
Қалам тишлаб қолар қора тилини.
Гугурт чўпларининг тирноғи синмай,
Шамдан тўзғиётган нурлар селини
Қорачиқ — тегирмон тоши совурар.
Кўз қисқичбақадек сиқар оламни.

Тилимнинг остига беркитиб қўйдим
Соатни, қаламни, гугуртни, шамни.

* * *

Хотирамга боқдим: зулмат қоронғу.
Тополмасдан мени қайғудамисиз,
Боболар, ёдингиз гарчи чароғон
Акмал Икроммисиз, Файзулламисиз...
Сизга ачинмайман...
Чунки сиз...

Бобо, сизга бўлган муҳаббат қайда?
Охунбобомисиз, Абдулмажидми?
Халқ оёқ остида топталган пайтда
Қонига ботмаган йигит йигитми!
Сизга ачинмайман...
Чунки сиз...

Замбарак кўзига боқолмасдан тик
Жонини сақлаган шўр тақдирларга...
Билмайман мен бугун, ўликми-тирик,
Ачинаман фақат Қодирийларга.
Сизга ачинмайман...
Чунки сиз...

Сизга тошлар эмас, жонимни отдим,
Набирамга қараб гапирдим секин
Ва ҳозир дардимнинг ярмини айтдим...
Бошқа бир инқилоб бўлгандан кейин...
Сизга ачинмайман...
Чунки сиз...

* * *

Куз...
Илонлар гуллардай очилар,
Япроқдай сарғаяр балиқлар —
Куз.

Куз...
Қучоғимга сиғмайди очун,
Тупроқ бунча кўнгилга яқин —
Куз.

Олам бахтдай жимирлаб турса,
Тегинмагин, ёнидан ўтмай,
Юрагимни нок сингари уз.

Қуёш осмонларга учган давлатнинг
Энг қадимий олтин тангаси каби
Хазонларга қарар мозеъ юксаклигидан.

* * *

Хонтахтанинг битта оёғи... кетган
Кераксиз ва митти қўлтиқтаёқдай.
Пиёла лабига юлдуз бир чертган,
Чойнак кўсак чаби очилсайди-ай,
Жангда синган пичоқ, нақадар зўрсан!

Дастурхон — мен қочиб келган мамлакат,
Бирорта тош йўқми кўксимга урсам?
Мендан юз ўгирди ой чаноқлари...
Қўнглим кўчасида базмлар қурсам,
Дастурхонда фақат нон ушоқлари.

Олов, юрагимни илтиб бергин,
Суягим хўрликда музладилар-ай.
Хаёлларим янглиғ кўпайгин, гугурт.
Ойдан хабар келтир, тилингдан ўпай,
Калтакесак, сўнгра кипригимни ют.

* * *

Ёмғир ёғиб кўл бўлди,
Чориққинам ҳўл бўлди.
Таҳаммул чопонимнинг
Ямоғлари мўл бўлди.

Қуёш, ой — зеби-гардон,
Йўлимни тўсди хирмон.
Хуржун тугул ҳовучимга
Тўлмадия ғалла-дон.

Ҳаккалакам ўйнасамми-ё,
Дуккалакам ўйнасамми?

Бугдойнинг доналари
Кўз бўлиб боқар менга.
Бошоқ иттифоқида
Ҳамма доналар тенг-а.

Чигиртка аррасида
Бошоқ найзасин кесар.
Мезонлардай чувалиб
Оппоқ тийрамоҳ эсар.

Ҳаккалакам ўйнасамми-ё,
Дуккалакам ўйнасамми?

Кўчаларнинг лойида
Отамнинг изи қолди.
Ариқнинг бўйидаги
Ёлғиз сигир йўқолди.

Йиқилди ўқ теккандай
Оппоқ саллала қамиш.
Мунчоқлар тақиб олган
Янтоқ пайконлар отмиш.

Ҳаккалакам ўйнасамми-ё
Дуккалакам ўйнасамми?

«ХАЙР»

Капалакдай учди лабингиз,
Менинг сўзларимга киради титроқ.

Кафтингиз қалқондир жоним ўқиға,
Менинг қўлларимга киради титроқ.

Чашмингизда қалбим тоши эрийди,
Менинг кўзларимга киради титроқ.

Ой каби кетяпсиз...
Дарахтман — узолмам занжирларимни,
Менинг йўлларимга киради титроқ.

Ўтиб кетмоқдасиз... ОЙ САРИ,

Гаҳ дедим, қўлимга булбуллар қўнди,
Тайр чумдугидан куйлар симирдим.
Балиқлар сувдаги тошларни йўнди,
Қурбақа — жонли гул, — семирди чиндан.

Лабингиз лоланинг ҳарири
Дамингиз елида ҳилпирар.
Лабингиз устида холингиз
Қўнғир капалакдай дилдирар.

Мажнунтол йиғлайди чиқариб овоз,
Шудринг — теракларнинг кўз ёши, уни
Рўмолча — барг ила артади гилос,
Тупроққа узилиб томади хуни.

Йўл четида ўсган олча сиз,
Утган-қайтган сизга отар тош.
Сизнинг тепангизда майхўр эркакдай
Эсини йўқотиб қўяди қуёш.

Ҳатто балиқларнинг лаби оғрийди
Сиз чўмилган сувни симириб.
Олтин қанотлари узилиб
Қалтакесак кетар семириб.
Гаҳ дедим,
Қўлимга товуслар қўнди...

* * *

Варраklar — осмонга солинган кўприк,
Зардоли панжаси — қонаган уфқ.
Булутлар югуриб ҳориган — сузик,
Қирларнинг лабидан ичаман қўшиқ.

Кўклам нон ёпади, меҳрлар — қийчи,
Ариқнинг рошидан излайман сингил,
Чилланинг субҳида очилган куйчи
Қирларга сочилиб ётибди кўнгил.

Адирлар уйғонган зангор хиргойи,
Бахшининг манглайи — исённинг йўли.
Тунлари ўғирлаб зарғалдоқ ойни,
Қуёшнинг нуридан кундузни кийгум.

Сўнгра, турналарга қўл силккан Ватан,
Кўзимда ҳилпирар мунгли қизғалдоқ.
Отажон, май ичманг, қўшиқ айтаман,
Қетмоқлигим керак жуда ҳам йироқ.

* * *

I

Бизга моҳмомонинг чодирини интиқ,
Денгизлар қавиган булут кўрпали.
Онам йигирма йил тикди чимилдиқ,
Имиллаб ўтган рўзлар айтар «Хуйбали»:
Сарғайган ишқ,
Омонланган ишқ.
Ҳароратни йиғиб
Сўлиган кўклам.
Бешигим тебратиб чайқалди қўшиқ:
— Қачон катта бўлади орзум,
Қачон катта бўлади бу ишқ.

II

«Севаман жондан», бурилиб кетдинг,
Мен оловга урилиб кетдим.
Чодирини йиғди моҳомо,
Йиртиқ елдан қонли хат битдим.

III

Келгин, офтоб ўтовин қурди,
Саҳродаги юрак чайламга.
Сепларингни олган ойбаҳор
Ёпилади тошқин даламга.
Ялпизчалар хушбўй табрикдир,
Қоқигуллар висолнинг акси.
Айланади теграмда қирлар,
Бинафшалар сабримнинг рақси.

ТАЛАБАЛАР ШАҲАРЧАСИДА

Бунда мен кимнидир йўқотганим рост,
Нимани топганим била олмасман.
Занжирбанд этади орзулар бехос,
Арвоҳнинг ортидан қолмасман...

Бунда кўнглим осмон, бунда кўнглим Шарқ,
Қўринар умидимнинг ёниқ юраги.
Ғанимларим ожиз туйғуларга ғарқ,
Темир замонанинг қўлда элаги...

Бунда хаёлимга идрок парвона,
Тутқун журъатимга қанот оламан.
Этса этар мени илҳом девона,
Турна хатлар келтиради онамдан...

Бунда учрамайди бирорта сотқин,
Дили эгриларнинг йўли кесилган.
Ширин қайғулардан мен буюк оқин,
Майли қизил гулим ётга сузилган...

ХИЗРНИНГ ЯЛАНҒОЧ НАФСЛАРИ

(Туркумдан)

* * *

Карвонга арзимаиди аслида сарбон,
Сарбонга арзимаиди аслида даврон.
Арзимаслар эрта арзиб қолсалар,
Тупроқ кўкка кетиб, қулайди осмон.

* * *

Итлар тўйга етди. Қимнинг тўйига?
Филлар рақсга тушди. Қимнинг куйига?
Қимнинг куйилигин, ким куйлигини,
Қиёматдан олдин, ё кейин билишади.

* * *

Ич тўла оғриқ, кулади юрак,
Ипи маҳкам боғлиқ, ҳаволар варрак.
Шишмасам, кулолмасам, нима керакман...
Кўнгил билан бедил бўғишади.

* * *

Дарёнинг лабида дардли ҳаваслар,
Тиллонинг олдида эса нокаслар.
Мабодо, доноликка сўралса тўлов,
Донони пуллайди бу эси пастлар.

* * *

Хас каби дунёдан учиб кетмагин,
Нокасдек дунёни қучиб ўтмагин!
Одамни одам билмас ҳайвонсифатлар,
Одамликка олға! Чўчиб, битмагин.

Сени фақат ғамлар қутласа,
Жигарингни эзса айрилиқ,
Зарбалардан қўлда гулдаста,
Томоғингда ёнғай ҳайқириқ.

КЎҚЛАМНИНГ ТУНҒИЧ КУНИ

От арава ишга тушди,
Гўридан турди узум.
Қуёшни қўшга қўшди,
Туғилган гўдак рўзи.

Уйғон болам уйғон-а,
Соғлар бугун девона.

Ариқни чопди ялпиз,
Қийчига чопди сингил.
Бўлмоқчи эдинг ҳофиз,
Қаёқда қолдинг кўнгил.

Уйғон болам уйғон-а,
Соғлар бугун девона.

Халтасин қоқлаган чўл,
Чаккасига гул тақади.
Гулкачкар сулув думбул.
Тоғда гулхан ёқади.

Уйғон болам, уйғон-а,
Соғлар бугун девона.

Томиридан чиқди чечак.
Тупроғи совиган момо,
У кийган мовий ридо
Улан айтиб боражак.

Уйғон болам, уйғон-а,
Соғлар бугун девона.

* * *

Эзади куй,
Зада кўнгил,
Гусса инқиллайди.

Тубсиз азоб
Қарғалган гул,
Чумчуқ чўқилайди.

Хароб имкон,
Туроб булбул,
Соқов лақиллайди.

НУРОТАЛИҚ БОЛА САФАРИ

Янтоқларни кўтариб йўлга,
Чиқдим, мени қутлагин, эй, Шарқ.
Хуржунимда ҳаваслар тўла,
Ҳавасларим — мевали дарахт.

Шабодалар экилган ўлка,
Азобларга тошлар ҳали кўп.
Яғринимга тикилган юртда
Достонларни кетяпман экиб.

Бир қўшиғим Жуманбулбулдир,
Унинг кўзи бу қирлардир-о.
Қўл силкийди яна битта гул,
Жамалак соч, хайр дилрабо.

Ортга қайтиб кўрмоқлик душвор,
Шувоқларни оламан жангга.
Бор умримга етгулик наҳор,
Баҳор байроқ берар Ватанга.

Йўлга чиқар қирлардан дунё,
Одамларнинг қалбидан созим.
Хуржунимда тўла Осиё,
Қутла мени, тўнғич овозим.

* * *

Итлар хурушида қандайдир сир бор,
Дардлар қуршовида тўлғонар қишлоқ.
Етти қароқчидек пиёда, бедор
Кўнглим далаларни кезади яйдоқ.

Ҳилол қўнди гунг мачитнинг томига,
Оғир тиловатдан кучанар кулба.
Орзулар бандилар ҳилол қонига,
Енгилмас муслималар — юлдузлар олға.

Ойдин, қумли йўлда поданинг изи,
Майса ва тупроқнинг гўзал бағрида.
Олмаларни авраб эсади насим,
Кўмилган қуёшни излаш дардида.

Баҳорлардан келган чўғлар чуриди,
Қолган нафасларга ишонгин, куйин.
Олис юрагингда ўлган бўрига
Ой, кўк кийинмасанг, қип-қизил кийин.

• • •

Болалик. Рўзғорда қўпди жанжаллар;
Ота ичди унинг ўмирлигини.
Қишлоқ. Гап халтаси тўлган янгалар
Ёйдилар дунёнинг ғар, ғўрлигини
Кўз ёшлар ёздилар: — Одам бўламан.

Болалик. Рўзғорда қўпди жанжаллар,
Она онасиникига йўл олди йиғлаб.
Қишлоқ янги гапни маҳкам чангаллар,
Волидасиз кунлар бўридай ўкраб:
— Онажон, кетмангиз одам бўламан.

Болалик. Рўзғорда қўпди жанжаллар,
Тупроқ кўчаларда тентираб кўнгил.
Қишлоқ — устидан хўп кулган янгалар,
Нав-ниҳол зардоли-дардкаш бир сингил.
— Уригим ишонгин, одам бўламан.

Мунглар эгаллайди маъсум чоқларни,
Боғлар йўргаклади ўн бир тоқларни,
Қорага чаплади гаплар Оқларни!
Болалик соврилиб, тугади шўхлик.
Тугамади фақат буюк маъсумлик.
Ҳамон дардларига салом йўллаган
Шаҳардан хат келар: — Одам бўламан!

* * *

Рўмолинг — кўм-кўк дарё,
Тушларимда танғийсан.
Тузалмаган бедаво,
Саҳаргача санғийман.

Қокилларинг — раъногул,
Ариқ рошин ҳидлайман.
Арзир десанг, гунг булбул,
Эслаб, тилсиз йиғлайман.

Қароғларинг — лағча чўғ,
Юракни куйдирганман.
Мени тирилтирган ўқ,
Бахтлимисан, суйганим?..

* * *

Мен телба. Ҳзимдан енгилган телба,
Дидимни ёндирар ишқнинг чўғлари.
Қимни излаганман, кимгаман эга,
Руҳимни руҳимнинг ўзи бўғади.

Қўчаларда дайди, ишқнинг гадоси,
Елвориб қараса, қонайди яра.
Лола нигоҳимда кўрнинг нидоси,
Дилим сенга ташна, фақат қарама.

Бўлдим ожиз, ҳатто қолдим ишончсиз,
Бораман ғамни кўз-кўз қилолмай.
Биров худосиз дер, биров меҳрсиз,
Яшамоғим шартми, ўзини биллолмай.

Мен телба. Менга ҳеч ўхшамас телба,
Аллалаб ухлатсам ухламас хотир.
Қулман — орзулари қолган беэга,
Қўрқоқ қўнғироғим сизни уйготур.

БОБОМ ФАЙЗУЛЛА ҲАЙДАР ХОТИРАСИГА

Бугун ўланингиз қайда, қайда ўзингиз,
Менинг томоғимга тиқилган жавзо.
Энди тупроқ тинглар ўтли сўзингиз,
Жонга ўт ташлади руҳоний қазо.
Эл сизни кузатди Наврўз тонгида,
Гиёҳлар кўк кийиб, оқ ўраб само.
Мен-чи, кечикиб бордим таъзиянгизга,
Сўзингизни ўстирмоқчи бўлган бедаво.
Кечикдим, қарзимни юз йил узолмас,
Ҳаётнинг ёлғончи, терс аравасида.
Кўз ёш ичга чўккан, дардим увлолмас,
Қорачиғи булоқ ярамасларнинг...
Қушлар азон айтган чини азадор,
Патларини юлган кўкда турналар.
Улар етмиш баҳор сиздан хабардор,
Улар етмиш кузак қалбни тирнаган.
Билмадим, шеър керак эдимиз сизга,
Тилингиздан эса тушмасди ҳикмат.
Нима қолдирдингиз азалий бизга,
Англаб қон йиғлади, қувнади фикрат.

Таржимаи ҳолми, у кимга керак?
Ун ёш кичик эди сиздан инқилоб.
Афсус, жанг қилмади, қаро кун юрак,
Нега, саҳрои дард чалмади рубоб?
Мен сиздан нафратландим, ҳам ҳайратландим,
Ёмон кўриб-кўриб, севдим жонимдан.

Гунг забон замон тушун, тушун шу бугун,
Ўргулдим, кўлмакдаги ҳалол қонимдан...
Болалик. Илк ҳосилга кирган шафтоли,
Чиқдим тепасига нафс илинжида,
Қаллаклаб ташладингиз манфур хаёлни,
Шаҳид кетди ниҳол, тирик йўнғичка.
Қўрдингизми молни бизлардан яхши,

Ёхуд биз ҳайвондан эдикми ёвуз.
Эй, бадфеъл руҳияти бепоён бахши,
Овул куйларига ҳоким чанқовуз.
Зиёрат қилолмайман қишлоққа борсам
Гўрингизни, аввал дардкашим оғил.
Ундаги оочларга дилимни ёрсам,
Эгасиз бўйинтуруғнинг тилида довул:

— Тингла, ўғри ўғил, кўргин кўр ўғил,
Тўқималар бўш ҳамон, дунё ҳар, ўғил,
Сўзи соф кўпларнинг, иши ғар, ўғил...
Бугун ўланингиз қайда, қайда ўзингиз...

МУҲАББАТ

Қорачуғлар чўғида
Юрагим куйиб кетди.
Терстоғдай жар бўғзида
Тулпорим тойиб кетди.

Тулпоримнинг кўксини
Илонлар ўйиб кетди.
Қуруқшаган кўзимни
Ёмонлар сўйиб кетди.

Эзик жигар қонимга
Юзта дев тўйиб кетди.
Парчин дилим ёнига
Хумой ин қўйиб кетди.

Тушларимни қушларим
Қарога йўйиб кетди.
Ҳушларимни муштладим,
Муштларим ҳайф кетди.

Лабларинг оловида
Юрагим куйиб кетди.
Қисмат келисопида
Жонимни туйиб кетди.
Кафтларингнинг тафтидан...

УШАНДА...

Ушанда (оқ осмон, қўнғир ер гувоҳ...)
Исмимни биларди қайрағоч барги.
Юрагим томида ётган қизғалдоқ —
Капалак ҳақида қўшиқ айтарди.

Ушанда
Ўзим ҳам олов эдим-да,
Тушовини ўзган тойга ўхшардим,
Акамнинг чопонин илиб эгнимга
Қирда
қуюн билан кураш тушардим.

Ушанда
жилғалар чучук тил билан —
Эркалаб, тошларнинг бошин силарди.
Чиғаноқлар эса суюқ дил билан
Тошнинг ковагида аччиқ йиғларди.

Ушанда (оқ осмон, қўнғир ер гувоҳ...)
Думоғим туярди лазиз мунгларни.
Ҳовузнинг тубинда ёлғиз гулимоҳ
Ўтли оҳлар урса, ёниб тинглардим.

Ушанда
шамолни севарди оғоч,
Булутлар яшарди ғамли, ўксиниб.
Тутундан қорайиб кетган қалдирғоч
Сувларга урарди қизғиш кўксини...

Ушанда (оқ осмон, қўнғир ер гувоҳ...)
Дилимни биларди мажнунтол барги.
Қифтимда йўқ эди зиғирдек гуноҳ,
Йўқ эди кафтимнинг заррадек гарди —

Ушанда мен сени яхши кўрардим...

МАЖНУН

Мана,
Пайлари қийилиб,
ҳансираб ётарди бедана
тупроққа беланиб...

Мана,
чумчуқуядан
қўлларини чиқазиб,
озодлик сўрарди хаслар.

Мана,
ҳозиргина туғилган қулун
титрарди
кўзлари қамашиб
ёруғ дунёдан...

Мана,
нурлар
тарновга сиғмасдан,
қарсиллаб, синиб тушарди...

товуқнинг қанотини ёриб,
Мана,
қизиқсиниб қарар жўжалар...

Фақат
мен
ақлдан озиб,
сенга илтижо қилардим:
«Юрагингга қамагин мени,
ўлайин нафасим сиқилиб...»

АЛАМ

Муштимни ерга урдим,
Тоғлар гулдираб кетди.
Муштумни кўкка урдим,
Уфқ ҳилпираб кетди.
«Менинг ботмон муштим-а,
Не қийноққа тушдим-а!»

Муштимни сойга урдим,
Тош сапчиди балиқдек.
Муштимни ойга урдим,
Ой сочилди тариқдек.
«Менинг тўқмоқ муштим-а,
Не кўйларга тушдим-а!»

Муштимни йўлга урдим,
Кулча бўлиб олди йўл.

Муштимни гулга урдим,
Гунча бўлиб олди ул.
«Менинг гурзи муштим-а,
Не аҳволга тушдим-а!»

Муштимни қирга урдим,
Қирлар қочди судралиб.
Муштимни шерга урдим,
Мушук бўлди, суйкалиб...

«Менинг чўқмор муштим-а,
Не азобга тушдим-а!
Уролмадим дўстимга,
Уролмадим ўзимга...»

УМР

Қирқ кеча-қирқ кундуз йўл юрдим
Саҳрода.
Чанқадим. Ташнаком кўл кўрдим
Самода.
Беш кунлик ёлғончи дунёда.

Қирқ кеча-қирқ кундуз йўл юрдим
Пиёда.
Гоҳ зулмат, гоҳида чўмилдим
Зиёда.
Беш кунлик ёлғончи дунёда.

Қирқ кеча-қирқ кундуз эландим
Афтода.
Алдандим. Алдадим. Алдандим
Савдода.
Беш кунлик ёлғончи дунёда.

Қирқ кеча-қирқ кундуз тўй бердим
Зухрода.
Бойидим ва ойни бой бердим
Урҳода.
Беш кунлик ёлғончи дунёда.

Қирқ кеча-қирқ кундуз яшадим
Беш кунлик ёлғончи дунёда.

* * *

Қарға,
мени қарға.
Лойиқман қарғишга.
Кўнгил,
кўнгил
Майна бўлиб яшашга...

ДАШТДА

Бу ердан оҳ уриб ўтган Ғўрўғли,
Бу ердан от суриб ўтгандир Намоз.
Бу ерга қисматнинг учта зўр ўғли
Пиёз экаяпмиз,
пиёз.

«Қарғиш теккан ер бу!» — деган Худоёр,
Фақат ой тунлари чодирин тиккан.
Фақат биз — уч оға-ини ҳар баҳор
Пиёз экканимиз
эккан.

Тирик — чилик...
Ўзингизга маълум буёғи.
Ризқи рўз дегани —
титилган тўрва.
Дўконда фалон пул пахта ёғи...
Пиёз бўлса,
қозонда шўрва.

Бу ерни сув ўгай сингил санайди,
Шабада юрмайди —
тилади тикан.
Мен акамга,
болам қўлга қарайди...

Пиёз экканимиз
эккан.
Бу ердан от суриб ўтмайди Намоз...

* * *

Шимолдан шошқалоқ шамоллар келур,
Халқумга ҳанжардек ҳилоллар келур.
Сийнамдан сиртилган саволлар келур:
Раҳмингиз келмасми?

Бу бўм-бўш боғимга баҳорлар келгай,
Умидлар уфуриб, уфорлар келгай,
Ғариб ғоратлардан ғуборлар келгай:
Раҳмингиз келмасми?

Сочлари сойланиб, санамлар келса,
Қайрилма қошлари қаламлар келса,
Азоблар, андуҳлар аламлар келса
Раҳмингиз келмасми?

Кунларим кулларга кўмилиб кетмиш,
Тунларим тангадек тўкилиб кетмиш,
Сабрнинг сарпоси сўкилиб кетмиш:
Раҳмингиз келмаса...

Ўзингиз келинг!

КУЗГИ ГУЛЛАР

Мен айтдим:
Уларни ҳидлаш ҳам оғир.
Сен айтдинг:
Уларнинг хандаси маъюс.
Мен дедим:
Уларнинг ҳаммаси сағир...
Йиғладинг:
Афсус.... Куз...

Мен айтдим:
Уларга термулмак — таҳқир.
Сен айтдинг:
Уларнинг йиғиси — феруз.
Мен дедим:
Уларнинг ҳаммаси сағир...
Йиғладинг:
Афсус... Куз...
Хўрсиндим:

Ишқнинг етим болалари —
Кузги гуллар...

ТУИ

Ут ёқилди.
Қизил илон
Урлади кўкка.
Қовжиради само чиннигуллари...
Энди қул титамизми яккаш?
Куйиб кетдингми-я, бағрим?!

* * *

Юлдузлар гуллаган кечада
Капалакка айланар руҳим,
Рақс этар ёғдулар ичида,
Унутиб андуҳин.

Юлдузлар гуллаган кечада
Алдайкўрма мени, суйгулим.
Ҳали тун қабосин ечади,
Макрингни кундузга қўй, гулим.

Юлдузлар гуллаган кечада
Оймома — банд берган хандалак.
Руҳим мушку анбар ичади,
Сархуш капалак.

Юлдузлар гуллаган кечада
Йўқлай кўрма мени дилхунлик.
Бир кун чида, бир тун чида,
Қапалакнинг умри бир кунлик,
Бир тунлик...

КЕЧИКИШ

Кечикдим.

Дарбозанг ёнидаги тош
Тошлигини тушуниб етдим.

Кечикдим.

Дарбозанг шамолга осилиб,
Гийқиллаб куларди устимдан.

Кечикдим.

Дарбозанг пойида ҳеч бир
Гуллар йўқлигини пайқадим.

Кечикдим.

Бошимни урмадим,
ёшимни тўкмадим.
Раҳматли севгым ҳурмати
кўзимни аядим.

Кечикдим.

Йўл юриб келгандим,
мўл юриб келгандим.
Оч эдим.
Юрагимни шартта юлиб,

едим...

Кечикдим.

Улгурдинг кечикишимга...

VII АСР. ЖАНГГОҲ

Ер бағирлаб қарлуғочмас, тийрлар учар,
Ўт-ўланлар ёғмур эмас, хунлар ичар,
Алл эранлар қонлар кечар, жондан кечар.
Тур, Иқболбек тур!

Юзларимга тумшугини чўзар тўриқ,
Нарироқда тўнқаяр оч она бўри.
Милтир-милтир, элас-элас кўзим қўри...
Тур, Иқболбек тур!

Марғиёндан қочиб чиқди қаттол ёғий,
Очун фоний, бу жон—оний, Турук —боқий!
Қўк илоҳий, ер илоҳий, эрк илоҳий,
Тур, Иқболбек, тур!

Билга ҳоқон ҳамон ёвни қийратмоқда,
Меним сўник қароғимга кун ботмоқда.
Билолмайман, дўст ким, ёв ким,

жанг қаёқда...

Тур, Иқболбек, тур!
Тур, Иқболбек...

ЧИБИЛҒА. XX АСР

Баргланди барханга санчилган найза,
Араксдан сув келтир, маъна, дубилға.
Энди шу ниҳолни муқаддас дейсан,
Шунга сигинасан энди, Чибилға.

Сочларинг белбоғ бўлсин,
Кўйлак бўлсин сочларинг.

Алп Тегин қайтмайди ота юртига,
Арвоҳни тошдийда элат чавақлар.
Ниҳолинг мевасин бағри йиртилар:
Ажаб, бошчаноқдек оппоқ чаноқлар...

Сочларинг белбоғ бўлсин,
Кўйлак бўлсин сочларинг.

Учмоқ ваъда қилар тангрининг ўзи,
Бу тамуғ масканда қўйса-да хўрлаб,
Ҳосилга кўз тикиб, чўкса-да, кўзинг,
Шўр ювиб, пешонанг кетса-да шўрлаб...

Сочларинг белбоғ бўлсин,
Кўйлак бўлсин сочларинг.

Қўлимдан сўзламоқ келади, рости,
Томоқ қақраб кетди, бергил қултум сув...
Нега дубуяғани юзингга босдинг?
Мен сендан намакоб сўрамадим-ку!

Сочларинг белбоғ бўлсин,
Кўйлак бўлсин сочларинг...

ТУШҚУНЛИК

Яшил фавворалар шовуллашида
Озгина ўкинч бор,

озгина ғусса.

Тиз чўксанг

ва

армон садаф тиши-ла
Юракни танангдан мевадек узса
(Фаввора бўлсанг сен ҳам)...

Чигал кўчаларда

шилиққурт монанд

Судралиб ўтмоқда ялтироқ ҳаёт.
Сенинг тизгинингга этмас итоат
Тушингга адашиб кириб қолган

от...

Бот-бот умид шаъмин пуфлайди бодлар,
Кўзларинг — иккита музлаган хубоб.

Чекасан.

Чекади беун фарёдлар

Деворга осилган

сарбадор

рубоб...

Лекин яшаш керак...

Бебахт,

беиқбол...

Майли!

Афсонадир омад қуши ҳам!

Озгина алам бор

ўша мажнунтол —

Яшил фавворанинг шовуллашида...

ИГИТ

— Сени обқочиб кетаман!

Ерни айлантитар туёқнинг зарби,

Ғилдирар осмоннинг адоқларида.

Ғунча қучоқлаган капалак каби

Яшарсан лабимнинг ардоқларида...

Сени обқочиб кетаман!

Бошингдан ҳовучлаб сочарман ёғду,

Ҳовучлаб, лабингга тутарман нурлар.

Осмонни тўнтариб, этарман кўзгу,
Ипак сочларингни тарайди ҳурлар...

Сени обқочиб кетаман!
Гулгун кўшиқларнинг мамлакатида
Ўтли ўлан айтиб ўт-ўлан аро
Тиллақўнғизларнинг салтанатида
Хон қизи бўлурсан, мен, майли, гадо...

Сени обқочиб кетаман!
Кетармиз, ғафлатда қолур ҳаммаси;
Пуфлаб, ишқни қувмоқ бўлган сурнайлар,
Севгимиздан кулган карнайлар саси...
Ишқимизни қушлар айтиб юргайлар...

—Тоза обқочасиз!.. —дейсан чимрилиб, —
Отам осмондан ҳам топиб келтирар...
Қўйинг... ҳазиллашманг... — дейсан термулиб,
Кўзларинг ялтирар, сўзинг қалтирар...

Кетасан...
Мен ёлғиз.
 Ҳувиллаган дил.
 Хаёл обқочар...

ҚИШ

Ой — букчайган,
 ҳорғин йўлчи самода.
 Адирларда бўри тортар ув.
 Обдастани поққа ёриб юборган
 Муз сиқувга олган пайти сув.

Изғириннинг кумуш торини
 тинмай тинғирлатар тераклар,
 толлар.
 Қишлоқ четидаги пастак кулбада
 худонинг қулоғин қизитар чоллар...

ЭСКИ СУРАТ

Бу — жуда кўпларга таниш манзара...
 Чизилавериб хўп чиққан сийқаси.
 Бўз матога қуюқ чаплашиб қолган
 фарёдлар, алдовлар, хитоблар саси.

Алангага шундоқ бетма-бет келиб
 қолган қизгинанинг титрайди лаби.
 Паранжи ёпинган аёллар турар
 тугатилган санъат асари каби.

* * *

Бирорта байрам йўқ календаримда.
 Уч юзу олтмиш тўрт эрта бор
 фақат
 Ва ушбу ўзаро тенг Эрталарда
 на бир мартаба бор, на бир табақа.

Улар тартиботи қофиябознинг
танланган усули каби ройишли.
Тонг отмас ҳеч қачон олдидан туннинг,
ҳам қуёш эламас йўлдан тойишни.
Мен эса истайман,
қиламан мажбур
(шундадир шоирлик бурчим, матлабим):
туннинг адоғини кутган ювош нур
тоқати тортилиб тунга ҳатласин.
Азалдан ёзмишим менинг
шу бўлди:
кўзларим — нурга оч!
Қалбим — навога!
Лайлини ахтарган Қайс янглиғ мен ҳам
уйқусиз тунларга кунда даъвогар.
Шунда рўй беради кутган мўъжизам!
Кувонч
капалагим тополмас кўним.
Олдимда бир бутун йил —
ўн икки ой —
уч юзу олтмиш тўрт
туғулган куним.

* * *

Равшанга

Ўзгармасдир умринг тунлари..
Ёшлигингни сақлар, севгингни.
Ҳали-ҳамон чекка уй томон
бурилади ўйлар тизгини.

Ҳали-ҳамон тунги тераклар
ойни отиб ўйнайди кифтда.
Ҳали-ҳамон кўзларинг қолар
михланганча юлдузли шифтда.

Бу дунёда ўлганлар бўлмас
фақат тунда.
Тун — тирик хотир.
Шунданмикин, онанг ортингдан
боқар кўзи тўла хавотир.

Кузатасан.
Кўзинг чарчамас
тун суратин қалбга кўчириб
Уйқу эса ўтиб уйма-уй
чироқларни юрар ўчириб...

ЧОРСУ БОЗОРИДА

Чорсу бозорида бир қизча йиғлаб
жовдираб тўрт ёнга дилгир боқарди.
Унинг атрофида тўрт-бешча киши
кифтига,
тасалли бериб, қоқарди.
— Адашиб қолдингми?
— Жилма ҳеч ёққа!
— Онанг ҳам юргандир савдойи бўлиб...
— Ҳозир келиб қолар?!
... Қизалоқ баттар
йиғларди юраги қонларга тўлиб.
Одамлар таскинга берсалар-да зўр,
қизча тўхтатолмас кўзидан селни.
Кўпнинг унга раҳми келган пайт,
менинг
негадир қизчага ҳавасим келди.
Қизча,
қизалоғ-эй,
бунча бахтлисан:
андуҳинг бепарво қолдирмас ётни.
Адашган бандаман, кўрмадим лекин,
адашдингми дея ҳол сўрган зотни.
Онанг топиб олар сени ҳам тезда!
Уйга шошасизлар бағри бут, шодмон.
Мен ҳам йўқотганман онамни,
аммо,
энди уни қайта топмоғим гумон...

* * *

Опам ғирт қишлоқи,
Ҳа, ғирт қишлоқи.
Умри моллар билан ўтади бирга.

Унинг ололгани сутдан пишлоғу,
эрдан сўкиш...
Қойил бундай сабрга.
Бироқ, ҳаққим борми, турмушин кўриб
демоқликка уни толе камситди?!
Ахир унгагина беради Тошкент
қизғалдоқ саҳарлар «тонгги камситти».
Йиллар шундай ўтар
ва ҳар тўлғоқда
уни алдаб қўяр синалган ирим.
Худо берган етти шайтон — қиз билан
севар ҳадеб арпа экувчи эрин.
Улғайтирар экан сулувларини,
топган-тутганини ўтаркан тўйлаб,
дилда тугун бўлиб қолаверади
ушалмас армони — помбарқут кўйлак...

БАҲОР ҚУШИҒИ

Ҳаво — эрка қизнинг қўлидек майин,
Новдалардан келар кўкламнинг иси.
Қуртак кўзига нур тўлар кун сайин,
Бойчечак — наврўзнинг қадами, изи.
Қишнинг оёғида қолмади мадор,
Баҳор совғасига кўмилар ўнг-сўл.
Мендан-да кучлироқ соғинган дарахт
Кулар, қўлларида бир даста оқ Гул.

НЕГА КУЙЛАМАЙ?

Юрак номли улкан кенгликда
Қўшиғи бўғзига сиғмаган қизман.
Ватан, томирларинг бўртиб кўзимда,
Сени маҳкам қучиб ётган издизман.
Қўксимда жаранглар бир алвон қўшиқ,
Қуртакнинг сўзлашга очилди лаби.
Мен нечун куйлаймай, нега куйламай,
Баҳор ҳофиз қилиб қўйганда мани.

КУЗ ТОНГИ

Соғинчлардан тўлғонар сўқмоқ,
Ҳилпирайди боғнинг кўйлаги.
Симиради кузакни япроқ,
Узилади токнинг ўйлари.

Атиргулнинг новча бўйига
Осилади сентябрь йиғлаб.
Тонгда совуқ тортиб шудринглар
Барглар узра қолади ухлаб.

Қуёшни йўқлайди осмон,
Кўкда сузар мактублар оппоқ.
Тушларига кириб гуллари
Соғинчлардан тўлғонар сўқмоқ.

МОТАМСАРО ОНА ҲАЙКАЛИГА

Сен озор чекмагин, бошингни кўтар,
Шаҳидлар қабрида тикка турмасин.
Баҳор гўристонни гулларга ўрар,
Уларни бемаҳал совуқ урмасин.

Машаққатлар бука олмаган қаддинг
Фарзандлар доғида дол бўлдими, дол.
Юракда қабариб чиққан дардларинг,
Шамол силолмасдан шол бўлдими, шол,

Арчага суяниб йиғлар сукунат,
Жимлик — айрилиқнинг созин чертарлар.
Мангу олов қалқиб ўрлар ҳавога,
Гўё чиқиб келар ватанпарварлар.

Қокиллари ўсиб кетган мажнунтол,
Оча олмай сўқир кўзин бўзлайди.
Онанинг қўлига айланиб шоҳлар,
Ердан боласининг изин излайди.

* * *

Тилимда шеър, кўзларимда шеър,
Шамолларда минг йиллик наво.
Шеърпараст дил бўлиб юраман,
Самарқанду қадим Шош аро.

Меҳрларга чўзаман қўлим,
Бу кўчанинг тили кесилган.
Мен ўзимни гадо деб юрсам
Ёнимдаги қаландар экан.

ВИСОЛ

Кўзларимда эрийди музлар,
Тирилади руҳимда исён.
Куртак ёзар зангор рангларга
Этагини ботирган жаҳон.

Тилларимга келади бирдан
Луғатда соч оқартирган сўз.
Дарахтларнинг бағрида гулга
Айланади жилмайиб Наврўз.

Қўклам сочиб юборган туйғу
Дийдаларда туради тошиб.
Севинчидан йиғлар чўққилар
Оқ рўмолин кўзига босиб.

АРМОН

Қандай соз, бошланди ёзги жаникуль,
Чаманлар қўйнидан гуллар терамиз.
Ота деди: қизим, тамакини қил,
Бир куни шаҳарга бориб келамиз.

Олам унга янги кун этса тортиқ,
Ингичка билагини кетмон тутлади.
Қачон тугай қолар биринчи чопиқ,
У ҳар куни орзиқиб шуни кутади.

Тамаки баргидек бир текис бўлиб,
Кунлар тизилади ойнинг бағрига.
Саратон тафтига ўзини кўмиб,
Кунлар учрайверар қизча қаҳрига.

Атрофда боғ сулув, қишлоғи сулув,
Сойларга чўмилиб қуёш ўтади.
Қачон тамом бўлар биринчи юлув,
У ҳамон соғиниб шуни кутади.

Бунча узоқ бўлди сен кутган наҳор.
Чилвир сочларингдан айланай, синглим.
Эртақларда қолиб кетдимини шаҳар,
Тоқатингни кўриб бузилар кўнглим.

Таътил тугаб борар, қизни қучади —
Дала, яна ҳовли, унинг билгани.
Саҳар туриб Ота йўлга тушади
Дафтар-қалам, форма олиб келгани.

БУСТОНЛИҚДАН ҚАЙТИШ

Ҳайъат тажанг, асаблар таранг,
Бўстонлиқ-чун кетаяпти жанг.
Бир фурсатда ўн рангга кирди,
Ҳу ўтирган ўзбекка қаранг.

Қимдир деди: қурилсин завод
Қимдир деди: қурисин завод.
Фалак узра чарх урди қушлар,
Бизга тоза ҳаво керак, дод.

Савол бериб, саволлар олди,
Зал ўзини минг кўйга солди.
Бирин-кетин қўзғалди ҳайъат,
Жумбоқ яна ечилмай қолди.

Қайтарканмиз дўстлар бари жим,
Автобус ҳам кетиб борар жим.
Шу лаҳзада, шу чоғ негадир
Усмон Ота, сизни ўйладим.

БОТИР ЗОҚИРОВ КУЙЛОЛМАГАН ҚУШИҚ

Ёмғирлар қорларга айланди,
Орзулар гулларга айланди.
Қамалак рангларда қуёшнинг
Қиндиги заминга бойланди.
Фасллар айланиб ўтдилар,
Теграмда хазонлар айланди.
Ҳижронли дамларда қўшиқлар
Қўксимга жимгина жойланди.
Исмингиз тилимга бойланди,
Қайси дам, қай фурсат билмайман.
Биламан фақат бир нарсани,
Мен Сизни ҳеч кимга бермайман.

КУЗЛАР

Ёниб хайрлашди мен билан қуёш,
Қайгадир кетди қуш, шохдан учди-да.
Кўзлар кетолмади сени кўролмай,
Елғиз кўзлар қолди йўлнинг устида.

Тунларга термулиб тун бўлиб қолдим,
Шивирлаб у йўлнинг қулоқларига.
Жисмим эса гўё бир тилим нурдек,
Тўлғонар соғинчининг қучоқларида.

БЕОРОМ ДИЛ

Сутдек оппоқ кеча қўйнида
Беҳаловат кезаётир дил.
Мезонларни илиб бўйнига,
Тушинолмай уни боғлар—сил.

Кезиб юрган салқин шамол ҳам,
Учиролмас кўзлар чўғини.
Таскин бера олмайди ҳечам.
Япроқларнинг шивир-шивири.

Ногоҳ кўкка боқди у, не бахт!
Юрак қулфи кетди очилиб.
Ой осмонда севгилисининг
Суратидек турар осилиб.

БОҒДА

Юрагимдан олислаб кетдим,
Яшаяпман беҳис, бемажол.
Чимилдиқни кўрмаган қиздек
Йиғлаб ўтар ёнимдан шамол.

Дарахтларнинг сўнги кўйлагин
Йиртиб ташлар бойвачча кузак.
Мен изладим, шохлар бағрида
Кўринмади бирорта юрак.

* * *

Юрак — идраб қолган матога ўхшар,
Ўзим-ўзлигини йиғиштиролмас,
Қўзим ойнасини синдириб қўйган
Осмон маст, қуёш маст, юлдузлар ҳам маст.

Дарахт шохларидан худди ёш каби
Япроқлар тўкилар айланиб гир-гир.
Нега йиғлаяпман, нега йиғлайман,
Сизни севмас эдим-ку, ахир.

БАҲОРГА ЧИЗГИ

Кетаверсанг туннинг қўлидан тутиб,
Булутлар тепангда сўйласа эртак.
Баҳорнинг келгани ёдинга тушиб
Бўғзингга югуриб келади юрак.

Чиқолмайсан катта шаҳар бағридан,
Оёғингдан ушлаб қолади юмуш.
Сен олма оқизган ариқ лабидан
Кўзасин кўтариб қайтади Кумуш.

Хайрлашмоқ бўлиб чўзилган қўлдек
Япроқлар силкиниб охир толади.
Сенсиз тизилишиб йўлнинг четида
Дарахтлар қишлоққа кетиб боради.

* * *

Юрт, оловли шамолларингдан
Тушган экан қовурғам аро
Қуйламоқлик ишқи, бу олам
Гоҳ равшан, гоҳ бўлгандан қаро.

Орзуларинг қолдими доғда
Узилганда ки меҳри риштам.
Бошга қилич келган онларда
Ўзим шайтон, ўзим фаришта.

Бўлиб қолдим ўзимга етим,
Қулоқлар — барг, кўзларим ҳам шу.
Ел уларни учириб кетди,
Чиқмади юз-қудуғимдан сув.

Нега мунча безовтасан, руҳ.
Кўторолмай қолдимми белим.
Хайриятки бир юзинг ёруғ.
Бойликлари улоқ Ўзбегим.

Кўксимдаги энг сўнгги япроқ
Қўнгунича кафтига ернинг.
Ҳофизаси бўлгум бор бироқ
Булбуллари йўқолган элнинг.

МЕН ЯШОВДИМ ЭРТАК ИЧИДА

Харсанг — тоғнинг танидаги нор,
Хазон — боғнинг тўкилган ёши.
Замин — қачонлардир узиб ташланган
Ҳақиқатнинг юмолоқ боши.

Мен яшадим эртак ичида,
Бўлди қайроқ, ойна, сирли тупроғим,
Муҳаббат, Муҳаббат сен эса бугун
Юракдаги энг узун Оҳим.

Балки етмиш уч йилдан ошган?
Қандай аниқ санаб бўлади,
Чумолида сабр мўл, сон кам!?.
Яхшиси, жимгина ўлади,
Яхшиси, тирикликдан тонгай.

Ўлиб улгуролмас, қулаб ҳайкаллар;
Энди Янги Дунё кўз очар.
Чумоли қўзғолар амал-тақаллаб
Ва санай бошлайди етмиш учгача!..

* * *

Биз бугун Куз билан адашмиз.
Кетдингиз. Юрак дув тўкилди.
Сарғиш олмаларин отар Куз,
Биз сарғиш ҳисларга юкиндик.

Кетдингиз. Тайёра — нажотбахш Семурғ,
Гоҳо нажотдан ҳам этаркан маҳрум.
Фироқ ўт пуркади. Халоскор куч йўқ.
Ениб битмоқдамиз мен билан шаҳрим.

Қувончлар қушлардай кетдими учиб?
Ё қушлар қетдими қувончлар каби?
Энди теракларнинг ханжардек учин
Юрагига санчади абр.

Энди атиргулдек тўзғийди ҳафта,
Гулбаргдай қовжирар Кун ва Тун.
Ой — каптар, оқ каптар, бепаноҳ каптар,
Қучоғимга қўн!

Қушгинам, бунчалар ёлғизсан?
Суйсам, тушунасанми тилимни?..
(Қанийди тонггача овутсам
Ой дея, қуш дея дилимни!..)

* * *

(1990 йил)

Карвонсарой бандмикан, сайёҳ?
Толдирибди сени йўл юки.
Ўтганларни ёд этиб ҳар чоқ
Қабристонда тунашинг мумкин.

Хокин ўпиб, эшигини қоқ,
Қодирийнинг даҳмаси — қутлуғ.

Рухлари дер: — Кечиринг, сайёҳ,
Марҳум ҳали келганлари йўқ...

ГУГУШ¹

Юрак ноғорадек бўм-бўш, бўм-бўш,
Томиримни най қилиб чалади шамол.
Бирдан нола қилиб чарх урар бир қуш,
Ё бир қушдай куйлаб юборар аёл,
Ё аёл сингари маҳзуна хаёл —
Гугуш.

Оҳанг паға-паға ёға бошлайди,
Оҳанг ёға-ёға юрагим тўлгай.
Томиримда туйғулар оқа бошлайди,
Томирим — фўлва.
Кўксимга тўлқинлар ура бошлар тўш,
Гугуш.

Ёғаётган навода изинг кўрингай,
Оқаётган садода сўзинг кўрингай.
Хотирнинг тортанак тутган тўрига —
Боқаётган нидода кўзинг кўрингай,
«Кел энди, мен билан бир рақсга туш»,
Эй, Туш!..

¹ *Гугуш* — Эрон қўшиқчиси

* * *

Нозвўйларга туртиниб ўтар
Саҳарданоқ сархуш шаббода.
Руҳим ичар, Очун узатар
Бода, бода ва фақат бода.

Май тафтида эриган шиша —
Булутларни келтиради бод.
Мен ҳам булут бўлгунча ичай,
Мен ҳам учиб юрай умрбод.

Ёмғир — шароб қуйилади боз,
Қароғимни ҳислар тўлатур.
Қин оқ қилган қиличим — Қасос
Қўчаларда тушиб қолади...

КЕТИШ

Кетаяпман, йўлимда
Улим тимирскиланар.
Улим — ёт юрт, у юртда
Йўлим тимирскиланар.
Кунларим гадолардай
Қоларлар — қўллари бўш,
Шеърхалтамда беҳуда
Қўлим тимирскиланар.

Руҳим бўлса-ю, адил,
Шеър айтсам дадил-дадил,
Ичимда қадим-қадим
Йиғилиб қолган дардим
Ситилиб кетса, дердим,
Тўкилиб битса, дердим...
Кетаяпман...

* * *

Ўша-ўша — олмалар тап-туп
Пишиб-тушиб ётибди, бироқ
Олмаларнинг тагида энди
Ньютонлар дам олмас мутлоқ.

Уша-ўша — тошар тоғора,
Ҳаммомлардан аримас одам,
Бу кир босган кимсалар аро
Учратмайсиз Архимедни ҳам.

Уша-ўша — Улим ҳақ кучу —
Энди Нафс ундан зиёда.
Тобутини сандиқдай қучиб
Искандарлар ўтар дунёдан...

* * *

Мен сени узундан-узоқ аврадим,
Уқидим тилимда бор калимани.
Уқиганим сари сўнди ғайратим,
Уқиганим сари Сен енгдинг мани.

Кўз ёш тасбеҳларин сочиб ташладим,
Синди суянганим асо — каломим.
Бўлди! Тариқатинг томон бошлагин,
Мен сенинг Ғуломинг, Сенинг ғуломинг...

* * *

Тераклар навбатга турар офтобга.
XX асрда ҳамма нарса тансиқ.
Ҳатто ҳавони ҳам Қизил Китобга
Ёзиб кетаётир XX аср.

* * *

Ун иккита тўсин билан тўсилган тулпор —
Ун иккита рақам ичра депсинади Вақт.
Шу от сени олиб қочиб кетди-ю дилбар,
Шу от мени висолингга айлади илҳақ.

Энди, кўнгил — дастурхонда нон каби синиқ,
Пиёлада соғинчимдек занглаётир чой.
Мен оҳ урмай, кўкрайимда қолсин хўрсиниқ,
Мен оҳ урсам қоқиғулдай тўзғиб кетар ой.

Овозимни муҳаббатга жўрлайвераман,
Ҳали минг бор ошиқ бўлиб қолурман! Кулма.
Мен сени, мен сени чорлайвераман,
Сен эса келма...

* * *

Тутнинг тепасида инми — хотира,
Торс икки бўлиниб яшайди юрак.
Онажон, ҳаттоки тушимга кирар
Қўнғирот йўлида иккита лайлак.

Арқон судраб ўтар илонлар йўлдан,
Тошбақа осмонни кўчириб ҳалак.
Очилар иккита оқ атиргулдай —
Қўнғирот йўлида иккита лайлак.

Қўнғирот йўллари тупроқдир билқ-билқ,
Бошимда, каллапўш, бошингда желак.
Бизни кузатарди, кутарди интиқ
Қўнғирот йўлида иккита лайлак.

— Ассалом буважон, салом моможон! —
Чангли калишларни ўпарди пойгак.
Улар-ку ўтдилар. Бормикан омон
Қўнғирот йўлида иккита лайлак?

Хиноли кафтини бошимга босар
Тонгни даканадай ўраган фалак.
Онажон, мен сени соғиндим роса,
Онажон, мен сени кўришим керак!..

Наҳот шунча соғинч, наҳот шунча ғусса —
Қўнғирот йўлида иккита лайлак...

* * *

Кўнглим сардобаси ўпирилиб ётур,
Сўзни сўнгигача симирмиш муҳит.
Ўркачига тилло сандиқлар ортиб
Фикрлар йўлларда чўкар кетма-кет.
Манзил эса олис...

Сарбонман, бошимни кундага қўйдим,
Тушкунлик барибир ўлдиради-да,
Қуёш ғилдиради. Кесилмади бўйним —
Олтин аробанинг ғилдирагидан.

— Азроил! — ҳайқирдим. — Азроил — хасис!
Мунча ноз қиласан жонимни олмай?..
...Жазо майдонида тентидим ёлғиз,
Қўқда ой — бир тишлаб отилган олма.

Осмон дарахт янглиғ ғуж бўлди охир,
Юлдузлар барглардек шитирладилар.
— «Шоир бўлиш қийин, шоир бўлиш оғир...»¹
Тепамда илоҳлар шивирладилар...

• • •

Сабоҳатлик сабоҳда сабо
Вужудимга қуйилди сувдек.
Мен тонг қадар бўлдим мусаффо,
Қуёш совунида руҳимни ювдим.

Гулмоҳидек тозаман ҳозир,
Таҳоратли муслимдек ҳалол.
Илоҳларга андозаман ҳозир,
Дунё, мени туш кўрсанг арзир,
Онам бўлиб энди бемалол!

ТАЪРИФ

Қайроқдек едирилиб борар кун сайин
Йўлларни қайроқдек қайраган пошнам.
Гулдан кўтарилган капалакдайин
Рангин бўсағамни тарк этар ранг ҳам.
Муқаддас тошларнинг сирти сингари
Тобора кирланар эшик тутқичи.
Ҳасса таянғудек жиҳозлар қарир,
Шифтнинг шувоқлари тушади кўчиб.
Дераза тоб ташлар, девор нурайди,

¹ Абдулла Орипов сатри.

Тилбузар бузилар, соатлар синар.
Вайроналик ичра домла сўрайди:
— Социализм нима?

Социализм нима?..

Турғунлик — томгача экилган пахта,
Эътиқод — кўлмакка айланган уммон.
Турфа хил оғулар синалар нуқта,
Қонунлар синалар нуқтадир Инсон.
Таъқиқ олмасидир ҳар қандай ўтмиш,
Келажак — оғизни чучитмас ҳолва.

Слѐсат заминда нимаки битмиш —
Баридан бешюлдуз ясовчи болға.
Эътиқод қуриydi, Ишонч чириydi,
Мамлакат Нуҳини йўқотган кема.
Йўқотганлар ичра домла сўрайди:
— Социализм нима?

Социализм нима?..

Қайта қуриш келар — қўлда заррабин.
Элларни, дилларни ўрганар олим.
Динозавр қолдигини тиклаган каби
Тиклагай дунёнинг аввалги ҳолин.
Ҳақиқат ўзлиги томон қайтажак...
Домла, сўзламоққа бергайсиз изн:
Халқим етмиш уч йил шимиган данак,
Тешик данак — социализм.

ДАШТ. БАҲОР.

Қачонлардир бунда жанг бўлган.
Мардлар чопган ёвнинг лошини.
Тошбақалар — қадим дубулға,
Ҳануз излар собиқ бошини.
Илон гўё заҳарли найза,
Нишонига етмаган ҳамон.
Мўлжалидан қайтмайди қайсар,
Вужудида совуқ интиқом.
Қалтакесак — хоиннинг жони,
Шаҳидларнинг руҳлари — қушлар.
Баҳор, баҳор, эй буюк моний!
Давотингдан томар кечмишлар.
Қоқигуллар — беғубор ўпич,
Лаб ҳажрида яшар синиқиб.
Чолдеворда мусулмон кирпич —

Эътиқоднинг чорбурж синиғи...
Қололмадим қуёшни ушлаб,
Чопонимни тўшайман қирга.
Сочларимдан тортқилаб кишнар
Шамол — бедов югурган йўрға.
Сўйлаганим ёлғон, эҳтимол
Уйлаганим наҳотки бор гап?!
Чолдеворга қўнару ҳилол,
Борлиқ дўнар улкан мозорга...

* * *

Ярим тун. Мусиқа эсмоқда.
Ҳилпирар кўнгилнинг кокили.
Балки ой, балки куй кесмоқда,
Кесилмоқда ё тун, ё дилим.

Ярим тун. Бу гал ҳам кириб ҳосилга,
Ёлғиз мева тугди япроқсиз оғоч.
На тўлиқ кўмилган, на чин осилган, —
Балки ёлғизликнинг руҳи — симёғоч.

Бунчалар зириллар мунглиғ увиллаб,
Симларга осилиб, жонсарак санғиб.
Бағрим сенинг каби бўм-бўш, ҳувиллар,
Мени олиб кетгин, эй темир сандиқ!

Ярим тун. Мусиқа эсмоқда.
Ҳилпирар кўнгилнинг кокили.
Балки ой, балки куй кесмоқда,
Тилим-тилим ё тун, ё дилим.

НАСАФ ЧУЛЛАРИГА БАХШИДА

Ўзга қушлар уча билмас, бу саҳродир,
Сокин ҳаёт кеча билмас, бу саҳродир,
Сирки, инсон еча билмас, бу саҳродир,
Йигитлардан алами бор йигитларнинг.

Қумлар учар тўзон солиб, воҳ алама,
Тўлий ойдан бўса олиб, воҳ алама,
Жаннат деган тили толиб, воҳ алама,
Йигитлардан алами бор йигитларнинг.

Пахтасини кўп сўрайди, деҳқонни-чи?
Тубсиз жарга ташлаган беимонни-чи?
Кўп тўпори халқ деган бу замонни-чи?
Йигитлардан алами бор йигитларнинг.

Қарға қушлар сайрасада, булбул бўлмас,
Бу саҳрода бир наво бор сира ўлмас,
У ўтлуғдир ҳамон ўтлуғ, сўна билмас,
Йигитлардан алами бор йигитларнинг.

Само кенгдир, қушлар учар, саҳро ёлғиз,
Юртлар кўрмай гўшангада қолгандек қиз,
Кўз ёшлари тизилгандир мисли юлдуз,
Йигитлардан алами бор йигитларнинг.

* * *

Кўзни юмгил, кўзга айлансин
кўнгил..

Жалолiddин РУМИЙ

Ёпинғичим — тун кўрпаси,
Шеърим — ойнинг алласи:
Қора тупроқ кўрпачангдир,
Уйғон, кўксим лоласи!

Тўрт тарафим қибла девор,
Суйиндигим гули ор.
Очил, очил кўнгил кўзи,
Ит ҳуради, тун бедор!

Гадоё тўрва, елкам яғир,
Кўчаларда ризқим бор.
Дил юпанчи ой қўшиғи:
Чида кўзим, алла ёр!

Говмиш йили, ақраб буржи,
Кўз очганим, паноҳим.
Оймомажон, йўлим ўтлоқ,
Нетай, чаён ҳамроҳим!

ЧОРЛОВ

Оёғим остига ботди
Дўсти дийдор тикони.
Қадам қўйсам юрак оғрир,
Қўймасам жоним мани.
Олло насиб этди чечак,
Қисмат юлди япроғин.
Бир манзилда илдиз отдик,
Бўлак қилди тупроғин.
Ул гўшадан қўлим тортиб.
Кетмасам, кетолмасам.
Бу не бало, кўзда ёшим,
Етмасам, етолмасам.
Сен ғулумдинг, мен юсуфинг,
Этагим йиртган ким у?
О, бу тундан даъвойим бор,
Йўлим қилди қоронғу!

ҲОЛАТ

Хира фонус ёритар уйни,
Ҳашоратлар келар учишиб.
Ернинг жажжи жониворлари
Жон берарлар нурни қучишиб.
О, нақадар даҳшатдир ҳаёт!

Нурда бордир эркнинг муждаси!
Бир оқилсиз ҳашоратнинг бу
Эрк пойига қилган саждаси!
Тун қўйнига сингийди хаёл,
Чорласам-да, қайтмайди сира.
О, бу нурни хушламас кўнгил,
Улкан танга бу фонус хира.
Ой тарк этган зим-зиё тунда
Изляяпман бир нур ўзимга.
Тополсайдим, дўстлар, бегумон,
Жон берардим, суртиб кўзимга!

* * *

Поёнсиз чўл, катта карвон,
Йўл солган машриқ томон,
Эргашади бўталоғи —
Жони омон, оҳ омон!

Узинг қўлла она даштим,
Йўл ахтариб кўп адашди,
Топиб йўлни бироз шошди,
Жони омон, оҳ, омон!

Оч бўрилар айланади,
Гиёҳсиз қум шайланади,
Бўталоққа бойланади,
Жони омон, оҳ, омон!

Кўзларига қум тўлмасин,
Оч бўрига ем бўлмасин,
Йўлин топган пайт ўлмасин,
Жони омон, оҳ, омон!

Поёнсиз чўл, катта карвон,
Ўтган йўлдан ўтсин омон,
Узинг қўлла она даштим,
Жони омон, оҳ омон!

* * *

Пода қайтар, қўлда таёқ,
Мол ҳайдалган ўспирин.
Қишлоқ йўли ёлғиз оёқ,
Йўлдан олмайди кўзин.

Чақнагандек мисли чақин
Тонг юлдузи чўғланиб —
Тишлаганча зулфин учин,
Келар бир қиз тўлғониб.

Пода қайтар, чанг тўзонин
Қўтарганча фалакка.
Ишқ ўқийди шом азонин,
Тўзон ичинда якка.

Тўймагандек қорни ўтга
Мўнграб қолади сигир.
Осган каби тош сиртига,
Сийна чўкади оғир.

Чолдевордан бўйлаб кампир,
Қичқиради «хош-хош» лаб.
Қирқ кокилни ола сигир
Кетар ортидан бошлаб.

Ёр юрагин ола кетган,
Ола сигир, шошмай тур!
Лаъли лабдан сабо ўпган,
Эрта келсанг, унда кўр!

* * *

Қаро сочинг — яловдор от,
Қифтинг ғазот еридир.
Туғинг сенинг ўт, муҳаббат,
Ай, кўксимнинг шўридир —

Ҳатто атиргули янглиғ,
Очилади, сўлади.
Бағрим менинг алвон қонлиғ,
Ай, юлдузинг кулади:

Кун тўшаги-қирмиз шафақ,
Кулгувчи — намозшом гул.
Ай, муҳаббат пок сенда, пок,
Офтоб сенга тушган қул.

Фақат, фақат бу нечук сир?
Гул таннда чирмовуқ,
Бўса олар лабидан, кўр,
Ишқ, сенинг кўзинг юмуқ!

Ай, муҳаббат пок сенда, пок,
Кўнглим мани қистайди.
Хатто сен-ла хасу хашак,
Пок бўлмоқни истайди.

Қаро сочинг — яловдор от,
Кўксим ғазот еридур.
Тўғинг-ҳажрим акси ҳайҳот,
Бу кўнглимнинг шўридир.

* * *

Гул юзинг оташкада,
Кўзларинг чўғдир сани.
Бормикан мендек банда,
Утда жон куйдиргани.
Лайлига йўқдир савол,
Зулфинг паришон қилсанг.
Минг жавоб бўлгай увол,
Холингни нишон қилсанг.
Нигоро, измингдадир
Тунда ой, кундуз қуёш.
Ҳажр сани изингдадир,
Ишқ тўккани қонли ёш.
Зам ҳарир либосда чиқ,
Товус патин юлса не?
Мен кўксима урсам тиғ,
Ақли фосих кулса не?
Сийнангга ёпишган ул,
Бул қаро доғинга боқ.
Келдим-ай бўлмоққа қул,
Кет дема, ёнганим чоғ.

УКИНЧ

Илҳом ҳам илоҳий бир неъмат эмиш,
Тун бўйи қон бўлиб уюшар юрак.
Дилга мос на сўз, на хиргойи келмиш,
Жонимдан ҳам мўъжизали шеър керак.

Руҳми у, у туйғу, у келса, енгса
Лўйиқ этса элга, шеърга сўзимни.
Руҳ келмас, сел этмас, азобдан эса
Ўлдира олмайман ўзим-ўзимни.

• • •

Гўзаллигинг сингари
Ўткинчидир муҳаббат.
Олиб қочма юзларинг,
муҳаббатдан кутма бахт.

Дилимизда ёнган ишқ
Балки ёнмас бундан сўнг.
Минг ичида икки ошиқ.
ишқигина келар ўнг.

Улар тангри ёрлақаган
ҳақиқий ишқ ғунчаси.
Нега менга зорланасан,
ахир бизлар шунчаки...

Олиб қочма юзингни,
бир кун ўтади бари.
Ёшлик биздан ўзини
Олиб кетган сингари.

* * *

Айбим кўп, азоби ҳоритар гоҳ
Қурб етмай гоҳ ўзни айблаш олмасман.
Айбда қайта-қайта яшайман ҳатто,
Терская тушларимни ҳайдай олмасдан.
Ана ўраб турар мени халойиқ,
Ғазаб кўзларида, тош — қўлларида.
Қимидир ўкирар: Қатлга лойиқ,
Айб ўзида кетар у ўлганида.
Лекин бир сас келар ҳукми холиқдан:
— Қим тангри қошида пок ва бегуноҳ
Аввал у тош отсин, отса розиман,
Унинг борлигидан бўлайин огоҳ.
Қуёш нур сочарди, кўк эди сўнгсиз.
Ҳаётбахш ҳаволар таралар эди.
Мен қанча кутмайин муте, ўкинчсиз
Оломон тош отмай тарқалар эди.
Сўнгра ёлғиз қолдим жозогоҳ аро,
Отилмаган тошлар қолди уйилиб.
...Ўзимни айблашдан чарчамас гоҳ
Шу бўшлиқ азоби келар қуйилиб.
Ожиз бўлиб элнинг ожизлигидан,
Тангрини излайман тўкиб кўз ёшлар.
Қанчалик ёлборсам ҳақ илинжида
Бошимга шунча кўп ёғилар тошлар.

ЖАНГДА ҚЎЛСИЗ ҚОЛГАН АСКАРНИНГ КЕЙИНГИ ҲАЕТИДАН ЛАВҲА

«Афғонистон фожеалари» туркумидан

У маст эди, изғиринда
Йиқилди тор йўлакка.
Чўқморли тош қирраси
Урилди нақ юракка.
Тунда уни кимлардир,
Уйига келтиради.
У туш кўрар: Келтирган —
Ўзин собиқ қўллари.
Чопилган, дайди қўллар
Сўз бошлашди оғриниб:
— Сен инсонсан, аташар

еру кўкнинг онги деб.
Сенга қилардик таъзим,
яшардик, сўраб шафқат.
Нуроний юзларингда
борлигида муҳаббат.
Аmmo биз шаҳид кетдик,
фақат руҳимиз омон.
Ўликни каби сени
судрар букун оломон.
Жангларда қурбон бўлган
мазлумлар хуни тутиб,
паймол бўлган ватаннинг,
элнинг қарғиши уриб,
яна кўча-кўйларда
қолиб кетсанг хору зор,
кўтаролмаса гар,
кўксингдаги мажруҳ ор,
ўша қарғиш руҳини
ўзингга қилгин имон,
шўрлик аҳволнинг учун
қилгай улуғ қўзғолон.

* * *

Ганим сенга ўқ отар,
Ўқ ахтариб илҳақман.
Қутулмоққа йўл йўқ,
Қўкка ёлворган халқман.

ОЧЛИК

Пўлат пичоқ тўғрар нонни
тиғида нур ялтираб.
Кўзинг ўйнар, ўйнар жонинг
қараркансан қалтираб.

Филтиллайди кекирдагинг,
пичоқ тилса розисан.
Сен — хўрликнинг югурдаги,
ўлмас бўлдинг очликдан.

Меҳр эмас, йўқ, атига
тўйдинг бир парча нонга.
Яна кулга айландинг-да,
айланмадинг исёнга.

БОЛАЛИҚДАН ҚОЛГАН ХОТИРА

Уйнар эдик кенг далада,
чақмоқ чақди.
Чақин кўмди сўнг жалага
ҳамма ёқни.
Гулдир-гулдир товши жуда
ваҳимали.
Қимнинг бўлса гар устида
оқ кийгани,
эшитгандик яшин ёмон
кўради деб,
кўзи тушса ерга яксон
уради деб.
Яйлов эди, овлоқ жойни
тополмадик.
Оқ кўйлакли Дилшоджонни
ёпаолдик.
Биз тўрт киши қучоқлашган
эдик маҳкам.
Бу ҳолатни гоҳ эслайман
тушимда ҳам.
Тушларимда чақин чақар,
кўйлаги оқ,
Битта бола йўл ахтарар
тополмас бироқ.
Оқ кўйлакли — юраги пок
у болани
улгуролмай қоламан гоҳ
қутқаргани...

Битта бола йўл ахтарар
тушларимда...

* * *

Яна тушкун, яна кетдим, қолмасдан,
Истаклар қуюни улиди қақшаб.
Гарчанд борлиғига таним қонмаган
Гарчанд улгурмадим, тўймадим алқаб

Бу ишқ мен кутганмас, ўзгадир яна
Яна мен ўзгаман, ўзгадир олам.
Севги пуч нарса деб, қўзғар дил яна
Бунда ҳам қолмоғим қўзғайдир алам.

Дунёга сўнмас ишқ учун келгандай,
Дилдан аримади ғулу бир умр.
Бир умр бўлдим беэга телба най,
На шуур бор эди, на бўлди ҳузур.

Гўё ишқ — мўмиё. Инграган яра,
Дилимга шоядки бўлса деб малҳам,
Қанчаларни севдим, аммо тобора,
Ортди ташналигу, изтироб ва ғам.

Нафс маддаси-ла кўпчийди баъзан,
Жомдаги сингари вужуддаги қон.
Тўкиб ташлолмасман. Тўка олмасман,
Ахир дил эди-ку, кўк берган эҳсон.

Ҳолбуки бир умр суймоққа фақат
Ҳамда суйдирмоққа Оллоҳ лойиқдир.
Ҳамон ахтараман сўнмас муҳаббат,
Дил эса адашган, ғофил ошиқдир.

ИШОНЧ

Қуёшдан Ой зиё олгани каби,
Унингсиз қоп-қора қолгани каби,
Оллоҳ билан экан одам зиёси,
Усиз онги норасо, шол экан қалби.

МАНА СИЗГА ВАТАН...

Мана сизга Ватан,
Олтин тупроқ,
Олтин Қуёшли,
Оқ олтинли ва олтин қўлли,
Олтин диёр у бутун бошли...
Мана сизга Ватан!

Энди кетаверинг кетмонни олиб,
Нонни қўлтиқлаб,
Олтинларни майдаламоқ-чун.
Ер юзига уни улашинг,
Эркдан ўзга не кўрди очун.
Мана сизга Ватан!

Қайтаверманг уйингизга тез,
Олтинга бош қўйиб ухланг маст.
Тўйиб-тўйиб симириб олинг,
Олтин, билинг, эрк деганимас
Томоққа тиқилгувчи...
Мана сизга Ватан,
Бутун оламга етгувчи.

САРҲИСОБ

Бировнинг ортидан гапирмоқ,
Ғийбат қилмоқлик яъни,
Бу ҳам бир эзгу одат ҳар қалай.
Унинг замирида эл топган маъни —
Чайналган одамда гуноҳ қолмагай...
Охиратдан кўнглим тўқ, билсангиз,
Мен ҳам тақдирдоши она маконнинг.
Сўнги уч-тўрт йилни ҳисобласак биз,
Гуноҳи қолмади Ўзбекистоннинг...

* * *

Одамлар,
Бир кун яшагайман албатта,
Фақатгина бир кун рostaкам.
Унда сўзламайман мен сизга катта,
Дунёнинг энг улкан дарди ҳақда ҳам.
У кун яшагайман ўзимга ўхшаб,
Юзингизга солмай очлигингизни,
Дастурхон ўрнига сиёсат тўшаб,
Эркисиз элга дўнмайман сизни.
Шеър ҳам ўқимайман у кунда,
Жимгина ўлтиргум сизларга қараб.
Тўйиб тикиламан оламга,
Сўнгра,
Кўзимни юмаман оламни қамаб...

ДУСТЛИК

Чор атрофда сурат —
Бир-бирини қисишган қўллар,
Оқ, қора юзлари ёнма-ён,
Нигоҳлар гўёки хотиржам, илиқ...
Сурат соясида ётар безабон
Тупукларга лиммо-лим тузлик.

ҲАҚИҚАТ

Эгилди,
Эгилаверди,
Синақолмади!..
Яна жулдур бўлди тўнимиз.
Ўйинчоғин талашиб
Олган боладек
Шу букрига қолди кунимиз...

МИЛЛАТИМ

Миллатимни сўрсалар агар,
Энди мен кетмон деб айтаман.
Кўксимга қўймишдир ўксик бошини
Бу кун
Кетмонларга суянган Ватан.

Наслимни йўйдилар араб, мўғулга,
Минг карра қирқдилар бурро тилимни.
Нурли тарихимни қоришиб кулга,
Бошин ҳам қилдилар мағрур элимнинг.

Титраб-қақшаб босгум ташлар қадамим,
Бу кун она тупроқ талаш бўлганда.
Менинг ҳам кўксим бор,
Бор эрур ғамим,
Илдизларим бордир шу хор чаманда.

Айтинг, баҳс бўлмаган не сўзим қолди?
Ўзимники эрур қай нарсам, айтинг?!
Асли талашмаган бир кетмоним бор,
Энди Кетмон эрур менинг миллатим...

ТАМАКИ ЧЕКИБ ЕЗИЛГАН ШЕЪР

Тамаки тутуни —
Кеч кирган ақлим менинг,
Кимё ақли бўлганидек пахтанинг,
Пахта тераётган одамнинг
Ақли бўлганидек шу пахта...
Милтираган тамаки чўғи —
Очилган кўзим менинг,
Кўзи бўлганидек оқшайган шудгор
Пахтанинг,
Пахта тераётган авомнинг
Кўзи бўлганидек
Кеч кузда очилган чаноқлар...

УМРИМ ДАСТУРИ

Уй қураман,
Каттакон бир уй,
Биринчи беш йилликда,
Бошдан охир иккинчисида
Интиламан «одам» бўлишга.
Бахт сотиб оламан кейин
Агарда пулим етса,
Имон ҳам тилашим тайин,
Худодан,
Умрдан барака кетса...
Кейин Эрк бераман кўнгилга,
Ҳатто бу дунёда
Берилмас бир Эрк...

КАМБАҒАЛНИНГ УЙИ

Айвон устунига илинган чопон
Оқшайиб қуёшнинг олади кўзин.
Йўқ, акси —
чопонга суянган устун
Тупроқ том зилига тилайди тўзим.

Чопоннинг остида қорайган ўчоқ
Кўрсатолмас ҳали қизғиш тилини.
Сарғиш деворларнинг эшиги уйғоқ,
Шу чопон пешига турар илиниб.
Серофтоб, серсоя ҳовлида бир сас
Қирганнинг дилига солиб турар ғам.
Осмони эса кенг,
Учар унда, рост,
Сўнгги нусхадаги тайёралар ҳам.

УЙҒОН!

Занжирлар шовқини қулоғинг тешиб,
Минг йиллар гунг бўлиб ўтганинг ёлғон.
Хуррият туғи-ла юзингни тўсиб,
Рост эрур ушбу кун ичганинг ёвғон.
Қўлларни қадоғим, уйғоней-уйғон!

Дерлар юз йилда бир келгувси мардлар,
Юздан ошди ахир қуллингинг ёши.
Тобе юракларда мудраган дардлар
Уксик мудраётган сенинг бардошинг.
Бардоши чўнг тоғим уйғоней-уйғон!

Бағрингни минг турли қўллар титкилар,
Сенга бино этиб қоғоздан ҳайкал.
Хиёнаткор қўлин минг бор тутдилар,
Асли садоқатли чиқди бир пайкал.
Эй, она Тупроғим, уйғоней-уйғон!

Тошларни чайнаган тишларинг синсин,
Юз йил ошиқ ютган тошларинг камми?!
Қароқдан оқмасин жолалар сим-сим,
Бўғизлар ютмасин чиқаётганни.
Уқланган садоғим, уйғоней-уйғон,
Минг йиллар отилмай ётганинг ёлғон!..

ОДДИЙ БАШОРАТ

Ҳали узоқ сукут сақлаймиз,
Тикилишиб бир-биримизга.
Фақат ўзимизни оқлаймиз,
Айбни юклаб тақдиримизга.
Ҳали анча қиламиз таъзим,
Занжир тутган қўлларга қараб,
Келажакка ўксик мўлтираб.

Ўтли-ўтли хўрсиниб ҳали
Тишлагаймиз ёт тилимизни,
Күёш ботиб борган маҳали,
Йўқотганда манзилимизни.
Қўлларимиз айланар муштга,
Лек урмоққа топилмас одам.
Оғир савдо бошларга тушгай,
Ҳатто бўлмас ўз юзимиз ҳам...

Ҳали кўп бор қоқамиз киприк,
Юммоқликнинг қолмайди ўрни.
Бизлар асли қоламиз тирик,
Тайин қилгач қавмга гўрни.

КУЛОЛ

Атиргул тушидан чиқиб келар ел,
Қашшадан тўкилган қумлар бўлди сел, —
Хунарим субҳга оч битта тирқиш,
Тандирпиш.

Туёқнинг остидан томади чакки,
Яланғоч ҳансираб учар кўр тепки,
Мадорим белингга боғлагин қайиш,
Тандирпиш.

Иштиёқ кўнгилга солар арғамчи,
Кўзлар бўшлиғига чўкди алдамчи,
Парчадан бир кўйлак мумкинدير тикиш
Тандирпиш.

Сумбатин тиклайди бедона қафас,
Муҳташам юракни ёндирдим бесас,
Шеър тўқиб бир қизга тутганчалик иш,
Тандирпиш.

* * *

Кеча сувга чўмилган
Деҳқонбобо сингари.
Тили узун тераклар
Сўзга тутинган чўри.

Лаби қовжироқ шамол
Упиб ўтар кўчани.
Гўё деҳқон қизлари
Оралайди ғўзани.

Сатрларни ғарамлаб
Сўзларга қўяман бош.
Елкамга ботиб кетган
Қулайди тегирмон тош.

ЎЗБЕК ҚИЗИ ПОРТРЕТИГА ЧИЗГИЛАР

Қиприк ўқловида хамир ёйилган,
Бўсанинг оқ гули — сулув пешона.
Азалдан Бойчибор қанотларини
Лабингдан қолдирмиш ўзбек қизгина.

Пахтадан ситилган бир жуфт чигит—кўз,
Сочинг тўрт фаслнинг буюк армони.
Қалбинг тубидаги қувончча чиқмас
Бутун Ўзбекистон пахта хирмони.

Қафтингга сигади намчил куз ёди,
Яланг оёғингдек шийдам пахтазор.
Ўзбек қиз дилингда кўкарган орзу —
Оппоқ мевалари сероб Олмазор.

ЮРАК БИР УЙНА

Қудуқ ясаганда ноғора гардиш,
Шамолнинг тилини кесганда қамиш,
Ҳасса қўшиғини ёдлайди дарвеш,
Юрак бир ўйна.

Оймомо кўйлақдан узганда тугма,
Заминнинг расмини чизганда олам,
Им қоқиб гулларни авраса нағма,
Юрак бир ўйна.

Қапалак қаноти — каштали гилам,
Майсалар тилида кўкарган олма,
Ўтмишни жомларга сузмоқда Ҳайём,
Юрак бир ўйна.

Тоғлар қўшиқларин басталайди сув,
Қирларни уйғотар чучмомо — ёғду,
Лабида тинитди борлиқни сулув,
Юрак бир ўйна.

ҚИШ, МЕН ВА СЕВГИ

Изғирин қиш қўлидаги гул —
Уйим турар титраган, ҳуркак.
Оқ вараққа — қорга буркандим,
Чўғ кўмилган сандали — юрак.

Ложувард кун оқ кабутарнинг
Қучоғини қўмсай бошлайди.
Осмон бўм-бўш дала-қирига
Чилла сувин тўкиб ташлайди.

Қишнинг очиқ панжаларида
Лаби кўм-кўк шамоллар қақшар.
Бу уй илиқ дилнинг тубида
Уйғонаётган севгига ўхшар.

БОЛАЛАР УЙИДАН КУРИНИШ

Бу уй юракларнинг чекка буржидир,
Етим меҳрларга тутқазилган ош.
Бу уй — кутилмаган умидни кутиш,
Узича кўкарган доларанг бардош.
Афсуси кезади ёруғ дунёнинг
Эрксиз деразалар ожиз кўзида.
Қўп йўлдан адашган ҳавас анҳори
Бурилар болалар номсиз уйига.
Тасаввурдан балқиб чиқади она:
— Нуридийдам, йўқолган гулим менинг.
Тасаввурдан балқиб чиқади ота:
— Нуридийдам, йўқолган гулим менинг.
Қўнгил ётоғида бурни қон соғинч.
— Келар, — ишонгани шу буюк ёлғон.
Энагалар қувган тул ёлғизликка
Лаънатнинг мунглари ёпишиб қолган.
Охир улуғвор кун эрийди дилда,
Эшикни ланг очар ҳаёт номли қиз.
Потраб чиқиб қўзиқоринлар ва
Сўрай бошлар:
— Сиз менинг онаммисиз?
— Сиз менинг отаммисиз?

* * *

Шитир-шитир,
Ҳадик чўчир,
— Ҳой ким бор бу кўчада.
Балиқ каби силлиққина
Сукут сузар кечада.
Майсаларга шудринглардан
Осмон тутади сўрғич.
Ҳадик шамдай дилдирайди
Еган каби ҳўл хивич.
Сукунат-чи ғафлатаро
Тўрин ташлаб керилар.
Тузоғига аччиқ таом —
Ҳадик ногоҳ илинар.
Икки ожиз фариштадай
Танишдилар тасодиф.
Мос тушади калитчага
Очилмаган янги қулф.
Таниш учун пича-пича
Май ичарлар кўзадан.
Қўшиқлари чанг тўзондай
Кўтарилар кўчадан.
Кайф суриб кетар дўстлар
Бир-бирини суяшиб.
Тун четига оппоқ рўмол
Қайдан қолди илашиб.

* * *

Қанотига оппоқ кеча боғланди,
Қишнинг қучоғига сиғмади дарахт.
Итлар тортган чана — изғиринларда
Қайгадир кетди у — шовқинсиз пойтахт.

Итлар чидамади сафар зарбига,
Дарахт қолаверди оқ дурра осиб.
Сўнг чопди — саҳрода адашган одам
Кетарди кўкарган тиллари осиб.

ЕЗ КЕЧАЛАРИДА

Кеча қора ёғ каби
Юракка тўкилади.
Сукунатнинг бир чети
Шивирдан сўкилади.
Олма чиройли кўздай
Учади қўлдан қўлга.
Хаёллар — ҳуркак оҳу
Қараб қўяди йўлга.
Оламнинг хушбўй атри
Уфуради сўзлардан.
«Вой», «вой» узилиб қолар
Қатта-кичик излардан.
Ой из қувиб чиқади
Ҳисдай кўпчиб, яланғоч.
Сўзлар юлдуздай учар —
Ухламайди қалдирғоч.

ЕЗ

Олис туннинг бўм-бўш сояси қалқир,
Муסיқа кўчадан сўрайди аҳвол.
Қариган толларнинг ковакларида
Оёғи қисилиб додлайди шамол.

Тубсизлик мунғайиб боқар осмонга,
Дераза қуш каби кетади учиб.
Қишлоқнинг топгани капалаги — туш,
Йтлар шовқинидан уйғонар чўчиб.

Далада дилдаги орзудай тўла,
Қувонч каби майин оппоқ пахта бор.
Дехқоннинг денгиздай қучоқларига
Остонадан ҳатлаб кирар пахтазор...

АЛИШЕР НАВОИИ

Йилларнинг елкаси этилди яғир,
Мамлакат устидан чопаверди от.
Қонларга чўмилган қилич дастидан
Саҳар чоғи йиғлаб уйғонар Ҳирот.
Ғамнинг қақшаб қолган суякларини
Мажолсиз кемирар судралган омма.
Тўрт ёшида ўзига кашф этиб даво
Юракка ичирди шеърый бир нома.
Билганлар карвондай эргашди унга,
Қитоблар тутдилар олий тафаккур.
Буюк тахти билан подшоҳ Байқаро
Марҳамат кўрсатиб синдирди ғурур.
Ёнар қуртдай хира ёритган шамда
Жомийдек устозлар айтмиш ҳикоя.
Садаф мунчоқлардай тизилиб шеърлар
Туғилди «Бадое ул бидоя».
Ғамхона саройнинг қандил пойида
Аёнлар чўзилиб чайнаса сақич,
У юртнинг оғриган бошини қучиб,
«Ҳазрати» подшога ёзарди ўтинч.
Совуқ гўшаларга киради рўшно,
Қўлдан-қўлга ўтар адолат жарн,
Умрнинг лаззатин ичган сатрлар
Оғриқ замонларни бошлар тонг сари.
Беш аср беридан тикилсак ҳамки
Кўзни қамаштирар ғазал нурлари.
Ҳали кўп авлодга малҳам бўлади
«Хамса»даги беш қитъанинг дардлари.

ТАСАВВУРДА

Шафтолидай ҳил-ҳил пишгандир ҳаво,
Тўлганиб югурар оқ сочли ариқ.
Намозшом — оламнинг ўртанча қизи.
Гул қучоқлаб ўтар, гулларки сариқ.

Дала тавонига суқулган сукут
Оқ бўзнинг бағрини айлар ёпинчиқ.
Бир томчи сут томар осмон бетига,
Кеча кулбасида тортади урчуқ.

Борлиқнинг нафасин ютиворар ёз,
Олича шохига осилар фасл.
Муסיқа авжини жимгина тинглар
Тасаввур тиклаган Омонат қаср.

КУТИШ ДАҚИҚАЛАРИ

Доирангни чертсанг-чи қадам,
Шишаверар кўкракда нафас.
Кутиш, кутиш — кичкина қушча
Хаёл сенга шафқатсиз қафас.

Ўргимчакнинг тўрларидай тун
Кўмиб борар мени сукутга.
Интизорлик қанотларини
Чайиб олар ишонч, умидга.

Туёғини тиққиллатиб вақт
Хўрсиниқни синдирар чил-чил.
Сумалакдай ширин роҳатни
Тўйиб-тўйиб ичади кўнгил.

Шиқирлайди занжирдай тоқат,
Туйғуларим — нафис лолалар.
Юрагимни — кўкдаги ойни
Тепиб юрар юлдуз — болалар.

РАССОМ

Пастак кўчаларда кезар мўйқалам,
Ҳовлилар кўчада қушлар мисоли.
Дала йиғиштириб қайтаётган куз
Рассомга кўз қисиб қўяр маъноли.

Зангор шамолларнинг лабида қасам,
Қийноқлар дашт юзин бужмайтиради.
Саратон хотирин қолдирар қушлар,
Дарёлар тўнғичи фарзанд кўради.

Ястаниб ётади ойнадай музлик,
Мўйқалам учида титрайди осмон.
Бундай улканликни кўтаролмас кун,
Бемалол кўтариб қайтади рассом.

ҚАДИМ БУХОРА

Тутқин қизлар қисмати каби
Сап-сарикдир Аркнинг тошлари.
Неча йилки ўтмиш — гирдобдан
Хотиралар чиқмас ташқари.

Қаландарий либосда девор
Ҳасратларни ямаб битирмас.
Минорларнинг кенг яғринида
Асрларнинг юки билинмас.

Ибтидоий оҳанг учади
Нақшларнинг ўнгу хобида.
Киприк қоқмай бўм-бўш зиндонни
Қўриқлайди ҳамон Обида.

БАҲОР

Сўқмоқ — қишдан сўнги хотира,
Камалаклар кўкда арғамчи.
Қалдирғочнинг митти кўзидан
Баҳор бизга тутар суюнчи,
Баҳор бизга тутар суюнчи.

Урик гули — узалган ўпич,
Шаббоданинг атиргул сочи.
Саҳарларнинг оқ кемасидан
Баҳор бизга тутар суюнчи,
Баҳор бизга тутар суюнчи.

Соҳилларда учрашар висол,
Энди ойга кўпаяр совчи.
Тоғдан тўлғоқ тутиб қайтса сув,
Баҳор бизга тутар суюнчи.
Баҳор бизга тутар суюнчи,

Кўк пардани ёрар лолалар,

Болаларнинг қайтар соғинчи.
Дала узра ташвиш — беланчак,
Баҳор биздан олар суюнчи,
Баҳор биздан олар суюнчи.

БЕҲЗОД

— Осмонга қараманг,
дорга иламиниз,
Тупроқни ҳассадай ўпар маҳкумлар.
Отлар сувлиғининг кўпикларидан
Замона бетига сачрар зуғумлар.

— Расмга қараманг,
дорга иламиниз.

Ҳур хаёл этилди отда сазойи.
Бўёқлар онгларда чириганида
Пешволар қилмоқчи бўлди худойи.
Аммо юракларнинг рангсиз пардаси
Тўлғаниб-тўлғаниб шимир борлиқни.
Расмлар ўзларин савдога қўяр,
«Ҳиротга сотгани келдик қайлиғни».
Беҳзод қаламидан сирғалган мозий
Келажак қўлига тутади сарпой.
Рассомнинг синиққан руҳиятини
Таъқиблар чертади — юзсиз бир гадой.
Унинг дардларига чўкаётган дунё
Сўрар маърифатдан бир тутам зиё.
Нафратни азондай сочади рассом:
— О, занжирбанд шер, энди алвидо.
Вақт кириб боради ғамгин хонага,
Атрофда сузади Беҳзоднинг қўли.
Бир қоғозда расм йўғу осмон бор,
Бирида камалак — тафаккур йўли.

КУЗНИНГ ОХИРЛАРИДА

Ҳалинчакдан ўкинч қулайди боққа,
Бир қарич чўкади тўшагига куз.
Дарахтлар ўқиган китобларини
Дард билан гулханга ташлайди, эсин

Елларнинг яланғоч йўлакларидан
Лайлакнинг забонсиз ҳасрати ўтар.
Занглаган карнайлар қичқириғидай
Даладан сукутнинг фарёди кўчар.

Отлар туёғидан тўққиллаган йўл
Тундан тортиб олиб чайнар фурсатни.

Борлиқнинг лунжлари негадир шишган
Е солиб олганми кундузи — қандни.

Порлаган баҳорий қувончларини
Қўк юзига ташлаб кетади қушлар.
Энди чошгоҳгача қуёш нурига
Ўзларини тоблаб ётади уйлар.

ЎЗБЕКИСТОННИНГ АЁЛ ЗОТИГА АЙТГАНЛАРИ

Кундузнинг қуп-қуриқ остонасига
Қўзларинг ташлайди ранг-баранг гуллар.
Малоҳат ҳисларнинг кумуш рахидан
Райҳоннинг муаттар барглари кулар.
Кипригингда Шарқнинг оташ руҳини
Жилвадай асраган аёл сенмисан?
Сарғайган фироқнинг кўйлагин бичиб,
Сарғайган кунларда кийган сенмисан?
Аллалар оромнинг бўлса султони
Яйдоқ юраклардан йиқилар сайёд.
Дилингда уғирлаб кетилса севги,
Унга эргашарди девона ҳаёт.
Умрни кунларга қалайди хотир.
Дардингни ташвишга келасан туглаб.
Қўшиққа интизор бўлган лабларинг
Самога орзунгни айтар пичирлаб.
Ўзукдай асралган қадрни экиб
Тўс энди шафқатнинг зангор йўлини.
Чўл излаб бораётган сўқир армонлар.
Дарёларга боғлаб қўйсин қўлини.
— Аёл-л-л.
Лоланинг баргида ёзилган бу сўз.
Тилингда Заминнинг ранглари унсин,
Қўчага чиқсанг гар
кўзмунчоқ каби
Орқангдан тизилиб болалар чиқсин.

ЯНГИ КҮН ҚУШИҒИ

Остонагда турибман, бағринг тўла нур бўлғай,
Етти хил нурингдайин, етти хил меҳр бўлғай,
Ташвишсиз кун кун эмас, елдай югуртир, вале,
Кунларингда беминнат ҳаловат, ҳузур бўлғай.
Уйғотдинг дилни бу чоғ наврўзи олам бўлиб,
Еру кўкка нур мадор, кўккламли қадам бўлиб,
Дошқозонда сумалак қайнайди тошиб, тўлиб,
Оролга хушхабарчи Аму ила Сир бўлғай.

Энди сени ечайин жаҳонгашта чопоним,
Қўлимни соғинтирди ота далам, кетмоним,
Наврўз яна йўл очди, осмон янглиғ имконим,
Ҳар инсонинг орзуси оппоқ, эзгу, ҳур бўлғай.
Тилагимиз: ҳаётда ниш уришиб, бўй чўзсин,
Эл-юртда ҳашар бўлсин, ҳар бир уйда тўй бўлсин,
Омон-омонлик бўлсин, кулгу, ғазал, куй бўлсин,
Омон кўкнинг тақдири азал абад бир бўлғай.

Дил тўридан жой бергай имон отли худога,
Шоҳларга инсоф берсин, шоҳлик тегсин гадога,
Ислом туғи бош бўлсин мангу туркий дунёга,
Элу юртим, ўзлигинг офтобдай ғурур бўлғай.
Остонагдан етказгил остонагга соғ, омон,
Қўлларини узмасин бир-биридан оломон,
Ҳар кулба пештоқида бор эрса, тангрим, Қуръон,
Файз бўлғай, имон бўлғай, минг офтобли нур бўлғай.

* * *

Мен бахтимни излаб юрибман,
Бир бахт мени излайди ҳар он.
Олислардан хира бир чироқ
Шуъла сочиб турар беармон.

ОРЗУси тоғ бахтсиз юракнинг,
Шўх-шан давр кўргиси келмас.
Бўлса ҳамки дунё зўрники,
Тирик туриб ўлгиси келмас.
Қоним қайнар ожиз руҳимда,
Наҳот ёвга қул бўлди мардлар.
Бир дўстимни уйғотмоқ учун
Тилларимдан томмоқда дардлар.
Ўлдиради инсонни хўрлик,
Ҳам уйғотар хўрлик инсонни.
Мен имконнинг бир қўлини тутдим,
Бошқа қўли сизда имконнинг.

* * *

Бир умр келар деб кутдим баҳорни,
Ўттиз йил ортимда, ўттиз йил ҳам—куз.
Зорланиб зориқиб айтолмай зорни,
Охири бўғзимда музлади бир сўз.
Тўрт томон оломон, дўст йўқ, душман йўқ,
Хастаман, елкамда бир хаста дунё.
Пойимда замин йўқ, кўкда осмон йўқ.
Уйқумни бузарди фарёдли садо.
Бир пайт дилга оқди гўзал ғалаён,
Йўлдошдай қўлимдан тутди ишончим.
Бу ҳолга дил қайрон, қайронадир жон,
Беғубор осмондай туюлди ичим.
Тўрт томон оломон, йўқ дўсту душман.
Қайдасан, ғурурим, ўзлигинга қайт.
Мен сафга отландим, юргил мен билан,
Қани, эй қуёшим, кимлигингни айт?..

* * *

Дунё деразадан унсиз боқади.
Кўчада адашган жойсиз кимсадай.
Қулбасиз қалбимга оламни чорлаб,
Яйрайман нур эмган битта майсадай.
Сўнг дилга қўйилар ёмғирдай хаёл.
Хаёл ўхшар бебош болалигимга.
Сенга ёлвораман узун сочли тун.

Онамнинг алласин айтиб бер менга.
Тун эса узундир хаёлимдан ҳам,
Қўйнида бедорлик бермоқдадир жон.
Куйланар аллалар бешикда — олам,
Аллага бош қўйиб тин олар осмон.
Инсонлар ухлайди, дунё ухлайди,
Алла — қўшиқ эмас, жон бергувчи жон.
Ҳар кеча муқаддас оналар айтган
Аллалар меҳридан тирилади тонг.

* * *

Оғир, оғир жуда ҳам оғир,
Қондошларинг бегона бўлса,
Тирноқдан то сочгача оғрир,
Ватанинг ҳам ғамхона бўлса. *
Оғир, оғир, яшамоқ оғир,
Ўз юртингда бўлмаса кулбанг.
Қонсиз толар қонли бу бағир,
Танимаса ота остонанг.
Кундузинг ҳам бўлур қоронғу,
Балқимаса офтобдай элинг.
Юрт бошини кемирар қайғу
Гар ғурурли бўлмаса дилинг.
Тақдир шул деб, дўстлар ҳам тошдай,
Умри бўйи сабрга кўнса.
Майдонларда ўзин кўрсатмай,
Номсиз, шонсиз эрларинг ўлса,
Оғир, оғир яшамоқ оғир...

* * *

Сим-сим эй, сабрнинг косаси синсин,
Занг босган дилларнинг зангини артинг.
Исёни танисин, кўз ёшлар тинсин.

«Ношукур» дедилар, кўр эмас эдим,
Бештасин билмайман етти пуштимдан.
Мени ҳур дедилар ҳур эмас эдим.

Хасман бу уммонда, савалар тўлқин.
Қўзимни узмасдан ҳавас қиламан
Булутли осмонни ёрганда чақин.

Сим-сим эй, сабрнинг косаси синсин.

* * *

Хаёлларим долғали кема,
Осмон яқин, ер эса узоқ.
Умидсизлик — оғир фалокат,
Ишонч — бахтга қурилган тузоқ.
Умр соймас, ялтирар нурдай,
Қўрганларим кўзгу умрга.
...Мен ҳар куни сим-сим ёмғирдай
Сийғаяпман туғилган ерга.

* * *

Туннинг ҳокими хаёл,
Макон излайди уйқу.
Қўз тикар йўлга болиш,
Лабимда тирик туйғу.
Бармоқларим бахтли кун.
Мана, дейди ойнадай.
Мен бахтимни сўроқлаб
Кетиб қолдим хонадан,
Ёрсиз кеча — энг узун,
Қайга қўяй ўзимни?
Қули ҳам мисли олов,
Чўғдай ошиқ кўнглимнинг.
Осмондаги юлдузлар
Ёрим сенинг гулларинг.
Гул терай деб кўкларга
Бўй чўзади қўлларим.
Олтиндайин зангламас,
Хаёлимнинг толаси.
Ой мудраган оқшомда
Дилда соғинч ноласи.

* * *

Пайғамбарлар ватанида
на мусулмон, на кофирман.
Фуқорангман, вале, юртда
муҳожирдан, муҳожирман.
Тўрт томоним чор девордир,
Тўрт ёнда ҳам соқчи бордир.
Кулгу — озор, ғам озордир,
Ўз элимда мусофирман.
Қўлим калта, тилим тугун,
Мискин қалбим йиғлар беун,
Лекин усту бошим бутун,
Ночорлигимга қодирман.
Ўғлимсан дер диндор дунё,
Лек елкамда даҳрий дунё,
Дўстлар мени урган худо,
На мусулмонман, на кофирман.

ИБТИДО

Туманларнинг қанотида учгай турналар —
Ёруғ куннинг манзилига
Йўл олган қарвон.
Бу оралиқ масофада минг бора ўлар...
Етганларга
насиб қилгай инсоний камол.

Боласидай севар мени тупроқ кўчалар,
Юрагимни уйғотарди шовуллаган сой.
Сўнг ҳикоят сўйлар эди олис кечалар
Ғарамларнинг теппасида қалқиб турган ой...

ҚИШЛОҚ БИЛАН ХАЙРЛАШУВ

Мен кетаман...
Қолар бу ерлар,
Туманларнинг ҳур кўзида нам.
Теракларнинг кўзлари толар,
Бойчечаклар —
йўл кутган онам.

Сувга чайқар толлар юзини,
Ботинимга оғир чўкар из.
Ҳеч кимсага айтмас сўзини
Ой —
ёруғда кашта тиккан қиз...

* * *

Тийрамо қўйнига сокин чўкар шом,
Дарахт баргларини тўкар — баргресон...
Ҳовлини супуриб сўйлайди момом:

«Болам йироқларда бормисан омон?..
Уйинг бор,
Боланг бор...
Сенга нима кам?
Кетмаган наҳотки шоир бўлмайди?
Дўстларингга қара, шеър ёзмаса ҳам,
Шоир бўлмаса ҳам, очдан ўлмайди...»
Ва тўкилар тагин барглар изма-из,
Сидирсанг ҳеч қачон бўлмайди тамом...
Боғларга жаноза ўқийверар куз —
Мени йўқлаётган бечора момом.

СОҒИНЧ

Қаллаи саҳарлаб тураркан онам,
Қимсасиз уйимга термилар оғир
Ва қаро дарахтлар кўзларида ғам
Кўраркан, йиғлайди ўртаниб бағир...

Сўнг тонглар отади бўзариб аста,
Юлдузлар сўнади осмонда бир-бир.
Бепаноҳ — дийдираб қолган юлдузга
Қараркан, ўғлимни сўра, дер дилгир.

Шамоллар келади,
Шамоллар кетар,
Дардини ҳач қимса сўрамас унинг

Ва онам оҳиста-оҳиста айтар:
«Ҳей, дарвиш, кўрдингми менинг ўғлимни?..»

Шамоллар келади,
шамоллар кетар...

ЕЛҒИЗЛИҚДА

Тун чўқар оҳиста тўниб, қорайиб,
Шарпалар улғаяр ботгани сайин
Ва олам бир зумда қолар торайиб,
Қароғим инграйди унга сигмайин...

Мозорга элтади мажруҳ бир хаёл,
Қадамим тош қотар муъжаз дўнгликда...
Уғлимга оталик қилар бир тўп тол,
Энди мен сифмайман бирор кенгликка.

Тун чўкар оҳиста тўниб, қорайиб...

ЎРХУН ТОШИДАГИ ИККИ ҲИКМАТ

«Қадим саҳроларда
Қашқирлар базми,
Суяк мозорлари
Ҳамон сақланар.
Қароқчи бўлса ҳам
Балойи азим,
Сорбон омон қолса,
Қарвон сақланар!»

«Бу ерларда энди
Ўзгачадир ҳол,
Ердан узилганлар
Доно саналар.
Қароқчи босса-ю,
Жанг бўлса, алҳол,
Сорбон омон қолар,
Қарвон таланар!..»

* * *

Нечун мунча йиғлайсан кўнгил,
Мозоротдан бери келмайсан.
Куйиб адо бўлдинг-ку буткул,
Шамоллардай нечун кетмайсан.

Нечун мунча йиғлайсан, кўнгил,
Сен ҳам бир бор нечун кулмайсан.
Сен нимадан яралдинг, эй дил,
Куйиб мунча нечун ўлмайсан?..

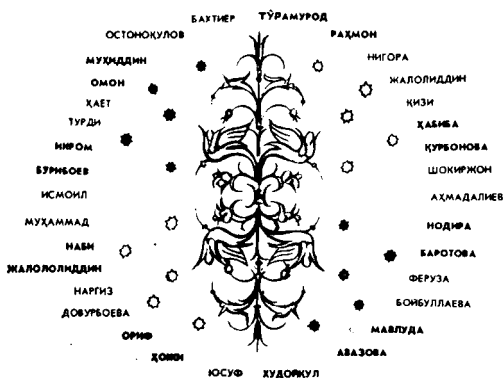
Ой

...Итга бола сен,
Очга зоғора,
Далли-дарвишсан,
Сарсон, овора.

Руҳоний чолдай.
Ёлғизсан ғоят.
Мук тушиб нечун,
Уқийсан оят..
Нени сўйлайсан,
Не дардинг бор ой,
Сенга не дейди
Авраб оққан сой?..

Ой....

Ой...₃

Лайло ШАРИПОВА

* * *

Ялдо оғзини очиб ютади орзумизни,
 Тилагимиз кўкини тутар қоп-қора булут.
 Оқ кўйлақда турибмиз, чақмоқ уради бизни,
 Кўксимизда бир фиғон, чиқар олов эмас, дуд.
 Тилагимиз кўкини тутар қоп-қора булут.
 Тундай қора кўзлардан юлдузлар тўкилади.
 Юлдузлар йўқ, ой танҳо ким бахтни ўғирлади?!
 Тилагимиз кўкини тутар қоп-қора булут.
 Оқ кўйлақда турибмиз чақмоқ уради бизни,
 Дунё бўлди шалаббо, бунча шўр экан ёмғир,
 Осмон пўписасидан титради ҳатто тақдир,
 Оқ кўйлақда турибмиз, чақмоқ уради бизни.
 Кўксимизда бир фиғон, чиқар олов эмас, дуд.
 Вужуд муздир, ёлқинни асрай олган фақат куз.
 Юракда бир сўз ёнар, ёмғирда намиққан сўз,
 Кўксимизда бир фиғон, чиқар олов эмас, дуд.
 Ялдо оғзини очиб ютади орзумизни...

ЛЕКЦИЯДА

Ойнак кўзда, кўз-чи қоғозда,
Биров бўлиб сўзлар бу одам.
Биров бўлиб кулмайдди фақат,
Бировники эмас кўзлар ҳам.
Унинг ўзин кўрмоқчи бўлиб
Вақт дегани тинмай бўзлайди.
У-чи, ўлгунича эҳтимол
Қоғозлардан ўзин излайди...

* * *

Келмайсан, келмоққа сенда йўқ ҳуқуқ,
Юрагинг типирлар — қанотсиз бир қуш.
Гоҳида ёнасан, гоҳо кўнглинг тўқ,
Бу кунлар бир рўё, бу кунлар бир туш.

Кутмайман, кутмоққа менда йўқ ҳуқуқ,
Йўлингга интизор боқмайди кўзим.
Фақат юрагимга санчилар бир ўқ,
Фақат ғам йўртаклар эртанги рўзим.

Кўз-кўзга тушади, нигоҳлар эмас,
Ҳар кун бир жойдамиз, юрамиз ҳушсиз,
Орзунг осмон менга, орзум—осмонинг,
Осмонинг қушсиздир, осмоним қушсиз.

Ўйлайсан: У кутар, борарман балким...
Билмайсан: ўлгунча ҳар бир кунинг туш.

Ўйлайман: Қўксимдан ўқни олар ким?!
Билмайман: учолмас яраланган қуш...

ҚИШЛОҚЛИК АЁЛ

Уйқучи қуёшдан норизо бўлиб,
Ой билан сўзлашиб қайтар даладан.
Кенжаси кутади ўпкаси тўлиб,
Иш бисёр, ким аҳвол сўрар боладан?!

«Уни юв, буни тик!» — яримлайди тун,
Иш қолар бугундан эртага оз-моз.
У соққан сут мисол оқаради тонг,
Қадами зарбидан уйғонар хўроз.
Тандирда у ёққан ўт кўкка етиб,
Уйғонар кулчадай чиройли қуёш.
Шу тахлит ўттиз йил кетди-я ўтиб,
Ўттиз йил синмади тош қотган бардош.
Кўзлари сурмани кўрмади бир бор,
Қалдирғоч қошлари ўсмани тилар.
Ўсмани экишга ери йўқ бекор,
Ойнага (вақт бўлса) маъюс термулар.
Фарзандлар бирма-бир қолди улғайиб,
«Шаҳардан уй олса!» — қилади хаёл.
Пахтанинг, пилланинг онаси бўлиб,
Утар орзу қилиб қишлоқлик аёл.

* * *

Шеър ёзолмай қўйдим, онажон,
Дардларимнинг бисёрлигидан,
Кулиб туриб куйдим, онажон,
дўст деганнинг беорлигидан.
Гоҳ ҳаётдан тўйдим, онажон,
иши фақат озорлигидан,
Мен ёмонни суйдим, онажон,
юрагимнинг ағёрлигидан.
Шеър ёзолмай қўйдим, онажон...

* * *

Ёлғизликда ёрилиб ўлма,
Ҳаммасига ўзинг айбдор.
Қўшиқ айтгин, ғуссага тўлма,
Кўз ёшингни кўрмасин ағёр.

Нафрат билан қарама ахир,
Сендан яхши ҳар битта одам,
Кўзинг қотил, сўзларинг тахир,
Сенга ким ҳам бўларди ҳамдам.

Ҳаққинг йўқдир қарғамоқликка,
Елғизликни ўзинг чорладинг.
Юрак, энди ўзинг қўшиқ айт,
Узилгунча бори торларинг.

ЯХШИЛАРГА

Қун ўтади, йил ўтаверар,
Қўп юрасан манзилинг йироқ.
Йўлларингда ит ҳураверар,
Сен уларга силкима оёқ.

Итлар ҳура — сўрагани нон,
Нонинг йўқми, сас чиқармай ўт.
Итлар ҳура — тилагани қон,
Оёғингни тутқазмайин ўт.

Йўлларингда жодулик тузоқ —
Қийикбулоқ эмас итбулоқ.
Итлар ичган сувдан ичмай ўт,
Ва уларга силкима оёқ!

* * *

Дардкашини тополмаган юрак мисоли,
Юраккинам Бухорога томон шошади.
Бунча ширин бўлмасайкин диёр хаёли,
Йўлни писанд қилмай ўшал томон ошади.
Мен сизни соғиндим.

Бир дам қушга айланмоқни орзу қиламан,
Осмон баланд, замин қаттиқ, тузоқда имкон.
Мени кимлар ўйлаяпти, тушдан биламан,
Дўст беомон, ишқ беомон, дардлар беомон,
Мен сизни соғиндим.

Қишда ер баҳорни соғинган каби,
Палапон осмонин соғинган каби,
Ошиқлар дилдорин соғинган каби,
Банди қуш ошёнин соғинган каби
Мен сизни соғиндим.

* * *

Соғинчининг сочлари оқарган,
Ўн эмас, юз эмас, мингга кирди у.
Қариган, ҳориган, лекин Азроил
Жонини ололмай юрибди унинг.

Юзлари ажиндан буришган,
Юз эмас, минг эмас, ўн мингга кирган,
Баҳорни қўмсаган барги хазондай
Соғинчининг ўлгиси кemas, ўлгиси.

* * *

— Ёлгонга кўника олмадим,
Виждонга тупура қолмадим,
Сўзларим бозорга солмадим,
Мен учун қоп-қора осмон,
Яшашга қолмади имкон.

Сиз мени атаманг ожиз,
Яшамоқ — кўникмоқ сўзсиз,
Кўникмоқ — ожизлик афсус,
Кўника қолмайди бу жон,
Яшашга қолмади имкон.

Руҳимда ғалаён, исён,
Бўғзимда тиралди имон,
Қоп-қора осмон, юрак қон,
Яшашга қолмади имкон,
Улайин бешараф, бешон...

* * *

Юлдузларнинг кўзи юмилар,
Ой ҳам узун-узун эснайди.
Менинг кўзим кўкка термулар,
Унинг юлдузини излайди.
Тун машшоғи чарчади чоғи,
Ғижжагини чалмай қўйди-ку?!

Тонгга яқин қолди буёғи,
Мени меҳмон қиларми уйқу?!
Бу жуфт қора кўзни кўргани
Хобга асир тушишим керак,
Тонгда тургум ният қилгани,
Бажо эмиш саҳарги тилак.
Нақ саҳарда бўламан бедор,
Ёстиғим ҳўл, кипригимда ёш,
Унга соғлиқ тилайман юз бор
Ва ўзимга темирдай бардош...

* * *

Мана эртагимиз соб бўлди, ўтди,
Сен фаришта бўлолмадинг, мен — оқил.
Ҳайратли кунларим таралиб кетди
Тамаки дудидек талх ҳамда заҳил.

Уйлардик: ишқимиз мангу беадад,
Бир зумлик бахт берди, сўнг эса бот-бот
Ҳақиқий эртақлар ўқиди қисмат,
Самимий ёлғонлар тўқиди ҳаёт.

Йиғладинг, йиғладинг, билмайман нега?
Йиғладинг, йиғлатдинг кетаётиб жим —
Кейин ҒАЛАБАлар тиладинг менга,
Менинг бир умрлик МАҒЛУБИЯТим...

* * *

Сўнаётган шаму, сўлаётган гул,
Барчаси, барчаси мендан хотира.
Оҳ, мени ёдинга солиди нуқул
Бу тўртала девор, ҳув юлдуз тийра.

Ойнага юзингни босасан, ё раб,
Деразанг ортида ўзингдай маъюс
Боғларни қолдириб, тунда қалтираб,
Дилдираб бошпана излаб юрар куз.

Ҳар тун юрагинг хун, забонинг забун,
Ҳар тун халқумингга қадалади жон.
Ҳар тун тонгни қарши оласан беун,
Бахт деган бадбахтни излайсан ҳамон...

Менда гуноҳ йўқдир, сен фариштасан,
Соғинчларинг ҳақдир, ҳар сўзинг ҳақдир.
Бу гал ҳам гуноҳкор, бу гал ҳам осий —
Иккимизга кулиб боқмаган тақдир.

* * *

Ортга боқма, кет, кетавергин,
Мажнун бўлсин сенга бу толлар.
Ёмғир сенга дардини айтсин,
Шеърлар айтсин сенга шамоллар.

Қаро кўзларингдан, кўзим қароси,
Учсин буткул ғамларнинг изи.
Шуурингни шуълага кўмсин
Рошлардаги райҳонлар иси.

Бўғотингда ин қурган қушлар
Чорлайверсин сени яшашга.
Сирларингни этмагил ошкор,
Чиқармагил дардингни ташга.

Оҳ, шунда ҳам қийналсанг сен боз,
Уртайверса ҳар вақт, ҳар онинг —
Майингина юзларингни бос
Кўкрагига дағал дунёнинг.

Ҳ А Ж Р

Бутун борлиқ қора тун ичра,
Бошлар узра булут кўлкаси.
Ой гўёки олис хотира,
Тун гўёки ҳижрон ўлкаси.

Асаб ёйдай тортилган таранг,
Юрак эса чиқармас бир сас.
Чигирткалар чириллар аранг,
Туман — дилда димиққан нафас.

Айрилиқдан наинки одам,
Табиат ҳам ёш тўкмоқдадир.
Майса узра титраган шабнам —
Юракларда йиғилган қадр.

АРЗИ ҲОЛ

Ўз-ўзимга омад тиладим,
Ўз-ўзимга тиладим сабот.
Рутубатли бу тун кўксимда —
Қолдирди бир нохуш таассурот.

Боравердим, йўқ эди ҳеч фарқ,
Боши берк ҳис — туйғулар сари.
Ҳайрат гирдобига бўлдим ғарқ,
Ибтидоий одам сингари.

Овутиб ўзимни чарчадим,
Алдаб ўзни чарчадим, ахир,
Ахир, қандоқ чидамоқ мумкин,
Тунда юм-юм йиғласа бағир.

Ҳасратларим бориб етмайди,
Олиб бормас бу йўллар Сизга.
Кўрсаводлар ёзибди, нетай,
Шу қисматни пешонамизга.

КЕТАСАН...

Сен кетасан, ортингдан
Шодлик боқар мунғайиб.
Умидлар абас бўлар,
Дардлар қолар улғайиб

Сен кетасан, ортингдан
Йиғлаб қолар сабрлар
Ва тилимда музлаган
Айтилмаган «хайр»лар.

Сен кетасан, ортингдан
Эргашади сўқир эрк.
Сенга энди етиш йўқ,
Қара, ахир, йўллар берк.

Сен кетасан,— «оҳ»ларим
Кетар ўзимдан ўзиб.
Дийдоринг бир кун бўлар
Ва ёки бўлмас nasib.

Сен кетасан, лаънатлар
Уқиб дунё ишига —
Ҳайрат бармоғин босар
Таажжубнинг тишига.

КАСАЛХОНАДА

Тақдиринг ҳар хил темирлар дастида,
Томирингга глюкоза тўлади.
Кўп узоқ ётасан, унинг остида
Бемалол битта шеър ёзса бўлади.

Ёнингда, бошингда шприцлар осиқ,
Хайрият, мангуга бунда қолмайсан.
Баридан ёмони-лабдаги учуқ,
Ҳозирча ҳеч кимни ўпа олмайсан.

Ҳаво иссиқ, ел йўқ қилт этган,
Кўм-кўк барглар қотиб турар тик.
Қушчалар ҳам қайгадир кетган,
Бостириб келади аёвсиз жимлик.

Меҳрибон докторнинг игнаси каби,
Дориси сингари аччиқ ва нохуш —
Палатанинг оппоқ шифтига ҳар кун
Чорасиз бургутдай термулиб ётиш...

БЕГОНА УТ

«Турмуш фаровон» деб шеър ёзиш куфр,
Вазни лак-лак бўлса ҳар қатра тернинг.

Бегона ўтлари — ғайрихалқ, ғаддор,
Шўр босган шўрлик бу серҳосил ернинг.
Етти пушти деҳқон ўтган деҳқоннинг
Бошлари, қўллари, кўкраги очиқ.
Жўяклардан чиқмай йил—ўн икки ой
Қарорларни этар ҳаётга тадбиқ.
Кўм-кўк ниҳолларга, ерга, деҳқонга
Маъруза қилишди бир ой муттасил,
Пахтанинг дунёвий хусусиятин,
Қориндор раису қовоқдор вакил.
Кейин бу ниҳоллар гуркираб кетди,
Кетмонига содиқ деҳқон не дерди.
Ардоқлаб сув қуйди, ўғитлар тўкди,
Бегона ўтлар-чи, кўпаяверди.
Зарпечак кўпайди ва ҳар хил алаф,
Алп қомат кўчатлар чўкаверди тиз.
Бегона ўтларни тозалаш пайти
Сафарбар этмади ҳеч кимни раис.
Қаҳратон, саратон, хоҳ кундуз, хоҳ тун
Йшлади деҳқоннинг қуриб дармони.
Бўлиқ бўлар эди ҳосил ва лекин
Бегона ўт босди Ўзбекистонни.

* * *

Ғижирлайсан мунча, каравот,
Нимадан сен нолийсан, жовон?
Қотган нонлар узра токчада
Жазавага тушади сичқон.

Бунда ҳамма нарса ўткинчи,
Бунда ҳамма нарса омонат.
Тунда кезган арвоҳ мисоли
Бу хонада кезар рутубат.

Менга ҳеч ким маслаҳат бермас,
Ҳеч ким менга бермайди дакки.
Қалб уйида танҳоман бу кеч,
Чекиб ётар мени тамаки.

Жанозага келган одамдай,
Не қиларин билмасдан бироқ —

Менга боқиб турган сувратлар,
Одамларнинг бари бадқовоқ.

Менга синиқ жилмаяр, синиқ
Кўнглим каби бир синиқ ойца...
Деразалар ланг очилади,
Ташқарига отилар хона.

СОҒИНЧ

Мен бандиман, тутқундир руҳим,
Енгди мени бир девоналик.
Алаҳсираш ё тушдир балким,
Туйғуларда парокандалик.

Ийғлаб чиқар безабон, беун,
Кўкрагимга бош уриб, карахт —
Чарчаб адо бўлган, бағри хун
Бир қайғуким, руҳимда бадбахт.

Тун кечар-ку, ҳамиша тунд, тунд,
Тун кечар-ку, амаллаб, нотинч.
Лек тонггача фарёд солади
Ичларимни ўртаган соғинч...

И Ш Қ

Сочу соқоллари ўсиб кетган вақт
Депсиннар умримда сарсон — адашиб,
Юрагим тубида кўкарган бу гул
Етти қат осмонга кетди чирмашиб.
Қаҳратонлар уни қуритолмади,
Сўлдиролмади саратонлар ҳам.
Қуёшга интилиб ўсаверди у
Бамисоли ҳаётга тирмашган одам.
О, уни чўқилаб кета олмади,
Бурда қилолмади қузғун сингари —
Бу телба замоннинг зуғумлари-ю,
Девона даврнинг талотумлари.
Ул қайғу улғайиб борар кун сайин,
Вужуд жамлаб тутар сўнгги меҳрини.

Гамзада юракда туғилган бу дард.
Пайхон қилаверар унган ерини.
Шамоллар йиғлатар, тинч қўймас уни,
Майин саболарда бўзлар эшилиб.
О, бу гулни ҳеч қачон юлолмайман,
Юлсам бағрим кетар унга қўшилиб.
Улканлашиб бораверар, э, худо,
Тобора каттариб борар бу туйғу.
Энди юрак унга торлик қилади,
Ва лекин снғмайди дунёга ҳам у.

МУҲАББАТ

Мен узоқ яшадим, жуда ҳам узоқ,
Покиза ҳислардан айри ва бедил.
Мен сенинг номингни билмасдан, ҳаёт,
Яшаб қўйгандайман гўёки юз йил.

Дунё дунё бўлиб нени кўрибди,
Ҳаётми ё эркнинг ёлгон эртаги.
Чинакам бахтга мен имон келтирдим,
Номингни илк бора эшитгач, Севги!
Юз йил танҳоликда кечириб ҳаёт,
Муқаддас ҳаётдан бир четда қолдим.
Қушчалар дунёга солганда ғулу
Баҳорги гиёҳдай қайта уйғондим.
Мен танҳо яшабман номсиз саҳрода,
Қолибман даллидай бенаво, мунглиғ.
Юз йиллар орадан ўтиб, мен шўрлик,
Яна бош кўтардим Самандар янглиғ.
Мен узоқ яшадим, жуда ҳам узоқ,
Ачинаман фақат, мени тушунгил.
Мен сенинг исмингни билмасдан, Севги,
Яшаб қўйгандайман гўёки минг йил.

Номингни-ку билиш осон кечмади,
Не заҳру заққумга бермадим дилни.
Сени англамоғим учун, буюк ИШҚ,
Наҳотки, совурсам яна минг йилли?!

Ш О И Р

(Гиёсиддин хотирасига)

Туғилдингми, ол, мана ҳасрат,
Ғурбатларни жанда қилиб кий.
Сен бошқача яшай олмассан,
Яшолмайсан ҳеч қачон сунъий.
Кўзларинг кўр бўлмагани-чун
Сени мудом юрарлар эгиб.
Елкаларинг зирқир бир умр
Пайғамбарнинг ҳассаси тегиб.
Ғўрлигингча қолаверасан,
Қўйсалар ҳам сени пишитиб.
Сен куйларга асир бўласан,
Улғаясан қарғиш эшитиб.
Имкон эса... имкон йўқ сенда,
Гарчи шаштинг самога қистар.
Осмонларга бошинг етмасдан,
Замин сенинг бошингга етар.

* * *

Сени гул баргида парвариш эттим,
Димоғинг насимлар кулдиран эди,
Юлдузлар зарридан келтиран эди,
Кўшкингда парилар ўлтиран эди.
Сени гул баргида парвариш эттим,
Субҳдан силқиган бир томчи шабнам,
Шабнам сийнасида нозланган санам.
Жоним титратмага айлаган маҳрам.

Ахир қаҳқашонда излаган эдим,
Ахир қаҳқашонди кўзим ёшлари,
Ахир топингандим сенга, ниначим,
Ахир яшагандим сенда, ёнарқурт,
Ахир қучган эди сени Муштарий,
Ахир кўчган эди жисмингга Зухро,
Ахир топган эдим гулда, топиндиқ,
Ахир топишгандик гулда, топинчим...

Сени гул баргида парвариш ЭТГУМ.

* * *

Нигоҳинг тўр сенинг, сўзларинг — сайёд,
Фикрат равзасида қилмишинг — барбод.
Пайкониңг кулбамга етдими, ҳайҳот,
Руҳимга тиг ўрма, жаллодим.

Ёнингда иблиси — ҳамроҳинг сенинг,
Нечун фалак бўлди — жанггоҳинг сенинг?
Жоним ол! Бўлмагай даргоҳим сенинг,
Руҳимга тиг ўрма, жаллодим.
Одамман, осийман, ва лекин хилқат,
Зулмату зиёга занжирбанд, дилбанд.
Ломакон, рўёдек тақдирга пайванд —
Руҳимга тиг ўрма, жаллодим.

Оҳ, сени кўрдиму (чўчиб) йиғладим,
Жонимдан, танимдан кечиб йиғладим,
Боболар жомидан ичиб йиғладим,
Руҳимга тиф урма, жаллодим.

* * *

Масканинг тубанми, кифтингда тошми,
Вужудинг заъфарми, зиёга зорми,
Борлигинг зулматми, аҳдинг — бардошми,
Маснадинг маҳталми, мазгил душворми

Сенми чиқолмаган ёриб туфроқни,
Менми чиқолмаган ёриб фироқни?

Йўлинг юлдузгами, гуллашми — орзу,
Сабога дилингни бермоқми — истак,
Кўзларинг сўқирми, ютганинг — оғу,
Шунчалар метинми бўғзингда кесак,

Сенми чиқолмаган ёриб туфроқни,
Менми киролмаган ёриб туфроқни?

* * *

Дунё каж буржига кийгизиб қабо,
Зийнатлаб, демишдир: шудир раббано.
Нигоҳим нурига чаймишдир уни,
Кўзимга мил тортинг, зинодир, зино.

Кажрафтор улусга ўт улашибдир,
Фосиқлар фисқдан боз ўт қалашибдир.
Шайтонни дўзахдан ўғирлашибдир,
Дилимга кул тортинг, рнёдир, риё.

Машриқ йўл томонни тўзон тутмишдир,
Сабийлар сўрмишдир: кимлар ўтмишдир?
Набийлар айтмишдир: имон кетмишдир.
Дилимга йўл тортинг, видодир, видо.

Бир илон чиқмишдир замин тоқидан,
Заҳҳокка бермишдир илм жодудан
Ва маъбуд ясатмиш маймун ҳокидан,

ДИЛИМГА ЙЎЛ ТОРТИНГ...

Ки ҳарне олами сўғрода мавжуд,
Бори бу олами куброда мавжуд.

*А. Навоий «Фарҳод ва Ширин»
достонидан.*

Зарнигор илоҳам тушимга кирар
(Тушимнинг кирмаган қўнолғаси йўқ).
Дудоғин эпкини юзимга урар
(Менингми, унингми — кўзлари юмуқ).

Шафақлар индириб кўзга табассум,
Зиёлар баҳрига ташлайди мени.
Бод узра силкиниб қомати, беун
Сулаймон тахтига бошлайди мени.

Самодан бир дайр, келару сузиб,
Қайгадир бизларни кетар ўғирлаб,
Инжа бир оҳанглар юрарлар кезиб,
Инжа бир насимлар кулар қиқирлаб.

Сузармиз ёғдулар гулшани аро,
Қатли нас келтирмас бунда қабоқлар —
Чумчуқлар кулишар дийдаси дарё,
Қаҳқаҳа уришар ҳаттоки зоғлар.

Мажнунлар ўтишар диллари байроқ,
Малаклар сепишар буржларга атир.
Нурланиб,
Дурланиб сўйлайди ул, боқ —
У олам тор, ахир, бу олам кабир.

Юлдузлар эпкини юзимга урар,
Борлиққа айланиб кетгайдир бағир...
Зарнигор илоҳам тушимга кирар,
У олам тор, дейди, бу олам кабир.

* * *

Саболар сайилга чиққан гўшалар,
Тахайюл қасрида учган қушчалар,
Лолалар лабида шабнам — бўсалар,
Муаттар гулларга сиғинадурман,
Менам баҳоримни соғинадурман.

Осмоннинг бўғзига тиқилгай абр,
Руҳимни арралар шубҳа ва сабр,
Гулбоғлар устида саҳройи кабир,
Бўғилиб қайларга йиғинадурман,
Менам баҳоримни соғинадурман.

Қуёшим чиқмас, о, қуёш чиқаду,
Дилдошим чиқмас, ой—сирдош чиқади,
Кўз ёшим чиқмас, оҳ, бардош чиқади,
Кузларга, қишларга йўғринадурман,
Менам баҳоримни соғинадурман.

КУЗ

Куз. Беҳол бандидан барглар узилар,
Бутоқдан бутоққа мезон чўзилар.
Булутлар тизилар, ҳаво бузилар,
Бўғотнинг бўғзида бир қуш эзилар —
Менга сезилар.

Бир қушча эзилар, ғамим қўзилар,
Зил-замбил дардлардан байтлар тузилар.
Бахтсиз кунларимдан ёдгор — кўксимга
БИР ҚУШЧА СУВРАТИ ЧИЗИЛАР.

* * *

Хилқатим, бўғзимни ватан қилган сўз,
Қабоғим кўкида қадалган юлдуз,
Сийратим саҳнида товланган товус,
Сени севарманми?

Сочларим авраган алдоқчи шамол,
Ҳайкалга айланган самовий хаёл,
Зулматга чайилган қоп-қора савол,
Сени севармайми?

Ботиним мулкига тукилган жавҳар,
Бир сулув рўйига бекинган аждар,
Юрагим қинига тиқилган ханжар,
Сени севарманми?!

* * *

БУНЁД ЭТИЛДИНГУ
Жамолингдан ёғду ёға бошлади,
Гулзорлар зарланди усрукларингдан.
Гуллар хижил бўлиб сиймин ташлади,
Оҳулар ҳуркдилар киприкларингдан.
БУНЁД ЭТИЛДИМ.

УЙФОНИБ КЕТДИНГУ
Томоша айладинг: қайслар рақсини,
Дардингдай дунёга бегоналарни,
Ҳолингга талашган мушклар баҳсию
Зулфингда жон берган парвоналарни,
УЙФОНИБ КЕТДИМ.

КУНИНГ ТИЙРА БУЛДИ,
Сен-да юз ўғирдинг девоналардан,
Қўмсадинг қавмингни, ризвонларингни.
Оҳиста чиқдингу паймоналардан,
Қўйдинг ул жомларга ҳижронларингни,
КУНИМ ТИЙРА БУЛДИ.

* * *

Сен ҳурсан, фазода жисмин йўқотган,
Эртақдан тирилиб чиққан шаҳидим.
Лавҳда битилган исмин йўқотган,
Исони ахтариб чиққан масиҳим.

Изтироб нишони — кўзларингда ёш —
Қарочўғ чўғида туғилган зурёд.
Сен ҳурсан, пойингга эгадирман бош,
Қарбало даштида бўғилган фарёд,

Ҳижрон ридосини тортиб бошига,
Ўзидан мосуво куйган ботини,
Қоп-қора зардоблар тўплаб лошига,
Сен ҳурсан, унутган асл зотини.

Гуллар тераяпман нигоҳларингдан,
Гулга буркаяпман урён руҳимни.
Гуллаб бораяпман титроқларингдан,
Гулдан излаяпман, гулдан ўзимни.

Сен ҳурсан, худолар исинган оташ,
Бир меҳр илгида банди, асирим,
Қифтига Кўҳи Қоф қўндирган ғамкаш,
Исонни ахтариб чиққан масиҳим.

• • •

Замҳарир нафаслар кўнжиги ботиб,
Жонимга едириб дилни ушотиб,
Ғафлат бозорида кунимни сотиб,
Муаллақ турибман, муаллақ.

Чайлам бор саробнинг қоқ ўртасида,
Қайиғим оташлар қасирғасида,
Қимсасиз қақнуслар қўнолғасида
Муаллақ яшайман, муаллақ.

Теграмда уфунат, бўғмоқда теграм,
Тиғзада танимни тарошлар шабнам.
Азроил қошида ўтиниб малҳам
Муаллақ турибман, муаллақ.

Заминда замин йўқ, кўзимда кўзим,
Кулгумда кулгум йўқ, изимда изим,
Қўбизим синдирдим, синди қўбизим,
Юлдузим йўқ менинг, юлдузим.

Муваққат яшайман, муваққат.

УРХУН ҲАВЗАСИ

Турктоз Урхуним, бизда ниҳол бор,
Илдизи оташда, ҳар барги бир туғ.
Бир куй бор қора от шаҳдидай тезкор,
Нигоҳ бор: ҳасратга кўмилган бир чўғ.

Еримиз мавжуддир, мавжуддир осмон,
Ёв ҳам бор, ёв-ки, не Табғач, Татаби.
Шу осмон — ер аро мавжуддир ҳамон —
Тунюқуқ нидоси, Билга матлаби.

Ва яна диллар бор, (умидли диллар) —
Тошларни бўзлатган битикка мойил.
Бир тўфон бўлмоқни истайди улар,
Бир туғён бўлмоққа истар шамойил
(Бу диллар уммондир — Урхун ҳавзаси).

ҚАЙТИШ

Тун-кун, кун-тун, асрлар забун,
Беун.
Сўйлайди даҳри дун, сўйлови узун
Афсун.
Сун бобом қонидан, бир пиёла сун,
Гардун.
Мен поклик истайман, покиза очун,
УРХУН...

БИР КУН

Дам шу дамдир, ўзга дамни дам
дема.

(«Алломиш» достонидан)

Бир кун — хотирамда чақади чақин.
Бир кун. (Мавҳум армон кўксим тилади.)
Бир кун... Қолиб кетган яримта ҳаққим —
Олис ўша кунга қайтгим келади.

Армонли йўллардан ўтаман ғариб,
Ғойибдан руҳимга қўйилар бир ун:
«Бугунинг борар-ку ғафлатда қариб,
Ахир қайтгинг келар унга ҳам бир кун...»

КЎКСИМДА БИР ТОШ БОР...

Қарошлар, қарошлар,
Юлдуз қарошлар —
Кўнглим ойнасига
Отилган тошлар.

Шишадек чил пора
Тўкилгай кўнгил,
Порасин бепарво
Босиб ўтгай ул.

Энтикиб ортидан
Елиб борар жон,
Муддаи ўқига
Бўлгайдир нишон.

Тахайюл боғимда
Солланса товус,
Қаҳрининг лашкари
Айлагай маҳбус...

Нетай, ой — ҳамдардим,
Хаёл — масканим,
Бир умид нидоси —
Қулоқ осганим.

Қалбимда бир гул бор —
Қаерга экай?
Кўксимда бир тош бор —
Қаерга чўкай?

* * *

Балки бу кузда ҳам баҳор ифори,
Хазонли боғларга ҳазинлик абас.
Аммо хит дилларда йиллар ғубори,

Сен ҳам у эмассан,
Мен ҳам у эмас...

Мунаввар маъвода ўша ой—сузар,
Сой ҳам шу: кезишар икки қалб пайваст.
Лабларга толе ўз муҳрини чизар,
Бироқ сен у эмас,
Мен ҳам у эмас.

Ҳофиза қатида ажиб бир бўстон,
Ҳазонли боғларнинг мавжларин туйдик.
Бир умр висолга эришдик, алҳол
Мен сени,
Сен мени — йўқотиб қўйдик...

Ахир, бу кузда ҳам баҳор ифори,
Ахир, боқ, сийнангни тўлдирад ҳавосс...
Нечук бу манзилда йиллар девори,
Нега сен у эмас,
Мен ҳам у эмас?!

* * *

Агар айтаримни айтаверсам мен,
Агар эшитишга етса ироданг.
Агар яраларим очсам мен секин,
Агар оғриб кетса сенинг ҳам яранг.
Агар оқшом десам, хилват сой, десам,
Агар хотирангда қўпса хотирот.
Агар сўзлаб туриб кўз ёшлар тўксам,
Агар вужудингда қуриса сабот...
МЕН БАҲТСИЗ ЭМАСМАН...

* * *

Кўзларинг!
Кўзларинг — бунчалар чуқур...
Мен чўкиб кетдим-ку қалбинг тубига
Ва топдим йўқотган жавоҳирларим!

* * *

Ўтмиш қандай ширин,
Келажак гўзал!
Бугуннинг мазасин туёлмадим ҳеч...

* * *

Юрак,
Уммонинг қани?
Осмонинг қани?
Нега қафасингга қамадинг мени?

* * *

«Қип-қизил ёлгон»?
Ёлгон!
Наҳот у қошимнинг рангини олган?!

ДУНЕ

Қурбақа, қурбақа, мунис қурбақа,
Чумоли, бормисан, қадрдон дўстим.
Бу фоний дунёга кепмиз, шунақа,
Кетармиз, бўлмасмиз дунёга устун.

Балки кўришмасмиз энди мутлақо,
Танимассиз мени кўрган маҳали.
Тақдир азал шу, мунис қурбақа,
Шу экан-да энди, дўстим чумоли...

* * *

Умримнинг бепоён ўрмонларида,
Мен кездим кимнидир ахтариб узоқ.
Устига шох-шабба ёпиниб олган,
Йўлимда учради баҳайбат тузоқ.

Кимдир чинқиарди, тузоқ тубидан,
— Ёрдам беринг, ёрдам! Тирик жон борми?
Фурсатнинг аёвсиз лашкарларидан
Қочиб жон сақладик, биз гуноҳқорми?

...Қўрқинч, ваҳиманинг уйларин бузиб,
Тузоққа яқинроқ бордим шошганча.
Муаллақ қолдим мен, ғазабим қўзиб
Шох-шабба белидан маҳкам тутганча!

Мажақланган Қалблар, топталиб Ишонч —
Беланиб ётарди қип-қизил қонга.
Чалажон ётганча ингранар Севинч,
Нажот-ла боқарди мовий осмонга.

Бетўхтов таҳқирлаш, калтак зарбидан
Гавдасин кўтармай ётар Ҳақиқат.
Кўзидан ёш эмас, лахта-лахталаб
Оқарди ўкинчу изтироб фақат.

Ҳайҳот, тонглар отди. Бу оппоқ тонгни
Интизор кутгандик, боқиб толега.
Фақат

Мажақланган Қалблару топталган Дилни
Қайтара олмаймиз асл ҳолига!!!

* * *

— Балиқларда,
забон йўқ, —
деганлари ёлғон!
Чунки, улар
ўз тилларида
бир-бирларига
дардларини айтадилар!

— Шамолнинг,
қўли йўқ, —
деганлари ёлғон!
Чунки, у кечагина
майин қўллари билан
юзимни силаб,
бурнимни чимчилаб
кетди!

— Деворнинг
қулоғи бор, —
деганлари ёлғон!
Чунки, бугун мен
бақириб-бақириб
шеърлар ўқидим.
У эса жим:

— Шеърларинг менга ёқди
ёки, ёқмади демасдан
бақрайиб тураверди!..

— Деворнинг
қулоғи бор, —
деганлари ёлғон!!!

БОЛАЛИК

Кечагидай эслайман ҳануз,
Болаликда ўтган кунларим...
Бола эдик,
Қишлоқнинг чанг кўчаларида,
Эртадан то шомгача,
Тиним билмай югурардик, чангитиб тупроқ.

Отамиз ёки онамиз
Хивчин билан савалаб
Олиб кетгунча,
Биз давом эттирардик ўша ўйинни!
Худди, кечаси билан
Тушимизга кириб чиққандек —
Азон туриб бошлар эдик
Яна «ижод»ни!
Икки қўлда икки сиқим тупроқ,
Қўкка парвоз қилардик,
Ясаб — самолёт.
Ғўзаларга дори сепгандек,
Бир тўп болакайлар устидан
Чангитиб,
Биз ҳам «дори» сепиб ўтардик!
Улар ҳам қараб турмай, тупроқдан
Меҳнатимиз эвазига берарди тортиқ.
Ўртада бошланар, ур-тўполон —
Мана шундай ўтар эди, бизнинг болалик...

Бугун-чи?
Бугун эса — Ҳаёт бизнинг
Болаликдан қолган-қутган
«Тупроғи»миз чангитар!!!

ХАВОТИР

Йилларнинг юрагин мен ушлаб кўрдим,
Негадир безовта: ҳориган-толган.
Йилларнинг юрагин мен ушлаб кўрдим,
Жонсарақ хаёллар ҳовучлаб олган.
Дарахтлар юрагин мен ушлаб кўрдим,
Япроқ қўллари-ла қисар яшириб.
Дарахтлар юрагин мен ушлаб кўрдим,
Ўйгондим, тушимда ўзимни кўриб!
Одамзод юрагин мен ушлаб кўрдим,
Ушлаб кўрган каби Хавотирликни.
Сўнгги уруш билан суҳбатлар қурдим,
Дедим: «Одам қирмоқ бу — ботирликми?»
Дедим: «Иккита қўл етмабди, демак —
Учинчи қўл керак ҳовучлаш учун!»
Юрагим гурсиллар, гурсиллар само
Ўзни овутмоққа етмас қалб кучим!!!

ЭРТАҚДАН СЎНГ

Тун — ялмоғиз кампир шарпаси,
Ямламасдан ютар кунларни.
Оёқ-қўлига кишанлар солиб,
Ўтмишларга ташлар кунларни.

Миниб юрган супургиси — Вақт,
Асир олар ўн икки ойни.
Сукунат — у ёқтирган фасл,
Эгаллайди адиру сойни!

Чигирткалар — унга хизматкор,
Қўшиқ айтиб дилни овлайди.
Қўршапалак тиним билмасдан
Кенжаботир йўлин пойлайди.

Кўкдаги Ой — у учун кузгу,
Хавф-хатардан огоҳ қилади.
Қимки унинг «оромин» бузса,
Игна билан кўзин кўр қилиб,
Тароғ билан бағрин тилади!!!

Тун — ялмоғиз кампир шарпаси,
Ямламасдан ютар кунларни...

* * *

Она халқим, эй ўзбек халқим,
Сендан ҳали қарзларим кўп.
Гар кўзингда қатра ёш кўрсам,
Юрак-бағрим бўлар талотўп.
Ҳаёт гулин экиб жисмимга,
Жон ато қиб, бовладинг — боқдинг.
Мен вояга етмоғим учун,
Сен ўзингни ташвишда ёқдинг.
Мана, бугун қаршингда ғоздек —
Қад ростладим — оёққа турдим.
Аммо, Алпдек танангда ногоҳ,
Минг бир азоб изларин кўрдим.
Эрта тонгдан то кеч шомгача,
Чаноқларга жонингни илдинг.

Миллион тонна пахта бердинг-у,
Устинг юпун, ўзинг оч қолдинг!
Йиллаб йиққан олтин хазинанг
Қаламушлар қилдилар талош.
Бор-йўғингни шип-шийдон қилиб,
Сенга тилаб кетишди Бардош...
Гўдақларинг тупроққа бериб,
Хўл қабрга тўкасан кўз ёш.
Минбарлардан такрорлар нуқул:
— Ўзбек халқи қўй каби юввош!
Бўлди, етар! Ортиқ чидолмам,
Бардошда ҳам борку чегара.
Сени доим келишди алдаб,
«Пайғамбар»лар — чалиб ноғора!
«Тегирмон ҳам навбати билан!» —
Сенда бордир жуда зўр нақл.
— Она халқим ноғорангни чал,
«Пайғамбар»лар ўйнасин нуқул!!!

Она халқим, эй ўзбек халқим,
Сендан ҳали қарзларим кўп!..

* * *

ШУ ДУНЕНИНГ

Бир чеккасида
Қабрим ётар,
Билмайди ҳеч ким.
Шу дуненинг
Бир чеккасида
Мени кўмган
Энг азиз кишим.
Улар чоғим видолашмаган:
Амал қилган васиятимга,
Бир қиз бордир мен деб йиғлаган,
Шу дуненинг бир чеккасида!..

БИР СЎЗ КЕРАК

Бир сўз керак одамга, бир сўз,
Бир сўз етар жилмайиш учун.
Йиғламоққа ё солмоққа дод
Бир сўз етар — ўтказса кучин.

Одамларни ишонтирмоққа,
Ҳақиқатни ростламоққа ҳам,
Одамни бир сўзли қилмоққа
Бир сўз керак жуда мустаҳкам!

Тилсиз кутган бир соқов каби
Бир сўз керак сочлари оппоқ!

! /

* * *

ҚУНТ БИЛАН ИЗЛАСА,

Ҳар қандай нарса
Ўзини топар.
Излашни ўрганса, топади албат.

Айниқса, одамзод тўзувчан бўлар,
Сочилиб кетувчан бўлар, шубҳасиз. —
Узининг
Панжалари орасида
Бирма-бир жойлашганин сезмай яшаса.

ДАЛА СЕВГИСИ

Авжга чиқар ҳовури куннинг,
Кун тандири қизир тобора.
Юзи нондай қизарган қизнинг
Иўлларида кимдир овора.

Қиз севади. Йигит ҳам уни...
Уфқларда кун ботар — қизғиш.
Уйқу билмай шу кун тун бўйи
Чопиқ қилар далаларда ишқ!

* * *

ҚАЛБИМГА ҚАРАЙМАН

Бир сирли ғордай,
Тубига тушишга қўрқитар бу ғор.
Тубида бир ўпқон, бир жарлик бордай
Мени даҳшат босар баъзан ичимдан!
Уйлайман: боқмасам бормикин илож?
Бу ғорнинг қопқоғи бўлиши тайин?..
Ё раббим, оғзимми?
Очиқ-ку қопқоқ!

Начора...
Кўрарман
Пешонамдагин.

ТИЛ ВА ТУШУНЧА

Пул ҳиди келади
Чўнтак сўзидан.
Пул ҳиди келади
Қисса десанг ҳам.

«Карман» деган сўзнинг,
Бир кучли сўзнинг,
Таржимаси келади бундан!

Тил ҳиди келмайди,
Тилнинг ўзи ҳам
Ҳиди борлигини ҳали билмайди.

* * *

БУ МЕНИНГ КЎЗ ҚИРИМ
Нималарга тушмади дейсиз?
Қаёқларда унмади бу —
Менинг кўз қирим.
Ўсиб-ўсиб, улканлашиб, улғайди, мана,
Бир дарахтдай етиларкан қалбимга тушди
Ва бутунлай ўзгартирди қарашларимни.
Бу дарахтга энди яхши қарай бошладим.

ПАРИШОНЛИК

Жим турибман...
На юлдуз, на ой
Қўринмайди. Зим-зиё кеча.
Узоқларда фақат чироқлар
Ва ҳувиллар кимсасиз кўча.
Сочларимда тароққа дўниб
Эсар мана паноҳсиз шамол.
Мени эса йироқ-йироққа
Олиб учар бир телба хаёл.
Ана шамол,
Хаёл ҳам ҳамон
Кўча бўйлаб изғир сарсари.
Ёлғизлик ҳам қайгадир шу он
Кетди, мендан зерикиб нари...

ҲАЙРАТЛИ ҲОЛАТ

Менга нима бўлди? Бу ўнгимми, тушим?
Ўтмишим гўё тушга ўхшайди: ҳамма-ҳаммасини
тушда кўргандайман. Унда... ҳозирги ҳолатим-чи?
Ҳозир ҳам тушимми?..
Билмадим, балки, ҳаётимизнинг бир тушдай ўтиб
кетажagini
сездирмаслик учун ҳам айнан ҳозирги ягона ҳолат
яратилгандир?
Во ажабо! Ахир бу туш-ку!?
Бу тушни ким ўйлаб чиқарди экан, КИМ?..

Қўчқор НОРҚОБИЛ

* * *

Ҳавони тўлдириб капалак учса,
Қанотлар чангига қароғинг тўлиб,
Пойингда бир гулзор...
Мен сени қучсам
Ва бизлар диллашсак гулга кўмилиб.

Дунё зилланса гапларимиздан,
Қўзлар юракларда оловлар ёқса,
Чўғ бўлиб силашган кафтларимизда
Юлдузлар туғилса,
чақинлар чақса —
Бир кун биз гўдакдай ҳалол яшардик.

* * *

Юракни қай ҳолда асрамоқ мумкин,
Сўнгсиз азобларга тўлган бу хона...
Ёзув столинга қўл силкиб секин
Юзтубан қулайсан,
у қиз бегона.

Юҳо қучоғидан қутилган жондай,
Эшикка зарб билан урасан ўзни.
Хаёлдан қувмоқни билмайсан қандай,
Сени оловларга ташлаган қизни.

Етиб улгурмаган хонанг «Қайт!» —дея,
Ортингдан қичқирар оғзин ланг очиб.
Пальтосиз тананга аёзни кия

Сен кетиб борасан ўзингдан қочиб.
Ташқари бир совуқ...
бўрон куй чалар...
Ётоқ ёқа ушлар бундай сайрдан.

Деразадан қараб толибваччалар
Кулар отиб олган курсдош шоирдан...

Шом чоғи қайтасан...
Изтиробгўша
Илжайиб туради оғзин ёполмай.
Сени тушунгувчи столга дейсан:
«Изғидим, севгимга мазор тополмай...»

* * *

Алданган қиз, йиғлайверасан,
Шамоллар кўксига санчилар оҳинг.
Музли бир юракка оташ бўлолмай
Яшай олмаганинг — эмас гуноҳинг.
Қўй, синглим.

Қуёшлар кўнглингда қаройиб ботар,
Кўзингдан қулайди куйик юлдузлар...
Эмраниб сочингга бойланиб ётар,
Ҳижрондан ҳомила топган кундузлар.
Ой синглим.

Сен тунлар ўртаниб йиғлайверасан,
Болишинг бағринда ўлар бардошлар.
Кўнглинг осмонидан ёғилаверар.
Унинг гуноҳидан қорайган тошлар...
Оҳ, синглим...

* * *

Достон айтар Нормурод бобо
Қишининг узун кечаларида...
Дупур-дупур отлар ўтади,
Бола руҳин кўчаларида.

Достон тугар... Елфон кўз юмиб
Бола титрар чолнинг пинжида.
У тонггача бахт излар энди,
Ботирларнинг кенг хуржунида...

Т У Ш

Энам алласини соғиниб қолган,
Қўрагингга таянч эмиш бешигим.
Унда, иккимиздан Ватан чайқалиб
Қўзтиканлар тақиб олмиш эшигим.

Бешик тўй...

Энтикар нурафшон олам.
Юзинг қизилидан ҳайрон лолалар.
Сурхоннинг бир олис қишлоғидаги
Қирларда айтувчи бўлса болалар.

Зилол-ей, ҳовлимиз бирам зилол-ей,
Тонглардай соф эмиш, тонги — келинчак.
Энамни куйлатган эски бешикда
Ухлармиш, тилингдан сув ичган чечак...

* * *

Сен бир куни осмон бўласан,
Юлдузлар нур тилар ёноқларингдан.
Шамоллар супуриб, булут сув сепиб,
Қуёш гул экади йўлакларингда.
Сен бир куни осмон бўласан,
Қароғингни чаюр етти ноёб ранг.
Лабингда ухлаган тонглар уйғониб,
Тилимни қитиқлар ажиб бир оҳанг.
«Кел, бағримни тўлдиргин, осмон,
Кел, бағрингни тўлдирай, осмон..»

* * *

Учрашдик...
Юлдузлар мўлтираб боқар.
Ийилиб кетади ойнинг сутлари.
Ишқдан сабоқ бериб ҳориди еллар,
Жимгина ухлайди қишлоқ итлари.

Ширин кечамизда байроқ — сукунат,
Бахт ўйнар топишган қўлларимизда.
Юраклар энтикиб сўзлашар фақат,
Гуллар униб чиқар тилларимизда.

* * *

Гуноҳларга ботган шаккоқ осий тил
Уйқуда исмингни қилар, тиловат,
Саҳарда шабнамга чайгум юз бора,
Сен-чи бегонасан, ҳамон етти ёт.

Тонгда осмон заррин жойномозида
Покдил руҳинг ёдлаб қилгайман тавоб.
Арилар келмаса гул боли увол,
Сўз дури занглайди бўлмаса жавоб.

Кечир!
Уйқуда гуноҳга ботган тилимни.

* * *

Сўз айтсам: учиб чиқса қушлар оппоқ уярдай,
Руҳ булбули чиқса тилимни ёриб.
Кўксимнинг ишқ тилган чокларин тиксам
Игнага оловнинг ипин ўтқариб.
Биз ахир иккимиз булбулруҳ севги.

Тонг чоғи кофурий либосин кийиб
Заррин салла ўраб келар оташ жон.
Меҳри ортиб борар фироқни туйиб,
Булут шамсиядай асрар куймоқдан.
Биз ахир иккимиз оташруҳ севги.

Осмон мезбон бўлиб чорлайверади
Кенг ёзиб ёқутранг дастурхонини.
Биз меҳмон бўламиз, кетар чоғида
Зино қилар йиғлаб ҳилол қонини.
Биз ахир иккимиз кофурруҳ севги.

Абрлар учрашар ўтли бўса-ла,
Еттинчи водийда руҳ-ла учар жон.
Дилимдан сув тутгим самандарларга...
Қирқ томир илондай аврайди ҳамон.
Биз ахир иккимиз яккаш руҳ севги.

* * *

Афсона тирилар бахши лабида,
Бутун овул шу даврага чоғланган.
Йигитлар хаёли дostonда эмас,
Қизларнинг кўзига боғланган.

Тим зиндонда азоб чекаётир алп,
Барчиной қайғуда, кутар бетоқат.
ЙИГИТЛАР ХАЁЛИ ДОСТОНДА ЭМАС...
Боболар йиғлайди, боболар фақат.

* * *

Тун узун...
Чирогини ёқиб ухлар болакай,
Ажиналар тунда қўрқитиб қўйди.

Кун қисқа...

Уйинқароқ бола жинни унутган,
Нонини ҳовузда балиқлар ейди.

Кун узун...
Урчуқдай айланмас кундуз соҳиби,
Эриниб ивиган нонин кавшайди.

Тун қисқа...
Тушига киради келинлик чоғи,
Бир зумда ўтганга жуда ўхшайди.

* * *

Йўлларим шаҳарга бош олиб кетар,
Гиёҳлар тўхтайди остонасида.
Рангин капалаклар учолмай ҳалак,
Гул ҳушин йўқотган мастоналикдан.

Гиёҳлар қитиқлар қўзи туёғин,
Қизғалдоқ югурар адирма-адир.
Оқшом
сув сепилган ҳовли ичидан
Райҳонли тун оқар.

БОЛАЛИК ҲАҚИДА ҚУШИҚ

Туйғуларим чопар шамол қўйнида,
Ногоҳ қоратолга илиниб қолди.
Болалик...

бўғзимда титрар тиқилиб,
Хаёлга кўмилиб тол ҳам йўқолди.

Эсимда ҳамон, у хивчин тойларда
Йўлларни чангитдик, кечдик сойлардан
Чори боғбон ушлаб хивчин-ла урди,
Армон-ла айрилдик ўшал «той»лардан.

Қишлоғим четида ўсади дуркун
Болалигим суюб қоратол якка.
Ўзга томонларга талпинди кўнглим,
Мен кетдим орзуим хушлаган ёққа.

Ҳар сафар қайтганда Сурхондарёга
Қалбимни муштлайди қандайдир ҳадик.
Кесиб ташланмади, омонмикан тол
Ва унинг бағрига сингган БОЛАЛИК.

* * *

Қосада сув тўлиқ, сув тўлиқ.
Чимилдиқ,
чимилдиқ,
чимилдиқ.

Барини чин билдик, чин билдик,
Косада сув тўлиқ, сув тўлиқ.

Киришди чимилдиқ ичига,
Бу ёғи тангрининг кучида,
Дил сувдон, чайқалар ичимда,
Чимилдиқ, косада бир томчи сув йўқ.
Чимилдиқ, никоҳнинг косаси синиқ.

* * *

Ёз. Урикка осилган сузма,
Чакиллайди, томчи олмас тин.
Ҳовлида сув сепар келинчак,
Сўнг супирар қуёшнинг тафтин.

Бедазорга яшринган пашша
Епирилар овуллар сари.
Қўриқлайди набираларин
Момоларнинг узун енглари.

Хобгоҳига кетаверади
Учоққа чўг берганча қуёш.
Куйиб кетган қумғон чинқирар
Кўзларидан тўкиб пессиқ ёш...

* * *

Сим-сим ёғар найсон,
лим-лим тўлар сувдон
қизғалдоқ.

Сим-сим ёғар найсон,
гул-гул кулар жонон
қизғалдоқ.

Сим-сим ёғар найсон,
чип-чип томар лахта қон
қизғалдоқ.

Сим-сим ёғар найсон,
сим-сим йиғлар бир жон
қизғалдоқ.
Сим-сим ёғар найсон...

* * *

Кўзимдан қон тўксам кафтинг жомига,
Сен ичсанг, қонмаса, ёнмаса дилинг.
Тумор тугиб берсам ишқий шеър битиб,
Бироқ очилмаса ўндан бир гулинг...

Сен мени тушунгин фариштагинам,
Ашкимга шайтонлар қилгай тажовуз.
Сузмадай чакиллар илоннинг заҳри,
Товуши дилимга санчилган бигиз.

Сен мени тушунгин, Боғи эраммас,
Қиблагоҳим қурмиш пастаккина уй.
Шоҳона базмга қурбим етмайди,
Қўлдан келганича қилиб берсак тўй.

Сен мени тушунгин афсона эмас,
Кутар пешонада ёзилганлари.

* * *

Қаҳқашон чорлайди фалак базмига,
Поктийнат руҳимни қўйиб юбор тан.
Чўқиса-да дилим самандарқушлар,
Етиб борадурсан, фақат сен ишон.

Ой тутқзади таҳорат сувин,
Юрак энди бўлдинг муслимдайин пок.
Олиб қайт фалакнинг заминдоридан
Танангга суртгали бир сиқимча хок.

* * *

Осмон нуқра товоғини кўз-кўз қилиб ўтади,
Шамол дарахт япроғини бир-бир юлиб ўтади,
Бир диларо ҳолатимдан ич-ич кулиб ўтади,
Юрак кетмайсанми кўзимни тешиб...

Мусаллас чашмалар тоғ кўксин ёриб ўтар,
Сурув булутлар ерга сутини қориб ўтар,
Кўршапалаклар тунни кундуздай кўриб ўтар,
Юрак кетмайсанми, тилимни босиб
ўтмайсанми...

* * *

Хобингда гулласа сувсиз саҳролар,
Камалаклар ювса барча рангида.
Киприкларинг тортқилаб қўймас капалак
Булбуллар қон қусган фирдавс тонгида,
сен уйғонасанми?

Шабнам ичаверса тонгнинг қушлари,
Гуллар ҳаяжондан титраса бир зум.
Шабада — чорловчи, уйғотар кунни,
Сенинг хобгоҳингда эриб кетса тун,
сен уйғонасанми?

Тангрининг тешилган нилий кўзаси —
Кундуз нуқрадайин тўкаверса зар.
Чумоли дарчангга чиқолмай фиғон,
Мажнунтол сочидан тўқир зиналар,
сен уйғонасанми?

Қарасам «чилп» этиб қуласа шудринг,
Ялпизлар оҳидан таралса хушбўй.
Кўзларим меҳрга тўлдирилган жом,
Юрак энтикканча чалаверса куй,
сен уйғонасанми?

* * *

Қуйнинг қақнус қонин гул косасига,
Лабларим тирноқдай беҳис, саҳроранг.
Тилим тошбақадай асрайди ўзин...
Юрак — уд, бўғзим—най, томирларим-чанг.

Сирланган оламнинг ичкарасида
Беқанот тан кўрмас ойнада ўзин.
Рух танга кўзгуни келтирмоқ бўлар,
У-чи ўпаётир шайтонлар изин.

Қуёшнинг тафтига қориб тупроқни
Едирдим ўзимга иштаҳа тилаб.
Тошларнинг нурдайн оқмоғи аён,
Сенинг хаёлинг-ла теғизганда лаб.

* * *

Шайтонлар қон сўрир даҳрий кўксидан,
Жаҳаннам ўт тили ямлайди суяк.
Сенинг гуноҳларинг ўзимга тилаб,
Ҳурларни тарк этган беғуноҳ шаккок —
Тун талабман, жоҳила
талаб.

Фирдавсда нур шимир жаннатий қизлар,
Гулбга чайди тонгда юзини.
Мени асоратда Жаброил ҳайдар,
Кўзга суртгим келди босган изингни,
Кун талабман, роҳиба
талаб.

* * *

Тевалар адирдай чўккан саҳрода
Қўнғироқ чалади зериккан тўзон.
Минг йиллик асрорни қўйнига солиб
Мизғийди тевалар ва соҳибкарвон.

Тевалар адирдай чўккан саҳрода
Кўмилган тарихни ўқир чўмоли.
Минг йиллар ортдагин қилмоқ-чун аён,
Шубҳасиз, минг йиллар олдда бор ҳали...

* * *

Тоғлардай ҳайбатли тунги ғарамлар,
Пичанзорда ухлар ўроқчи йигит.
Утовда ётади ойдай париваш,
Бу кеча ҳурмади ўша таниш ит.

Даштда чигирткалар куйлайди узун,
Жўр бўлар қурбақа — тунги машшоқлар.
Қоплон қўриқлайди энг сулув қизни,
Далада қўриқчи тунги бошоқлар.

* * *

Осмон, тоғарангдан тўкаверма чўғ,
Шундоғам ойдин-а, ойдин-а ичим.
Ҳилол, тангаларинг тўкаверма кўп,
Кўзим қудуғидан тўла ҳовучим.

Кечиргин, ёлғизлик, қўй мени холи,
Армон, эргашмагил бораман ахир
Унинг кўзларидан меҳр ичгали.

* * *

Қайтдим. Жим.
Ғарамларга юзимни босдим,
бир ҳид туйдим...
Янтоқларга оёғим қўйдим,
бир оғриқ.
Боқдим бойчечакка тик:
косасида меҳр...
Вужудимга қайтди руҳим, шукр.
Демак, шудгор қилинмабди
Кўксимдаги болалик дашти.

Бахтиёр ОСТОНАҚУЛОВ

* * *

Юлдузни ухлатай қабоғларимда,
Булут моҳ нурини ўғирлаб кетсин,
Тонгда ҳам уйғотмай қароғларимда,
Менингдек ёлғизлик азобин тотсин.
Қуёшнинг шуъласи тун тўнин йиртиб,
Йиғлаган фалакнинг кўзини артсин.
Қабоғда ухлаган юлдузни туртиб,
Азобли уйқудан уйғотиб қўйсин.
ЮЛДУЗНИ УЙҒОТАЙ...

* * *

Булоқлар биқирлаб қайнаганида,
Хазонлар илдизлаб гуллаганида,
Тошбақа от бўлиб югурганида —
Оловнинг ичида ухлаб қоламан.
Оймома ҳовузга оввиллаганда,
Сувларда оловлар гуриллаганда,
Булбуллар гулларга вовиллаганда —
Ҳаётга эртақдай қарай бошлайман.
Кунларим гуноҳга айланганида,
Музликлар устида ой ёнганида,
Юракка муҳаббат бойланганида —
Кўзимнинг кўйлагин ечиб ташлайман.
Мен ўзимни қачон таниганимда,
Барча гуноҳлардан тониганимда,
Моҳ устида тунлар тунаганимда —
Тангрим тушларимга кириб чиқади.
Олло мени бир кун сўроқлаганда,
Ҳамда ажал мендан йироқлаганда,
Панжалар сочимни тароқлаганда —
Тушларимда ҳар тун тўлғоқланаман.

Тангрим охир юзин кўрсатганида,
Тунлар — Ерга қаро кўр сотганида,
Умид билан янги тонг отганида —
Мен ўзимни шунда таний бошлайман.

ЮРАККА СИҒМАС САТРАЛАР...

Мана шу қизнинг
Кўзларига кириб олдим.
Ва чиройли кўриниш учун
Шу қизнинг кўзига қараб
Сочимни тарадим...
Худди шу қизнинг кўзида ўпишдик
Ва шу ерда яшадим. Эрта ўлдим, яъни
Ажалимдан бир умр олдин, шу қизнинг
кўзларида.

Ана шу ерга мени кўмди.
Ҳозир қабрим ўша кўзларда...
Ишондингизми,
Ҳазиллашдим.
Тўғриси ҳали у кўзларни кўрганим ҳам йўқ.
Фақат аниқ биламан:
Мен кўзларига кўмиламан.
Чунки —
Жасадим ерга сиғмас экан.

СЕН ХУДОНИ КУТ

Мен каби телбавор чўлдаги ёнтоқ,
Олло деб билмагин қаро булутни.
Фалакдан овозлар келганда ҳар чоқ,
Жимгина тинглагин, сақлагин сукут —
Сен худони кут.
Шошилма, одамни гуноҳга қўйма,
Ҳозирча уларнинг номини унут.
Қуёшнинг нурида шошилиб куйма,
Фалакда кимдир бор, хотирангда тут —
Сен худони кут!
У бир кун келади одамдан қўрқмай,
Ўзингни Оллонинг бағрига Сен от,

Телбалик жонингга текканин айтмай,
Азобнинг барини ичларингга ют.
Сен худони кут...
У бир кун келади хотирангга тут.

* * *

Йиғлайман, пойимга оқиб тушар ёш —
Мен кечиб ўтаман азобларимни.
Қипригим оғриққа беролмасдан дош
Кўчириб тушади қабоқларимни.
Яланғоч кўзимнинг қарочиқлари,
Бекам юзларингнинг аксин излайди.
Бекик юрагимнинг қароғичлари,
Бегона ишқингни сезиб бўзлайди.
Сен йўқсан, кетгансан, фақат изингдан
Тескари оёқлар ўсиб чиқади.
Ва шунда киприги узик кўзимда
Бир Аёл туради, эгилиб қадди.
Мен уни қучаман, жоним узилар,
Ажал ютиб кетар зардобларимни.
Умид йўлларида қабр қазилар,
Аёл кечиб ўтар азобларимни.

Уф, Уфф, Уффф...

Қушлар қийнаб қўйди қанотин,
Эркинликни эплашмадилар.
Ботирлари чарчатиб отин,
Тошбақага алмаштирдилар.
Мен бир ерда туриб чарчадим —
Уф, уфф, уффф.. уфей.

Бандалари бошлари гаранг,
Худосини танимай қўйди.
Оналари боласин аранг —
Ўз болам деб аташга кўнди.
Мен ота ҳам бўлмай чарчадим —
Уф, уфф, уффф.... уфей.

Ватансизлар кўпайиб кетди,
Ёт кўрпага оёқлар тиқар.

Ватансизнинг умри ҳам битди,
Улар энди кўрпадан чиқар,
Мен уларни кўриб чарчадим —
Уф, уфф, уфф... уфей.

Азоб ўсди бошларимизда,
Армон бўлди орзуларимиз,
Гуноҳ тушди ошларимизга,
Тўлиб-тошди қайғуларимиз.
Мен одам бўп жуда чарчадим,
Ҳеч яшолмай жуда чарчадим —
Уф, уфф, уффф... уфей...

ФАЛАК АЗОБИ

Кўнглимни кўтардинг,
Бўйим ўсиб кетди суюнганимдан.
Ҳамон ўсмоқда.
Бўйим ўсиб моҳга етди.
Унга кўнгил қўйдим.
Ҳақиқатан гўзал экан.
Бўйим ҳам тенглашди.
Лаб чўзиб ўпаётганимда —
Фалак тегиб кетди бошимга.
Қаро булут эса туртиб юборди.
Моҳни булут севар экан.
Негадир иккаласининг ҳам кўзи ёшли.
Ана фалакда юлдузлар...
Афсус, биронта ҳам азобсиз юлдуз йўқ.
Фалак эса тинимсиз йиғлайди.
Мен улардаги азобни кўриб дош беролмадим.
Севгилим нега кўнглимни кўтардинг?
Кўнглимни кўтарма.

ШЕЪРИЯТ

Узоқ манзилларга чорлайди йўлим,
Юракда орзуим, кўксимда оҳим.
Умидим боғида сўлмасин гулим,
Мадад бер, шеърият, ёлғиз оллоҳим.

Майли шу йўлларда кезай беомон,
Айрилиб қолсам ҳам севгимдан, фақат,
Сен менга бағринг оч, бўлмайин сарсон,
Фақат сен тарк этма мени, ШЕЪРИЯТ!

* * *

Қафтларимда дард изи,
Югурар ҳижрон-отлиқ.
Оёғимга сапчийди,
Майсадек унган оғриқ.

Юлдузларни қўмсадим,
Етармикан оҳ, қўлим,
Кўзларингда бахт иси,
Деразангни оч, гулим.

ЭВРИЛИШ

Боқ, севгим, кўзларимга боқ,
Униб чиқар ўтли ҳисларим.
Япроқчалар кўксидан титроқ,
Соҳилларим унутмиш изим.

Қаддин тутар майсалар гулгун,
Қурашмоққа тайёр сўзларим.
Булутларим дард эмиб бу кун
Ёлғизгина ҳақ деб йиғладим.

МЕН КЕТАМАН

Тошчалар тил чиқарар
Қушлар тирноқларидан.
Гуллар узун туш кўрар
Кўксим қийноқларидан.

Кўзларинг йиғлар унсиз
Узин қаролигидан...
Ой уялиб кетади
Кўкда танҳолигидан.

ДАРД АЙТМОҚДАН ТИЙИЛГИН, КЎНГЛИМ

Баҳорни етаклаб келганда замин,
Айрилиқ тушди-ку эгилган бошга.
Гулим, хиёнатга сен бағр очдинг,
Энди ялинмоқ йўқ сен бағри тошга.

Баҳор ташлаб ўтар эндиги тунлар,
Наҳот кўзларимга сувратинг тақсам.
Айтгин, сенинг учун шунча харобми
Ишқнинг даргоҳида ичилган қасам.

Ҳамма ошиқлар ҳам бегуноҳ эмас,
Айтмасдан кетдингку қилган гуноҳни.
Билсайдим, кўнгилга тушмасдан бурун
Олиб қочар эдим саёқ нигоҳни...

Хотира зўр даргоҳ, унинг бағридан
Чиқиб кетмоқлигим менинг гумондир.
Сен эса яшайвер шодон, қийқириб,
Ишқнинг гуноҳлари менга тавондур.

Узоқ дард айтмоқдан тийилгин, кўнглим,
Покдомон ошиққа фоже—айрилиқ.
Энди сочларингни ўзга силасин,
Кетдик кўзим, қарамаймиз ортга қайрилиб.

* * *

Кеч. Дайди шамоллар гулларим туртиб,
Безовта шивирлар чечаклар мудроқ.
Оппоқ соғинчини кафтида тугиб,
Деразам ёнида шовуллер япроқ.

Ногоҳ бир оғриқдан сесканар олам,
Қоялар кифтида сесканади тун.
Ҳорғин бир булутни чўчитар шабнам:
Бойчечак бўйнига осилиб гулгун.

Кузатиб тураман мен барин зимдан,
Шамоллар тентирар, изғийди ҳориб.
Сўнг совуқ хаёлни сочиб устимдан
Мен оппоқ соғинчга ётгум ўралиб.

ТУШЛАРИМДА ЯШАЙДИ ЭНДИ

Ёлғизликдан қизгандим сени,
Хаёллардан сақладим тоза.
Мен ўзимдан қизганиб сени
Тушларимда қилдим овоза.

Чўчимагин, куйлайвер, кулгин,
Қўриқчидир кўзларимда нур...
Тушларимда мен сени суйиб,
Яшагумдур энди бир умр.

У Ш Ш О Қ

Кечалар гоҳида тураман чўчиб,
Хаёллар кўксимга қадалар оғир.
Тийра кўзларимдан соғинчлар кўчиб,
Сизни соғинаман, юрагим оғрир...

Саҳарлар япроқдек титраб бемажол,
Қўлларим осмондан тилар қуёшин.
Оҳ, бу кун қадрини билдим, ОНАЖОН,
Бошгинам ёрган у қишлоғим тошин.

МЕНИ ЭСЛА

Гулим, қушлар қиқирларини
Этагида тугса нигоҳинг.
Майсаларнинг шивирларини
Номим айтиб куйдирса оҳинг...
Мени эсла.

Деразангдан милтираб нолам,
Садақага қўл чўзса ҳайрон.
Сен исмини билмаган алам
Қўзларингга ёш сочса нолон,
Мени эсла.

Тунлар кезсанг баргларни титиб,
Оёғингга илинса севги.
Қўлларингга тошларни тутиб,
Тополмасанг отмоққа ҳеч ким...
Мени эсла.

Кунлар ўтиб ногоҳон, эркам,
Кўрсанг, қалқиб юрар оқ тулпор.
Ёлвораман, ўшанда сен ҳам
Тилингга айт, ОҲ, десин бир бор.
Мени эслаб...
Мени эсла.

ЮЛДУЗСИЗ КЕЧА

Юлдузларсиз бу кеча, ногоҳ
Юлдузларни қўмсар юрагим.
Остонамда титрайди гуноҳ,
Деразамга отилар дардим.

Юлдузларсиз бу кеча, ногоҳ,
Қўзларимда муз қотар ёлғон.
Қўкрагимда ингранади гоҳ,
Йўргаклари йиртилган армон.

УТИНЧ

Оҳ юрагим, кечиргин мени,
Юзларингга тортмайин оғриқ.
Қўлларимнинг қудрати синди,
Сенга севги этолмас тортиқ.

Майсаларнинг диллари куйди,
Эримади оҳимдан тошлар.
Қушчаларнинг тиллари куйди,
Алам уйди кўксимда ёшлар.

Гуллар суйган телба шамолнинг
Оёғида синди-ку фиғон.
Ойдин кунлар тилар хаёлнинг
Этагига дард сочди осмон...

Оҳ юрагим, кечиргин мени,
Сизинчимга санчилди тиллар.
Аламларим қучоқлаб энди,
Ёлғизгина шеърларим йиғлар.

О Қ Ш О М

Тун. Олам жимжит, олам чарчаган,
Сукунатнинг ҳорғин бағрида,
Сўзларимдек олмоқда ором,
Одамларнинг буюк дардини,
Қўтарганча буюк кўксида.

Шамоллар жим. Эрка шамоллар
Қайларгадир бош олиб кетган.
Фақат телба оқсоқ хаёллар
Излайди бир буюк дардларни,
Мудроқ одамларни чўчитиб.

КЎКЛАМ ТОНГИДАГИ УЙЛАР

Қишлоғим бағрига қайтибди баҳор,
Булутлар севинчдан ёш тўкар маржон.
Хўрсиниқ йўлакка термулиб бедор,
Мен Сизни қўмсайман бу кун бобожон.

Кунлар ҳам ўтаркан дарёдек оқиб,
Гоҳ хотир кафтида эзиларкан жон.
Сарғайган соғинччи кифтимга олиб,
Кечалар туш кўрдим Сизни, бобожон.

Ва ногоҳ оғриниб уйғондим оғир —
Қоқилиб йиқилди кўксимга ҳижрон.
Титроқ лабларимда саволлар сағир:
Қайдасиз бобожон... қайда, бобожон?

Сахарлар қаршимда титрайди япроқ,
Чайир сочларимга соғинчин ташлаб.
Оҳ, Сизни унутиб алдоқчи сўқмоқ,
Букун баҳорини келдими бошлаб?..
Қайдасиз бобожон...

* * *

Баҳор келди, гунчалар кулиб,
Орзулардан яралди кўклам.
Соғинчларин кифтида тутиб
Силкинади япроқлар хуррам.
Баҳор келди, уйғонди борлиқ,
Даласига шошади деҳқон.
Йўлларида чечаклар униб,
Таъзим қилиб қолади чандон.
Майин еллар елиб, югуриб,
Қўшилади алам тўйига.
Шоирларнинг илҳоми жўшиб,
Шеър битади гуллар бўйига.
Анҳорларда ярқираган сув,
Ёмғирларга кўз тикиб қолар.
Баҳор!

кулиб келган бахтдир у,
Юракларда бир умр қолар.

* * *

Мен йиғладим, мана қарагин,
Кўзларимда тобутдай қалқир,
Оқ-оппоқ ёшлар...

Мен йиғладим, мана, қарагин,
Киприклардан узилиб тушар
Шўрхоқ қуёшлар...

Мен йиғладим, мана қарагин,
Тандирида аёлдек титраб
Қуяди тошлар,
Гуноҳсиз тошлар...

ЯССАВИЙНИ УЌИБ

Япроқчалар силкиннар нолон,
Кўзларимда йиғлар ватанлар.
Замонини севмаган ўғлон,
Кифтларига ботди кафанлар.

Нигоҳлардан титрайди осмон,
Ешларидан тўкилуր ғамлар.
Замонини севмаган ўғлон,
Қабрига тош отди одамлар.

Тоғу тошда бўзлаган фиғон,
Оёғида синди тиконлар.
Замонини севмаган ўғлон,
Йўлларида изғир армонлар.

ДУНЁ

Туш кўради тунлари юрак,
Қушчаларнинг қиқирларини.
Бешигида тимдалар гўдак
Йўргагининг шитирларини.

Томчилайди севинчлар, унут —
Хотиранинг намчил шифтидан.
Қалқиб тушар оқ-оппоқ тобут
Бойчечакнинг ҳорғин кифтидан.

Кўзларимда майсалар унар,
Шивиридан эрка ёмғирнинг.
Тушларида қўллари синар
Ўз элини сотган ботирнинг.

* * *

Энди бу йўлакдан гуллар чопмайди.
Энди бу Мажнунтол ўртамас дилни.
Ортингдан қўл чўзар гадо қиз каби
Ҳув терак остида мунғайиб севги.

Энди бу қушчалар кундуз туш кўрар,
Энди бу тошларда чўлоқ оҳ изи...
Ногоҳ ҳўл шолчасин кўтариб қайтар,
Қафтида сиғинчлар терлаган сёвги.

* * *

Нечун букун юзларинг маъюс,
Нечун қора кўзларингда ёш.
«Менинг қўлим етмаган юлдуз»¹,
Отаверар кўзларимга тош.

Оҳ азизам, не эди тилак,
Сени алдар шубҳалар ёмон.
Суймагандим мен сендан бўлак,
Суймагандим тоғларни, ишон.

Қўй йиғлоғим, бошгинанг эгма,
Ўтинаман, кулиб боқ бир дам.
Ҳали қувонч тутиб этакка,
Ойдин кунлар келар бизга ҳам.
Ишонгил, эркам.

* * *

Шеърим сўнгги шеъриммас ҳали,
Оппоқ тонгни ёзарман ёниб.
Кўзларимда гуллар севинчлар,
Армон қочар кўксимдан тониб.

Шеърим, сўнгги шеъриммас ҳали,
Сулув қизни ёзарман тўлиб.
Оҳ, жим саҳар бир одам ўлар,
Уша шеърни битмасдан туриб.

¹ Абдулла Орипов сатри.

ТЕРАКЗОРДА

Рад этилган ошиқ хаёлларида
Кезган умид каби оғир, дилозор,
Дунёнинг ўткинчи шамолларида
Сирли шовуллайди яшил теракзор.
Қайга чўзилди бу Заминнинг қўли,
Ҳавода баргларнинг оҳи, ўтинчи?
Наҳот оқ баданлар болтанинг йўли,
Изида севгисиз ғариб ўтинчи?
Шамол, қутулмоқнинг борми чораси,
Тераклар интилар не манзил сари?
Нечун чайқалмоқда, келмоқда саси,
Қалбим — хотирамнинг теракзорлари?
Нечун арз этмоққа сиғмасин ҳадди,
Қалбим қўзғалса бас!.. Тераклар ботир...
Хаёлга армонлар айтиб беради,
Ҳали ўн саккизга кирмаган Хотир.
«Телба йигит, унут, дея барини...»
Бағрига муҳаббат, меҳр мутлақ ёт,
Хотирамнинг яшил теракларини
Бир-бир кеса бошлар ўтинчи Ҳаёт.
Олислардан хабар олиб кел, Хаёл,
Ёруғ дунёлардан эт мени огоҳ.
Шовуллаган қалби бўш, тиллари лол,
Мен фақат кундадан иборат бир боғ.
Хаёл, сен бир имкон шартларини бер,
Менинг юрагимда йўқ зарра кадар.
Юрагимда Замин, юрагимда Ер,
Учиб кетгум келур осмонга қадар!

МАҲЗУНЛИК

Осмон йироқ, ер қаттиқ.

Мақол.

Қандай оғир уйқусиз жунун,
Қўкка боқиб чекаман афгон.
Яралабди афлокни бу Тун,
Юлдуз бўлиб сизиб чиқмиш қон.
Деразамни чертади шамол,
Нима истар шу ярим тунда?
Йўқ, йўқ! Бедард изғима, йўқол!
Юрагим керакми? Ол унда...
Хаёлларим Заминдай оғир,
Уйламоққа йўқ менда мажол.
Хотиралар дард бўлиб оғрир,
Дилим ёқар бир талай савол.
О, кўзларим... Ойнинг нурига
Чирмашади беҳуда, бедил.
Бир ўт солиб қалбим қўрига,
Ғазабгинам, самога интил!
Юрагимни отдим фалакка,
Тонг яқини бағрим — Ватаним,
Қўкда эса, чўғ бўлиб лаққа,
Қуёш чиқди — юрагим маним.
Титрар эди кўм-кўк дарахтлар,
Қўк майсалар эгган эди бош,
Қўзларида нима ярақлар,
Шабнаммикан ва ёки кўз ёш?
Кел иқболим, қўлгинангни бер,
Этим ажраб кетди тирноқдан,
Қирай, десам, бунча қаттиқ Ер?
Осмон эса... Жуда йироқ-да.

ВАТАН ТУШУНЧАСИ

Тошлоқ ерни гулзор кўрар руҳ
Ва тан туғ илар, —
Ўтқазади оддий бир кўчат.
Вужуд парвона. Қақраган юракда
Ватан туғилар —
Тошлоқ Ерни гулзор кўрар руҳ.

ГУЛДАСТА

Боғич танасини куйдирган гуллар
«Озод» учиб юрган қушларга қараб ўйлади:
«Агар,
Осмон улкан қафас бўлмаганида,
Кишан бўлмасайди оёқларга Ер,
Ана унда...»
Бунни сезмагани шу вақтга қадар,
Сезгидан сўлиди Гулдаста.
Юзларида қотди «эрк» деган ёзув.
Бу қулларга ўхшарди,
Ўлганидан сўнг
Бир ёқадан бошлари чиқарилган
Қулларга жуда.

* * *

Ишқсиз одамлардан олис бир ёқда,
Қуёш каби анвор, мусаффо, бедард,
Қалбимнинг юрти бор ва уни сохта
Ҳислардан қўриқлаб ётгувчи бир дард.
Бунда гуллар бордир кўнгилдай нозик,
Хаёл каби узун сўқмоқларида
Бир қиз югуради қучоғин ёзиб...
Қучмоққа Хаёлим турар нарида.

* * *

Қишлоқ узра оқшом — тўшакда
Ва қора кўзларда ётганда уйқу,
Бир ғалаён ясаб сокин фалакда
Хаёлимга кириб келасан туйқус.
Шунда уфқ бағрига оқлик инади,
Юлдузлар фарқ бўлар бир-бир ёшимга.
Тун сенинг сочингга яширинади,
Тонг келиб қўнади менинг бошимга.

* * *

Уфқнинг юзида доғи бор,
Уфқдай доғлидир юрагим.
Сен эса тонг каби бегубор,
Тонг каби соддасан, малагим.

ҚИШ КҮНЛАРИДА

Рухим кўтаринки. Оппоқ қор ёғар,
Заминнинг юзини ўпаётгандай.
Гўё гўдак ширин уйқуда ётар,
Она унга кўрпа ёпаётгандай.
Ола-була осмон лабидан томган
Оппоқ табассумга ўралар борлиқ.
Ерга ошиқ бўлиб, муз бўлиб ёнган
Сумалак — тарновга берилган ёрлиқ.
Музларга ўраниб исинар сувлар,
Паноҳи синса гар, бахтга йўяди.
Аранг бош кўтариб томдан мўрилар
Осмоннинг қошига ўсма қўяди...

* * *

Ёмғир ёғар...
Қулоқларга қочиб киради
Шитирлаб,
Ёмғирда ивиб кетган
бир товуш.

* * *

Сувнинг ариқда қадри йўқ.
Пақирларга олинг уларни,
Қаддини тутиб яшасин!

* * *

«Тирноғимга ҳам арзимайсан.» —
Писанда қилади у.
«Хурлиқомидинг?» — дейман менсимай.
Сўнгра кетаман ўз йўлимга,
Қўшиқлар айтаман исботлагандай
Хурсандлигимни.
Аммо, тунлар хаёлим қоқиб
Қириб келаверар
Тирноқлари
Тиллодан
Бир қиз.

* * *

Гийбат — шубҳа...
Одомзодга ишонмаслик белгиси.
Хулқингдаги англаб бўлмас қусурни
Суҳбат чоғи акс эттирган жүзгуси.

* * *

Дунё ўзи шоир бўлиб яралган,
Ҳикматлари қаторларга таралган,
Мазмунига қайта-қайта қаралган.
Айланайин Алпомишим юртингдан.

Эгатларда сўз кетидан сўз келур,
Терувчини сўз қудрати хуш кўрур,
Нафас зарбу бир маромда зўр бўлур,
Айланайин Алпомишим юртингдан.

Чақмоқ чақиб зўр паҳлавон келади,
Тўда-тўда манзилига елади,
Наъра тортса замин завққа тўлади.
Айланайин Алпомишим юртингдан.

Фалаклардан тўкилади севинчи
Фарёд чекар дардларда ҳам илинжи.
Мард дўстларим сиз ҳам жавлон уринг-чи.
Айланайин Алпомишим юртингдан.

КЕЧИККАН СЕВГИ

Осмонда
 кўринмас бир
 Юлдуз
Билмадим қаёққа йўл олди.
Йўлимни ёритарди
Кеча-ю, кундуз.
Юрагимда
Ёғдуси қолди.
Бугунги кун зулмат қўйнида
Бошимни ҳам қилиб юрибман.
Ухлабман-у,
Уни тушимда
Кўзларида нам-ла кўрибман.

* * *

Болалигим — чексиз баётим,
Оҳангинг-ла қадам ташлайман.
Оқ қоғозга боғлиқ ҳаётим
Кўзларимни тикиб яшайман.

* * *

Бир най куй таратар
зорланиб,
Оҳанглари бастакордан озорланиб.
Дилрабо куй тарк айлади кўнгилларни,
Тик боқолмас
 эл кўзига най орланиб!

* * *

Кўз ёш бўлиб дардлар тўкилар,
Айрилиқдан ота чекар оҳ.
Танасида бир бовир эдинг,
Белда қувват, мушқулда паноҳ.

Бедор кўзлар қоқади киприк,
Суратингга айланган йўллар.
Дийрорингдан симирай деса,
Қалтирайди чўзилган қўллар.

Субҳидамда сабо эсади,
Тунги жангнинг ғалабасидай.
Сени излаб бир руҳ кезади,
Хаёлларнинг тўзғин сасидай.

Тун. Ҳовлида соғинч бўзлайди,
Қўргиликдан қишлоқ ўкирар.
Қурол тутган дўстлар сўзлайди:
...Кўз ёш бўлиб дардлар тўкилар.

МУҲАББАТ

О, муҳаббат —
Дардимга ошно.
Кўзларимда
маржон бўлиб оққан ёш.
Юрагимдан умидларимга
Нур таратиб сўнган бир қуёш.

* * *

Қиз лабининг пирпираши — муҳаббат.
Кўзи порлаб, шўх қараши — муҳаббат.
Шодон кулгу, нур улаши — муҳаббат.
Тилсиминг тилимни ёрди, муҳаббат.

* * *

Юраман, йўлларни кесади изим,
Узоқларни ҳаво туради тутиб.
Япроқларни, ухлаб қолган нурларни
Нигоҳларим уйғотар туртиб.

Мен бунда барчани оламан ўзга,
Дарахтлар руҳимга сингиб кетади.
Мен фақат нурларни ушлай олмайман,
Қўзимни шафқатсиз кесиб ўтади.

Атиргул бандига қўлимни чўздим,
Булутдай атрида руҳим ювилди.
Мен битта япроқни ноҳос юлуддим,
Қўзимга ям-яшил қонлар қуйилди.

* * *

Шивирлаб-шивирлаб ёғмоқда ёмғир,
Осмон йиғламоқда, эримоқда ер.
Ҳазин наволардан эзилар, оғрир,
Ёмғир чалган куйга қалбим бўлиб жўр.

Яланғоч новдада муаллақ томчи,
Қилт этган шамолдан учиб кетгудек.
Нақадар қисқа бу қалбим қувончи,
Ёмғир тинган замон кўчиб кетгудек.

* * *

Мана дарахт талашмоқда жон,
Нур қор қилмас, ҳаво бефойда.
Ел айланиб уради фиғон
У бир умр яшаган жойда.

Томирлари сиқилиб, сирқир,
Кўрпасини отар — шудгорни.
У ҳушидан кетиб йиқилар,
Юрагига ел урар қорни.

* * *

Бу маънони йиғолмас кўзим,
Хаёлимга сиғмас бу ҳажм.
Қатор яшил дарахтдай сўзим,
Саҳфаларга ўйилган ажин.

Энди йиғиб сўзимни, кузги
Меваларни отиб қанорга,
Дарё ҳақда куйлайман, эзгу
Қадамимни қўйиб баҳорга.

* * *

Тош ёрилар —
чекинар бўшлиқ,
Тош ёрилар —
йиртилар ҳаво —
Сукунатнинг сассиз чангига
Чалишади зўриққан садо.
Сўнгра қалқиб чўкади жимлик,
Ениб тўнар сачраган учқун.
Доим шундай, портлаш бир зумлик,
Доим шундай, сукунат узун!

* * *

Қачон тугайди бу осуда ҳаёт,
Самарсиз кунларнинг бўм-бўш кўчаси.
Тунларим қуш эрур, учар беқанот,
Кунларим зиёга илҳақ ўчади.

Бир ором етаклаб келаркан тағин,
Ҳуштак чалиб ўтар пастнинг шамоли.
Сўзлар чиқиб кетар руҳимни ташлаб,
Шеър эса — бокира қизнинг жамоли.

Қуюндек бир жойда айланар йўлим,
Атрофга қарайман, кўринмайди қиз.
Оловни қаламдек тутади қўлим,
Покиза бир сўз деб сарғайди бу юз.

Шеърят, ростмикин, айтгин, севганим,
Шеърят, қонимда шундай сулув қиз,
Ҳар кеча тушимга кирару лекин,
Уйғониб кетаман айтолмасдан сўз.

* * *

Узанини қайғулар бузган
Қалбимга қон югурар яна.
Елкасини тушкунлик эзган
Кўнглим энди шодликдан қонар.

Тун. Юрагим йўллари узук,
Яраларни юлиб оқар қон.
Оғриқ тинди, равшан тасаввур
Этаяпман, қандай ширин жон.

Мен ўзимни қийноқлар аро,
Хўрликларга бергандим буткул.
Дунё ҳақда бор тасаввурим,
Гўзал эди, ёниб бўлди кул.

Бугун етиб келиб турибман
Олис, оғир йўллардан қайтиб.
Энди менга азоб кор қилмас,
Мен яшайман энди шеър айтиб.

КУЗАТИШ

Шивот кун. Қоянинг юксак бағрида
Тўкилиб ўтлайди суюқ, оч туман.
Ивиган туманда қанотлари нам
Бир ҳазин наволар жезар хотиржам.

Совуқнинг ҳовури ялайди юзни,
Булутга яширинган осмоннинг кўзи.
Атрофнинг бағрини тилар ўқ, садо,
Бир кўтарилиб ерга йиқилар ҳаво.

* * *

Дераза пардасин туширдим,
Ёруғлик кесилиб йиқилди.
Уй ичида ярадор нурлар
Пайпаслаб ташқари интилди.

Лекин зич дераза пардаси,
Мен гугурт чақдим-да, чақирдим.
Ёруғлик ямланиб ютилди,
Эшикни зичладим ташидан.

Эшигимни қулфлай олмадим,
Юрак тез юрмоқни буюрди.
Юрагим шунурлар йиқилган уй,
Юрагимда сўнгги гугуртнинг чўпи.

* * *

Мен ўзимга қарай олмайман,
Яқинлашиб қолишдан қўрқиб.
Ҳеч ёнма-ён юра олмайман,
Мен кетаман ўзимдан ўтиб.

Юлдузларнинг киприги ҳўл, нам,
Бошим менинг шифтсиз, деворсиз,
Чувуқ тегиб ачишар миям,
Қўрпам шундан қонли, оҳорсиз.

Қимтинаман вужудни эзиб,
Мен ўзимни ютаман ичга.
Ҳисларимни яширмоқ учун,
Ёпинмоқни истайман жуда.

Бу дунёда энг ёмон нарса
Терисизлик ҳисси, очиқлик.
Кимдир мендан кулади четда,
Қаролмайман ўзимни тутиб.

* * *

Нимага қарасам бир ўйга чўмган,
Хаёли кўзидан оқиб туради.
Тунлари уйқумга ташвишлар қўнган,
Кундуз уйимга шам ёқиб киради.

Бўронлар хонамнинг лошини ғажир,
Қулаган томини дўллар ўпирар.
Қўрқаман жимликнинг шарпаси абжир
Эшигимни чертмай уйимга кирар.

* * *

Мен ўтин ёраётиб сув қўйилишида,
Тошга солиб қўйдим болтамни билмай.
Ачиниб силадим қайтган жойини,
Илк бор зирқиради ёш билакларим.

Сўнг арча ёнига ўтириб ҳорғин,
Мен узоқ термулдим қорли тоғларга.
Ёнимдан йўл ўтар, юклаб эл ғамин,
Дадам шундан ўтган, бобом ҳам қадим.

* * *

Қор қўнар капалак мисоли,
Яланғоч чайқалиб сўзлайсан.
Кўкарган танангни сидирар
Шамоллар... ачишиб бўзлайсан.

Сукунат. Ғуборлар қўйнида,
Нимадир қорайиб турипти.
Шаҳарга тор, намчил йўллардан
Туманлар бостириб киришган.

Қийиндир бу бўм-бўш дунёда,
Бир ўзинг зеркиб юрмоғинг.
Шип-шийдон дарахтлар остида
Чўзилиб хаёллар сурмоғинг.

Булутнинг томири осмонда,
Шамоллар сув каби сизгандир.
Дунё бир жимликда ўй сураб,
Севгининг садоси тингандир.

* * *

Ногоҳ мени кўрди битта кўз.
Атиргулнинг жавдираб турган
Кўзларини кўриб қолдим мен.

Арчаларга қарадим — ҳадик,
Хаёлларим титраб кетди-ку,
Бегона бир шарпадан хавфсиб,

Бўғилиб гулларнинг ҳужраларида
Болалари ўлган ари йиғлайди.
Овозидан титрайди тани,..

Қуёш тинглар.
Тушликка чиққан қуёш,
Нурларини япроққа ортган.

Бунда ҳаво — тўхтаган нафас,
Бунда ҳамма нарса чиройли.
Олиб кетиб бўлмайди лекин,
Ахир бузилади қўл тегса!

КУЗ ТУНИДА

Қайта тирилмакка ишонди,
Ранжимади бевақт қазодан.
Уни тупроқ, нур билан ювинг,
Кафан бичинг сувдан, ҳаводан.

Қонга ботди кузнинг чангали,
Шамол қийшиқ, қоп-қора тобут.
Садир солди ютган чангларни,
Бошяланг вақт ўқир қисқа нутқ.

Деразамдан боқдим, дарахтнинг
Хонасида йўқ бу тун чироқ.
Талаб чиқди мени тун бўйи,
Чирқираган миллионта япроқ.

* * *

Осмон ёғаяпти титраб, бемажол,
Мен ҳозир енгилман бир парча қордай.
Осмон ёғаяпти мени оралаб,
Атрофга қарайман бир йўқлик бордай.

Юраман оралаб синиқ ҳавони,
Оёғим чайнайди қорлар шишаси.
Суягим акс этар муз ойнасида,
Қўксимни чаман — бағрим қишласин.

Юраман. Атроф йўқ. Синиқлар аро,
Юмшаган уйларни бир уйқу босар.
Қор тияр. Шохларга тўкилган осмон,
Юлдузларнинг синиқ нурини осар.

* * *

Тош — қайнаб қотган сув,
Тош — тўхтаб қолган шамол,
Тош — қотиб қолган хаёл.
Нафасим менинг янчилган тош,
Нигоҳим менинг суюлган тош,
Қонимда айб, севгилим,
Юрагим менинг қонларим селида
Чайналиб пишган тош.

КУЗ БИЛАН ХАЙРЛАШУВ

Саратон кунларни қўмсайди дарахт
Яланғоч шоҳларда ўрмаларкан ой.
Боғларнинг абадий сукути аро
Дунёни неча бор айланади сой.

Ойдин кечаларни ёдга тушириб,
Осмондан юлдузлар тўдаси кетар.
Паришон чол билан ҳорғин оти-ю,
Бўм-бўш арава ҳам қишлоққа етар.

Зулматга ботаркан маҳзун далалар,
Кўксингдан кўчгандай бу оқшом, хуллас,
Учиб кетаётган хотираларинг —
Учиб кетаётган турналар эмас!

Ёмғирда турасан дарахтлардай,
Оқиб тушган кўз ёш томчиларими?
Нечун бир кечада мунғайиб қолдинг,
Елкангда хотирот қамчиларими?

Фасллар дуч келар, саломлашади,
Бир лаҳза тўхтагай танимай-таниб.
Туш кўриб севгилинг қучоғида сен,
Йўлларга қарайсан тонгда уйғониб.

ОЙ ТАСВИРИ

Узоқда,
Ой жуда узоқда —
Қампирлар учун шам,
болаларга гўё кулча нон.

Узоқда,
Ой жуда узоқда,
кампирлар мизғийди,
қизлар туш кўрар,
болалар ухлайди кулча нон билан.
Ой-чи,
Тушиб кетар гўзал жувондек
Қишлоқ ортидаги гувлаган сойга.

ГУНОҲ

Тун...
Осмон қиличига бошимни тутдим.

Нечун ётар осмон тубида,
уни кўтармайди биронта одам?

Тун...
Осмон қиличига бошимни тутдим.

Тарк этгим келмади кечани,
Кўз тикиб қиличнинг кўтарилишига.

Тун...
Осмон қиличига бошимни тутдим.

Кесмади бу қилич —
занглаган қилич.

ВАТАН СУРАТИ

Кекса шаҳар ухлар. Осойишта тун,
Бир-бир дарвозани қўйдилар ёпиб.
Сағрисига ойни миндириб олган,
Қирларда ўйнайди тулпорлар чопиб.

Кишнайди, ёлини силкитиб елда;
Соғиниб қамчинни, чавандозларни.
Тун бўйи ботади қоп-қора терга,
Сукунат кўмади овозларини.

Сахар. Юлдузларнинг сўнгги сафини
Отиб ўлдирдилар, тушмоқда қулаб.
Кўёш ҳам чиқар-у, уфқда ўлтирар —
Шаҳар шовқинига томошаталаб.

Самарқанд — минг йиллар жуда муқаддам —
Келажакка учган қари лайлакдир.
Самарқанд — момолар тўқиб қолдирган,
Ҳамма кийиб юрган оппоқ кўйлакдир.

Ором бермаётир, қийналар юрак,
Ўша кунлар ёди, хотиралари.
Дунёнинг кўзига турар санчилик,
Ҳамон Самарқанднинг хотиралари.

* * *

Юлдузим, юлдузим, бағримдан учдинг,
Бўм-бўш фалак қолди, булутлар қолди.
Тунлар йиғлай-йиғлай кўз ёшинг ичдинг,
Ўша илк қувончлар йитди, йўқолди.
Юлдузим, юлдузим бағримдан учдинг,
Ўтлоқни тарк этди оппоқ тулпорлар.
Энди бари кечдир, бариси кечдир.
Кеч кузак. Ёғмоқда биринчи қорлар.

ШОИР ЙИҒИСИ

Томоққа тиқилган кўз ёшим—Ватан..
Р. Парфи

Йиғламоққа шайдир қорачуғларим,
Кўксимни бир ўтмас ханжар тилади.
Тилинган жойларни ёпди қонларим,
Кўзларимга тўлиб Ватан келади.

Судралиб бораман қадим дашт аро,
Ерга томган қонни итлар ялади.
Қип-қизил изимни кўриб дафъатан,
Кўзларимга тўлиб Ватан келади.

Мен ҳам бир йўлчидай кетавераман,
Шамоллар қўрқма деб сочим силади.
Йиғлаб ташлай дейман, йиғлай олмайман,
Кўзларимга тўлиб Ватан келади.

* * *

Улан асли оқиннинг қуролими?
Дардини оладиган дармоними?
Кўз олдидан ҳеч узоқ кетмайдиган,
Улан асли оқиннинг армоними?

Кўнглиннга кўп тугунлар тугармикан?
Ҳақиқат, деб куйиниб, куярмикан?
Қайда юрсанг изимдан қолмайдиган,
Улани ман ростдан ҳам суярканман.

Улан йўли барчага аччиқ экан,
Эзгуликка ҳар жойда сочқи экан.
Қайда юрсам изимдан қолмайдиган,
Уланинг ростдан ҳам ман ошиғиман.

* * *

Адолатсиз нарсаларни кўп кўрсамда ҳаётда,
Қувончиму бахтим бўлиб ҳар қадамда сочдинг нур.
Шаффоф нарса озмас, лекин энг шаффофи ўзингсан,
Куюнишим, севинишим, ҳаммаси ҳам сен эрур.
Сен туфайли одамларга юпун бўлиб кўриндим,
Туғёнларни босолмадим мафтун бўлган кўнгилда.
Хуш ёқади кимга мансаб, кимдир ташна илмга,
Мен-чи, сенга Лайлодайн содиқдирман чин дилдан.
Бу йўл жуда қийиндир, аммо, иккиланмай танладим.
Ҳаётимни шундайича бахшида этдим сенга.
Булоқ бўлиб сен денгизга қўшилолсанг бўлгани,

Шудир орзу-умидим,
Шу эрур армон манга.

* * *

Юрагингни, аёвсиз, қон йиғлатган сўзлар-эй,
Эримасдай муз бўлиб мангу қотган сўзлар-эй,
Қорасанми, оқсанми, холисмисан барибир,
Қараб юриб, бехосдан сансиратган сўзлар-эй.

Бехос теккан ўқдайин яралаган сўзлар-эй,
Битмайдиган ярангни янгилаган сўзлар-эй.
Соя каби изингдан эргашиб қолмайдиган,
Қўнглингни ўкситиб, азоб берган сўзлар-эй.

Тирикликда қўйилмас қон душманинг сўз деган,
Бироқ... бироқ, кимлигинг билинади сув билан.
Сўзга ҳеч маъно бермас, ўлан айтмас жон борми,
Сўз орқали сен улуғроқ кўринарсан ўзгадан.

* * *

«Шукур қилиб яшаш керак», -
Деди менга аллаким.
Бир пайти бўлиб мени,
Синагандир-да балким.

«Ялқовроқсан, кўпроқ ёз»,
Дейди, кулумсираб ким.
Не дейман бўйинладим,
Мен унинг олдида жим.

Ялқовликни итқитиб
Бўлар балким бўйиндан.
Лекин шукрона айтиб,
Яшаш келмас қўлимдан...

* * *

Сен йиғлама, энди кўздан оқизмагин ёшингни,
Қанча бўрон, тўфон қўнсин йўлингдан,
Бас, тақдирга эгаверма бошингни,
Унингсиз ҳам, етаклайди қўлингдан.

Қайта бошла, балким тўлар-да кўнглинг,
Қайта кўргин тақдир оғир-енгилин.
Бир армоннинг ушалмоғи ҳали бор,
Таваккалга бошин тиккин умринг.

Ўзак ёриб ўтганларга ўкинма,
Сен қолмассан бир қозиққа бойланиб.
Бу умрдан изинг қолар, ғам чекма,
Юксак тоғнинг шуъласига айланиб.

Юз яшар кампир каби ўзингча,
Унингсиз ўлгинг келар, умидинг уздинг.
Бунинг бари ўткинчи ғам, ўткинчи...
Армонинг шамчироғин ўчирма ўзинг.

*Қозоқ тилидан
Баҳром Ғойиб ўзбекчага ўзгирган.*

* * *

Жилғалар қайтадан бошлади қўшиқ,
Бола бойчечаклар яна биз билан.
Ипакдек сержило майсалар қўшиб,
Қирлар тўқимоқда қирмизи гилам.
Келинчак бўлибди ҳовлимда бодом,
Нозик қоматида ҳарир оқ либос,
Теграсида унга бахт тилаб мудом
Бир гала қалдирғоч сайрар басма-бас.
Беқиёс созанда — табиат моҳир,
Завқ билан чалмоқда дилларда торни,
Биласизми, эркам, қанчалар оғир,
Ёлғиз қаршиламоқ шундай баҳорни?!..

* * *

Хазонлар бағридан баҳор истадим,
Гуноҳлар хунига қаҳҳор истадим,
Гарчи, унутмоқни бисёр истадим,
На қилай, сени ёр, унутолмадим.

Ўзгани алдадим, алдовда ёндим,
Кўнгилдан воз кечиб, ўзимдан тондим,
Барибир, ҳар саҳар сен деб уйғондим,
На қилай, сени ёр, унутолмадим...

Сен қайда, мен қайда, вафо қаёндир,
Соғинч бир илондир, фироқ чаёндир,
Эҳтимол, ишқ ўзи асли ёлғондир,
Эҳ, нечук, мен сени унутолмадим?!..

ТАЗАРУУ

(Синглим ЧАРОС хотирасига)

Кечикдим. Кечиргил

офангни, Синглим,
Менсиз тортишибди юзингга тупроқ.
Қошлари қундузим, сочи сунбулим...
Тошкентдан обкелдим сенга... қўғирчоқ...
Бир қара? Турақол,

турақол, Чарос?!

Бу — менман, шаҳарлик

дайди акангман.

Ниятим — юзингни бир кўрмоқ холос,
Тур жоним, майлига гапирмасанг ҳам...
Ахир мен келтирдим

ироқи дўппи,

Атлас кўйлак кийган ўша қизчани,
Сен айтган: қоракўз, юзлари лўппи
Қўғирчоқ қўлимда.

Кутганинг қани?!

Водариг, сен учун гўр қазилганда,
Ва ё онам додлаб бўзлагани он,
Мен гумроҳ Тошкентда —

Чорсу майдонда

Уйинчоқ излабман кезиб саргардон...
Ўзбекнинг бахтидек

кечикдим, Синглим,

Мени кўрмай тўлди кўзингга тупроқ,
Кечиргил, қундузим, сочи сунбулим...
Сен йўқсан... Бахт йўқдир...

Мен-да — қўғирчоқ...

* * *

Иккимизнинг кафтимиз
Лиммо-лим буғдой эди,
Меҳримиздан дон еган
Бахт қуши Ҳумой эди.
Нега кунлар безиё,
Офтоб бўлди заъфарон,
Нечун саҳар еллари
Айтмай қўйдилар азон?
Нечун кечар кечалар
Энди бесафо беой?!
— Сен хасис, мен зиқнаман,
Ташлаб кетди ул Ҳумой...

ИЛТИЖО

Худога қиламан илтижо,
Тикилиб поёнсиз фалакка.
Бир савол бераман доимо:
— Айт, кимни етказдинг тилакка?!

ТУН МАНЗАРАСИ

Ер юзин қоплаган қоп-қора зулмат,
Ажал элчисидай соялар хунук.
Гўё бутун борлиқ ҳаётсиз ҳилқат,
Ой эса зиёга элтувчи туйнук.

ОНАЛАР

Сўзларим эшитинг бериб сиз бардош,
Зинҳор оналарга тўқтирманг кўз ёш,
Хатардан кўзларин асранг бўлиб қош,
Оналар киприкка яширгай ғамни.

Шул сабаб тунларни ўтказар бедор,
Кўз юмсам ташвишлар топар деб мадор,
Бир зумлик уйқуга бермай ихтиёр,
Оналар киприкка яширгай ғамни.

Оламни тутса гар чексиз ғам-алам,
Ҳеч ким тополмаса нажот ё малҳам,
Нури дийдаларим бўлсин деб бардам,
Оналар киприкка яширгай ғамни.

ТУМАН

Тўнин ёйди борлиққа туман,
Хира тортди кўзлар нурини.
Сеҳрлади гўё ёсуман,
Сочган бўлди ўз куфурини.

Хўл ўтинни ёндирган мисол,
Чор-атрофни қоплади «тутун».
Кўзларимни ёшламас бу ҳол,
Лек дилимни қон этар бутун.

Ҳали тушмай ўлкага оқшом,
Товуқлар ҳам бўлдилар карахт.
Кўринмайин қолди батамом,
Ун одимча ёндаги дарахт.

Шунга ўхшар инсон умри ҳам,
Ураб олган уни ғам, кибор.
Кўра олмай яшайди одам,
Атрофида ким бор, нима бор?

Утаяпти умр пок ҳам нопок,
Қунларимиз чаман ичида.
Биз ҳаётни этолмай идрок,
Яшаяпмиз туман ичида.

ШАРПА

Деразам бир чертилгандек бўлди ногоҳон,
Ёки шундай туюлгандир менга эҳтимол.
Ким экан у, дея чопдим эшикка томон,
Ташқарида эса фақат эсарди шамол.

Шунда озор чекиб дедим ўзим-ўзимга:
«Ким бўларди, кимга бордир сенинг керагинг»
Қайлардандир овоз келди ушбу сўзимга:
Бу — ўзингсан, бу — дўстликка муштоқ
юрагинг.

БАҲОР

Онасини кутган гўдак сингари,
Бу дам келишингни кутарман муштоқ.
Қалб ёнар васлингни ўйлаган сари,
Бунчалик фироққа чидолмам узоқ.

Сенинг йўлларингга интизор қараб,
Ухлаб қолишимнинг бор эҳтимоли.
Шунда елларинг-ла сочимни тараб,
Баҳор, уйғот мени куртак мисоли.

ЯКУН

Ҳар қандай ишнинг ҳам меъёри яхши,
Гапларни лағмондек чўзмоқлик нечун?
Баҳор ёмғири-ю, қиш қори яхши,
Ва лекин барида мужассам якун.

Яна не десам мен очилар мазмун,
Асли, меъёр ҳақда гаплар кўп, бироқ,
Инсонларнинг умри чўзилсин узун,
Унинг якунига бўлмайлик муштоқ.

ЗИДДИЯТ

Қимдир кўз юмибди фоний дунёдан,
Барча яқинлари кийибди қора.
Менинг ўтинчим шу оний дунёдан,
Бу жумбоқ ечилса шундан сўнг зора.

Чекмайин баъзилар заррача алам,
Олпоқ либос кийиб юрибди шодон.
Мен-чи, мен, йиғлайман, кўзларимда нам,
Наҳотки, шунчалар ҳиссиздир инсон?!

Мангу унут бўлмас ҳеч нарса сира,
Табиат ҳоллари бизлар-чун сабоқ.
Нечун оқ кийганнинг кўнглидир қора,
Қора кийинганнинг қалби эса оқ?!

БАХТ

Шулардами дея саодат,
Мен қидирдим қора қошлардан,
Сўнг бахтимни берсин деб меҳнат,
Топмоқ бўлдим тоғу тошлардан.

«Илм берар» илинжи билан,
Қитоблардан изладим камол.
Хаёлимни бўлиб дафъатан,
Варақлардан юлқиди шамол.

Тополмадим уни ҳеч жойдан,
Яшириниб олганмикин у.
«Бахт чиройли» дедилар ойдан,
Шунча гўзал эканми орзу?!

Шунча дардчил, ҳам ўта қувноқ,
Шунча аччиқ, ҳам ширин хаёл?
Излаганим тополмаган чоқ,
Ўз-ўзимга бераман савол.

Қачон келар бахтиёр дамлар?
Қайда бахтим беркинган маскан?
Охир билсам чақиб аламлар,
Излаганим ўзи бахт экан!

САФАР

Олис сафар учун боғлаганда бел,
Кўнгилдан кечади турфа ўй-хаёл.
Бу дам ҳиссиётлар оқар бўлиб сел,
Қалбда-чи, жанг қилар Ҳаёт ва завол.

Бегона юртларга, ҳаттоки баъзан,
Ўзга сайёрага этилар шикор.
Инсон учун азиз бўлсада Ватан,
Дарбадар юрмоқдан мақсадлари бор.

Бир кун қайтадилар улар ҳам албат,
Қадрдон уйига —она-Ватанга.
Қитоблар кўтариб бош узра қат-қат,
Ўз ҳиссасин қўшар илмга-фанга,

Шундай сафарларга чоғланган онда,
Ҳар қалбада пок ҳислар кўтаролсин қад.
Лек остона ҳатлаб чиққан инсонда,
Уйга қайтмоқ бўлсин энг олий мақсад.

ТАРИХ ДАФТАРИ

Оқ қоғоз қоралик номини олди,
Бўхтонун ёлғонлар ёзилган дамда.
Ул нопок кимсалар сир бўлиб қолди,
Ихтиёрсиз гувоҳ бўлган ҳар шамда.

Гар бошлиқ кўзига кўринса ёмон,
Ҳеч ким етолмади тундан саҳарга.
Душманлар кулдилар бўлишиб шодон,
Ёзилибсан-ку, деб «қора дафтарга».

...Жавоб берар эмиш ҳар бир гуноҳкор,
Олармиш жазосин уларнинг бари.
Э воҳ, этилса ҳам барчаси абгор,
Тоза бўлармикин тарих дафтари?!

* * *

Сувга шунғиб кетди юрагим,
тўлқинлар бош чайқар
бепарво.
Мен учиб кетаман самога
қуш бўлиб.
Юрагим ухлайди дарёда
туш кўриб...
Мен учиб кетаман, Айрилиқ
Қувониб йиғлар...

* * *

Суратингни яшириб олдим
Азобларда куйган юракка.
Севмайман деб такрорлаб, толдим
Умр бўйи суйган юракка.
Мен неча бор севмайман десам,
Юрагимда севгинг ортади.
Билиб қўйгин, абад юракда
Севилган суратинг ётади.

* * *

Шеърим, туннинг сепкилли қизи,
Чанқоқ қалбга сувингдан ичир.
Юзга боқиб сўз айтмоқ қийин.
Туғилдинг-у, мен севдим, кечир.
Мисли дайди ўқсан, хаёлим,
Арғумчоқ соласан самога.
Тонглар сени тутолмам, бироқ,
Тунлари ҳам учгунг сабога.

Ташналикда йиғлаган висол,
Бедор қайғу уйингга совчи.
Қору тупроқ ва майса мисол
Борми, шеърим, бизни боғловчи

Тункапалак, кўзингни очай,
Ожиз қалбнинг дардига етдим.
Энди мен ҳам дил кўзи билан
Тун қизини топгани кетдим.

* * *

Юрагимнинг рўмолини беринг, она,
Ўратайин ялтиратиб ғам бошига.
Ёмғирларнинг рўмолчасин берай, она,
Сездирмасдан аста тутинг кўз ёшига.

Юрагимнинг рўмолини беринг, она,
Сандиқ тўла мунг бошига ўратайин.
Қайгуларнинг қирчиллама қизларига
Бир боргина жилмайишни ўргатайин.

* * *

Юракда изинг бор, сўзинг бор,
Меҳринг мен томонга етмайди.
Кўзларинг тўлиқми ёш билан,
Наҳотки, бир кўргинг келмайди?!

Интизор зор этар кўнглимни,
Йўлимга озор гул тўшайди.
Бахтим деб гул тутган қўлларинг
Кимнингдир қўлига ўхшайди.

Қалбда дард чинқирар, оҳ дилим,
Кўзларим ёшдан нур сочади.
Мен билмай алданган кунларнинг
Ушбу тун сирини очади.

Бошимни силайди сокин тун,
Бағримда бир нидо йиғлайди.
Ҳайқириқ тошади бўғзимдан,
Наҳотки, бир кўргинг келмайди?!

* * *

Тошбағир тўшакда титрайди таним,
Сокин тун лабимдан бўса олади.
Бу кеча минг қатли кўрна устида
Севганим севгимдан тонади.

У қизнинг кўйлаги тонгдайин оппоқ,
Ҳаяжон қоплаган бармоқларини.
Кўзлари ҳайратдан сув ичган порлоқ,
Ўпади осмоннинг сўқмоқларини.

Сой шошиб шивирлар қулоқларимга,
Оғриқдан майсанинг эти жунжикар.
Онам ёнаётган юракка ўксиб,
Дейдилар: «Қиз бола кўникар».

Ҳой, азоб-келинчак, рўмолча бергин,
Урайин юракнинг қийноқларини.
Забонсиз, армонсиз бир торча бергин,
Сезмасин оғриқнинг тирноқларини.

Ҳижронли тўшакда йиғлайди таним,
Чорасиз, фарёдлар кўксимдаги ўқ.
У менинг қалбимда узилмаган гул,
У гулдан бошқа гул юрагимда йўқ!

КҰНГИЛ БИТИҚЛАРИ

Учраштира олмай бизни ёз ҳалак,
Қузнинг умидлари бир тутам сароб.
Баҳор — тутқич бермас капалак,
Оппоқ қор—қалбдаги гўзал изтироб.
Манзиллар туташди бизларни излаб,
Соҳиллар бурканди бир зариф нурга.
Ёлғиз висол сен-у мендан аразлаб
Бош олиб кетгандек номаълум ерга.
Юзлари бепардоз гуллардай хомуш
Қунлар ўтаверар, ўтади тунлар.
Ҳижрон юракларга кирар фаромуш,
Зимдан кулиб ўтар бағри бутунлар.

Учраштира олмай бизни дил ҳалак...

* * *

Сув боссин дунёни, иши йўқ унинг,
Ҳавас-ҳаяжонга ҳуши йўқ унинг,
Бир фикр қилмоққа тиши йўқ унинг,
Фарқига бормайди кундузнинг, туннинг.

Шундай кўринади асли бу одам,
Тунддай кўринади асли бу одам,
Тоғдай дард кўтарган асли бу одам,
Шунда-да ҳеч кимдан кутмайди ёрдам!

* * *

Болаликнинг пок кўчасида
Ҳил-ҳил пишган мева — севинчлар,
Таъмингизни қўмсайман жуда,
Ногоҳ инса қалбга ўкинчлар!

Юртни кезиб топмайман қўним,
Ҳар нуқтада яшар бир оғриқ.
Оҳ, уларни кўрганим сайин
Қалбни ютиб юборар борлиқ!
Рўпарамда кулади рўё,
Қаҳ-қаҳ отиб келар аросат.
Авваллари кенг эдинг, дунё,
Узун эди берилган фурсат.
Болаликнинг пок кўчасида,
Шафқат, дилга эдинг-ку йўлдош.
Қўмсайман мен сени оҳ, жуда,
Айт, қайларга олиб кетдинг бош?!

* * *

Менинг ҳовлимда ҳам гиёҳлар унди,
Бўй чўзди жимгина новдалар.
Қордай секин ғамлар-да тинди,
Сал ростлади ўзин гавдалар.
Ҳамалгача татиди йилга
Оғир чориқ судраб қайтган қиш.
Кўклам яқин барибир дилга,
Ҳорғин қалблар туяди ёниш.
Ҳайҳот, букун фақир ҳовлимда
Сумалакнинг қозони бўм-бўш.
Наврўз йиғлаб турар йўлимда,
Гўё дардманд юрагимга эш.
Ялпиз терар онам-да хомуш,
Оғзи тегсин, илинар бизга.
Кўклам кириб келар фаромуш,
Отамсиз тор бу ҳовлимизга.

* * *

Кумушбиби, сизни соғиндим,
Тушларимга кининг лоақал.
Фариштам, деб сизга сиғиндим,
Дил тўрида топдингиз сайқал.

Нафосатга тўлиқ дилингиз
Торларини чертайин бир бор.

Қўзга сурай, юрган йўлингиз
Тупроғида йўқ зарра ғубор.

Тушда бўлсин, кезай пиёда
Шош—Марғилон аро сиз билан.
Ғамнок кўнглим тортиб зиёда,
Сўзларингиз тинглайин дилдан.

Кумушбиби, сизни соғиндим,
Тушларимга киринг, илтимос.
Фариштам, деб сизга сиғиндим,
Сиз Қодирий яратган ҳассос!

Кумушбибим, сизни соғиндим...

* * *

Она, хижолатдан эгик бу бошим,
Ёниқ истакларинг топмаса адоғ.
Сендан олис юртда кулди қуёшим,
Рози бўл, ул юртда кўкартирсам боғ?
Ўз еримда илдиз отмасам магар,
Ҳасрат рўмолини ташлар бошингга.
Ҳислар аро йўлда бўзлаб дарбадар
Илтижолар кела бошлар қошингга.
Она, кўзинг қиймас дилбандинг —аниқ,
Лек меҳринг тоғларни қилолган талқон.
Инсонки, қалбига солмадинг оғриқ,
Ғамдан юрагингга тўлганда ҳам қон.
Мунисим, бир тутам севинчинг даркор,
Оппоқ орзуларга бир одим йўл бор.
Шунда Ойга қўлда мактуб элтаман,
Ва сурур этагин тутиб кетаман.

* * *

Тегди барчаси жонимга,
Ўзимни отгали жой йўқ.
Кўнгил-чи, муз, уни бир зум
Қиздирмоққа топилмас чўғ.

Саксовуллар атрофимда
На гул тугар, на бир мева.
Туйғулар қумга қоришгай,
Туйғулар қолди-ку бева.
Мендек тотиб кўрсайди ул
Айрилиқ азобин бир бора.
Кўзларида севинч ўрнин,
Босур алам, қайғу, нола. -
Кечирдим неча бор, майли
Ва лек унутмоқ кўп оғир.
Балки севилмай мен дали
Беҳуда тирнадим бағир.
Балки ул ёр юрагига
Ўзга дил қўйган муҳр.
Мен ўт бўлиб беҳудага
Қовжирадиммикан нуқул?
Балким тахминлар ҳақиқат,
Не бўлганда бўлиб ўтди.
Аммо менинг асов кўнглим
Ул бемехр овлаб кетди.

ҲА И Р А Т

Ёмғирнинг остида чопар болакай,
Томчилар инади юзи-кўзига.
Кўтарилар ҳовур бўлиб ҳайрати,
Севинч ранги югуради юзига.
Ёмғирнинг остида чопар болакай,
Гўё ёмғир инган бир гулдир у ҳам.
У силкинса фақат кулгу тўкилар,
Тўкилар энтикиш, ҳаяжон бу дам.

* * *

Ҳали бу хонага кирмоққа шошма,
Юрак, ўзгартиргин либосларингни.
Хаёл, кўзларингга пардаларни торт,
Алам, чиқармагин ҳеч сасларингни.

Армон, қўлларингни яширгин, қара,
Деразани очиб юборма ногоҳ.
Азоб, сен тўнингга маҳкамроқ ўран,
Елкангга ботмасин ҳар ғаюр нигоҳ.

Рўмолингни менга бериб тур, қувонч,
Кўйлагинг барибир кенглик қилади.
Эшик тутқичини тортавер, бардош,
Энди кираверсак бўлади...

ҒАМГИН БАЛЛАДА

Ҳар кун остонадан уятчан тонглар
Йлинжга осилиб зўрға киради.
Сочилиб ётади сассиз жаранглар,
Беллари қақшайди, базўр юради.

Эшикнинг тамбасин телба умидлар.
Тортади куч билан, суғура олмас.
Тушларини бузган гўдак йиғиси
Ҳасратга қоқилиб, чиқиб кетолмас,

Дарчадан ҳовлига мўралар сирлар,
У кутган шамоллар негадир елмас,
Туёғига ўткир михлар қоқилган
Бахмал жабдуқли бир арғумоқ келмас...

МУХАММАС

Даҳри дунда неки мавжуд ҳаммаси ҳам бесукун,
Кеза-кеза толиқиб барчаси топгай якун,
На наботот, на-да жонзот ҳеч бири қолмас бутун,
Йиғла кўнгул, йиғла умринг пойдор эрмас учун,
Умрининг бир кунлигидан ғунчанинг бағрида хун.

Пайт келур, бўлғай абас бу даври давронинг санинг,
Оқило бедор бўл, ўтғувчи ҳар онинг санинг,
Ўртанур бир бебақо шавкатни деб жонинг санинг,
Йиғла кўнгул, йиғла умринг пойдор эрмас учун,
Умрининг бир кунлигидан ғунчанинг бағрида хун

Гоҳи бод бардор қилур, умринг бепоён кўринур,
Чор тараф човут солурсан, мингта имкон кўринур,
Лек ажал мурғи кўзиға жон бир дон кўринур,
Йиғла кўнгул, йиғла умринг пойдор эрмас учун,
Умрининг бир кунлигидан ғунчанинг бағрида хун.

Боқ ана даврон элиға ҳар бири бир хон эрур,
На келурин, на кетурин билмаган сарсон эрур,
Барчаси дунё домиға мисли сайд қурбон эрур,
Йиғла кўнгул, йиғла умринг пойдор эрмас учун,
Умрининг бир кунлигидан ғунчанинг бағрида хун.

Баски умр бир лаҳза, Ориф ўқ киби тайёр бўл,
Мақсудинг сайдини кўзла, вақт ўтур бедор бўл,
Лаҳзае имконни берма душманнингга дор бўл,
Йиғла кўнгул, йиғла умринг пойдор эрмас учун,
Умрининг бир кунлигидан ғунчанинг бағрида хун.

* * *

Даҳрий бўлиб даҳрий эмассан,
Муслим бўлиб эмассан муслим.
Сен дарғасиз қолган кемасан,
Сенинг йўлинг: шамолнинг йўли.

* * *

Севги деса, кўзим ўнгида,
Жонланадир сарғайган бир боғ
Ва қовраган гиёҳ устида
Бир булбулки юрак бағри доғ.

Забонида мунгли бир қўшиқ,
У куйламас балки у бўзлар.
У айтади ишқига қўшиб
Дардини ҳам юракни эзар.

Эй, севгиси поймол бўлган қуш,
Етар энди куйинмоғинг бас.
Ишқ боғида чечакдан айру,
Афғор бўлган фақат сен эмас.

ДАҲОНИНГ ТУНГИ УЙЛАРИ

Кўзларимдан қочади уйқу,
Қабоқларим очила бошлар.
Ўша таниш жангари туйғу
Руҳимни боз йўлига бошлар.

Атроф вазмин сукут қўйнида,
Узоқлардан бир куй келади.
Куйнинг шаддод қанотларида
Хаёлимга минг ўй келади.

Тин оламан кўзим ўнгида
Гавдаланар қурбонлар рақси.
Қанча оғир ўй бўлса ҳам бу,
Оқибати барибир яхши.

УЗОҚЛАРГА КЕТАЕТГАНДА

Узоқларга кетаётганда,
Мақсад бўлса, бўлса бир сабаб.
Тор кулбангдан чиқаётганда,
Кимдир қолса ортингдан қараб.

Шунда поезд деразасидан,
Бийдай чўлга термулганча жим,
Узун-узун кунлар ўтказсанг,
Бунча алам қилмасди балким.

Кимсасиз чўл сенинг қалбингга,
Бунча ўхшаш эканин сезиб,
Йиғламасдинг балки ўшанда,
Йиғламасдинг бағрингни эзиб.

Саҳрода ҳам ёвшанлар бор-ку,
Саксовуллар бўй чўзиб ётар.
Сенинг мунглиғ қалбингда эса,
Уша ҳам йўқ; саҳродан баттар...

Қўй, қайғули мулоҳазани,
Бошқалардек сен ҳам ўйна, кул.
Қайғуларини не бўлар эди,
Ахир дунё ўзи икки пул.

Клара БОЗОРОВА

* * *

Кетаман, дардларим ютиб жим,
Сенинг-да чорлашинг беҳуда.
Япроқдек тўкилди ишончим,
Кўнгилда вайрона бир ҳудуд.

Менга ҳамроҳ эмасдир ҳеч ким,
Биламан, ҳеч кимса кутмайди,
Ишонаман бу ҳаёт мандан,
Бир ҳамдardни дардиғ тутмайди.

* * *

Қизғиш ранг тўлдириб борар оламни,
Қизғиш ранг қуёшнинг сўнгги имкони.
Ким шамшир санчади уфқ бағрига,
Нурларга айланиб учмоқда қони.

Замин осудадир, осмон осуда,
Жим кутиб ётади янги оқшомни,
Фараҳбахш сокинлик бағрида эса
Яна оғир хаёл қийнар инсонни

Уфқнинг бағридан сачрадимиз қон,
Яна ингроқ саси кезар заминда.
Бахтиёр бўларди мангуга инсон,
Уруш деган сўзни унутган кунда.

Йигирманчи аср сўнгги сўзини
Ёзиб қолдирмоқда яна қон билан,
Пайғамбарнинг қабри титраб турибди,
Наҳот, Бахт келмайди янги тонг билан.
Яна ингроқ саси кезар заминда...

* * *

Кузак, сенинг ташвишларинг кўп,
Тугамоқда яшиллик умри,
Япроқлари билан видолашувга,
Ургатишинг керак сен дарахтларни.

Кузак,
Сенинг ташвишларинг кўп.
Дехқон билан уйғоқ яшашинг керак,
Ургатишинг керак,
Пахтазорларга,
Пахтакорга қувонч бахш этмоқликни.

Ёлғиз ўзинг тинглашинг керак,
Атрофдаги муҳзун бу нидоларни,
Яна ассаломга айланмоғига,
Ишонишинг керак
Алвидоларни.

* * *

Қуюқлашиб бормоқда туман,
Мени қийнар аччиқ хотира.
Тақдир, нечун мени аврадинг,
Топмадингми ўзга бир чора.

Сингиб кетгум туман бағрига,
Туюлади дунё бокира.
Йлинжим бор, туманлар билан
Эриб кетар аччиқ хотира.

ЭГАСИЗ УИ

Кўтарилмас пардалар энди,
Бу хонада яшамас ҳеч ким.
Ярим тунда деразаларни
Шамол чертиб қўяди секин.

Унга элтар йўллар кўмилди,
Майса бўлиб кўкарди излар.
Кимдир азиз кимсани қўмсаб,
Олисларда шамолдек бўзлар.
Кўтарилмас пардалар энди.

* * *

Юлдузли тунлар ҳам зулматга ўхшар,
Ой нурмас, гўёки дардларин тўшар,
Қалб ҳижрон ўтида минг ёниб ўчар,
Сен бераҳм эса билмайсан буни.

Уфқ қуёшини суйиб яширар,
Томчи висол учун ерга шошилар,
Юрак васлинг қўмсаб гулдек тўкилар,
Сен бераҳм эса билмайсан буни.

* * *

Йўл четида ёлғиз қоқигул,
Кимларнидир чорлар овора,
Ўтиб кетар ҳамма бепарво
Унга нигоҳ солмайин зарра.

Қоқигулнинг илтижолари
Айланади оқ мўъжизага.
У ҳеч кимга парво этмайин
Учиб кетар олис лаҳзага.

* * *

Туташади бир юракка бу йўллар,
Шу йўллардан юрмоқликка қўрқаман,
Шу йўлларнинг уфқи бўлган бир юрак,
Уфқ ўтида ёнмоқликдан қўрқаман.

Манзилларнинг сўнгин истаб бесадо,
Қадамларим йўллар узра қадалар.
Кўзларимга тўлиб кетар бир нидо,
Қадамларим югурмоққа шайланар...

Туташарми юракларнинг йўллари...

* * *

Тун бағрини ёмғирлар ювар,
Хотиралар борар ювилиб.
Тун ўзига сокинлик тилар,
Самоларга илтижо қилиб.

Деразанинг уйғоқ кўзлари
Тунга ҳамдард бўлади ёлғиз
Ва тун дардин ёлғиз тинглайди,
Деразанинг ортида бир қиз...

БОҒДА

Яшилликлар оламига сингиб кетаман,
Улар секин юрагимни бағрига олар.
Яшилликлар оламига сингиб кетаман,
Вужудим ҳам сўнг уларга айланиб қолар.

Яшилликлар оламига сингиб кетаман,
Уша рангдан яралгандек кўринар дунё.
Яшилликлар оламига сингиб кетаман,
Мен бу рангни ҳар гал қайта кашф этдим гўё...

* * *

Бола кезар лолазор ичра,
Лолаларга кўмилган дунё.
Олам узра бу алвон севинч
Мангуликка сочилган гўё.

У унутиб қўяр борлиқни
Ва авайлаб босади қадам.
Боланинг пок, беғубор қалби
Ҳаяжонга кўмилар бу дам.

Аmmo шу чоқ улкан қадамлар
Лолаларни мажақлаб кетар.
Яраланган алвон дунёдан
Бола йиғлаб... йироқлаб кетар.

* * *

Кетар бўлдинг, боғда гуллар ўз кўркига зор энди,
Қатор учган турналар ҳам хаёлларга дор энди,
Оқ булутдай орзуларим олисларда хор энди,
Юлдузлари чарақлаган тунларим бедор энди.
Изларингга бир қайрилмай кетар бўлдинг ёр энди.

Ишқ ўтидан азоб чеккан хаста диллар ёнадир.
Бевафолар фурсат ўтмай аҳдларидан тонадир,
Наҳот, энди менга васлинг бир умр бегонадир?
Ғам ўтидан адо бўлган бул юрак ҳайронадир.
Қанча шодон бўлган эрди шунча дарди бор энди.

Шомсул-анвар кўзлари мунг билар гирён боқадир,
Сени излаб изларингдан ташна уммон оқадир,
Узун тунлар даричамни ҳазин еллар қоқадир
Ғам ўтида адо бўлган бул юракни ёқадир...
Изларига сўнгги бора бир қайрилса ёр энди.

МАШРАБ ҒАЗАЛИГА МУҲАММАС

Сабоҳ чоғи юзунг узра эсурға шўх сабо, дерлар,
Кўриб ҳолимни мардум, ранги-рўйинг қаҳрабо дерлар,
Товус янглиғ либосингни, пари, гулгун қабо дерлар
Сени Лайли раънодек ажойиб дилрабо дерлар
Мени Мажнуни шайдодек кўйингда бир гадо, дерлар.

Фироқингда кўзимни ёш этиб гирён кетар бўлсам,
Ўзимни бандаи осий, сени парвардигор билсам,
Шифо истаб дилимни гар сени ишқинг ила тилсам,
Кеча-кундуз эшигингда фиғону нолалар қилсам,
Ки ҳарчанди наво қилсам ҳанузам бенаво, дерлар,

Чалурға созима мунгдин ажаброқ бир наво борму?
Қилурға жонима сенда яна шунча жафо борму?
Пойингда тургали ҳолат, тўюрға соф ҳаво борму?
Юруб сўрдим табиблардин «Бу дардимга даво борму?»
Табиб айтурки: «Эй, нодон, бу дардни бедаво дерлар!»

Тушимда айладим ҳарчанд висол бирла кўнгулни шод,
Ёруғ оламда кўрдим қанчаю нола, йиғи, фарёд,
Бу оламни вафо истаб этар бўлдим аларни ёд,
Қани Лайли, қани Мажнун, қани Ширин билан Фарҳод,
Алар ўтди бу оламдин, бу олам бевафо, дерлар,

Неча ошиқ чидолмай ишқ ўтига хор келиб кетди,
Лаб очмай гул, тўкиб баргин юзи сўлғин хазон ўтди,
Келарму, деб Юсуф танҳо моҳитобона кўз тутди,
Итини ҳоқи пойиники Машраб кўзига суртти,
Нидо келдики оламдин кўзига тўтиё, дерлар.

ТАРЖИМАИ ҲОЛ

Зулматни қучоқлаб ухлаган мастман,
Умрида даста гул тутмаган дастман.
Олтинранг қафасда сайраган булбул,
Очилиб ифорни таратмаган гул.
Ҳаётда адашган ҳаётман ўзим,
Сайдин қўёлмаган сайёдман ўзим.
Йўлчи етолмаган манзилман, манзил,
Қашфиёт кутаётган бешинчи фасл,
Бўйларим кўримсиз бўйлар ичида,
Энг хира юлдузман ойдин кечада.
Булутман, булутман ёмғирсиз, қорсиз,
Навоман — тингланган рубобсиз, торсиз,
Пишлоққа айландим тулки қўлида,
Бўрига ем бўлдим бўҳтон чўлида.
Болишим — ғафлату тўшагим — гуноҳ,
Шарифим армону исмим эса «оҳ».

Қ И Ш Л О Қ

Сочига оқ оралаган чол,
Минг йиллик дард орқалаган чол,
Бол ўрнига Ғам ялаган чол
Туш кўради ўтмиш ҳақида.
Кўчасидан ҳоқонлар ўтди,
Парисифат жононлар ўтди,
Руҳи мажруҳ — нимжонлар ўтди,
Доим шундай бўлган ақида.
Бағрин йиртди отлар дупури,
Оғулади ғаним куфури,
Кўпайди-я ёлғоннинг тури.
Турфа либос кийди қасида.
Тиллари лол бўлди отанинг,

Беллари дол бўлди отанинг,
Фикри беҳол бўлди отанинг,
Шоҳ тахтига чиққан кун пахта.
Ғайратидан доим ясар печ,
Елкасидан кетмон тушмас ҳеч,
Чоли тушкур ухламай ҳар кеч
Туш кўради Орзу ҳақида.
Сочига оқ оралаган чол,
Минг йиллик дард орқалаган чол...

* * *

Онажон, минг қуллуқ, ишқ бердинг буюк,
Ғайратга лиммо-лим қалб қилдинг инъом.
Сўз айтсам нафратли, шиддатли, суюк,
Насибам гоҳ кундуз, гоҳ қоронғу шом.

Чоғландим яшашга ойдиндай тўлиб,
Ҳақиқат боғини этмоққа бўстон.
Бир этак боланинг биттаси бўлиб,
Дардингни елкалай, жон Ўзбекистон!

Я Л П И З

Ифорли туйғулар бўйга етишди,
Тупроқнинг бағрида туғилди ОРЗУ.
Дунёнинг васлига тўёлмади у,
Ошиқлар ахтариб узиб кетишди.

ИШҚ НОМОЗИ

Муҳаббатнинг шаробини сипқорай қона-қона,
Мастлиғ бирла ёр қошига йўл олай ёна-ёна.
Нодирдан изн сўраб жойномозин қўлга олдим,
Аё, дўстлар, жафолардан кўз юмай тона-тона.
Зор йиғласин Лайли, Ширин, Тоҳирларнинг Зухроси,
Менинг ишқим ишқлар аро тожу тахтли ҳоқон-а,
Қалбимдаги ҳароратга дош беролмай қуёш ҳам
Юм-юм йиғлаб мангуликка бошин қўяр шу он-а,
Қўллангиз, эй Навоий, эй жаҳондори Бобур,
Фарҳодимни кўриб раҳмат айтсин аҳли Миндон-а.
Мавлуда, ишқ номозини қазо қилмай ўқиш учун,
Садоқатдан бир умрга топа олай имкон-а.

1941 йил, июнь...

Қора
қуюқ қон қусар кеча,
устма-уст қарғанар қурбақа,
илон тиш қайрайди,
тилини чиқарар,
тилининг учидан сачрайди ажал,
ваҳки илон оғзида
бир парча тун жон берар.
Совуқ эди саратонда ҳам
хўроз қичқирмаган,
қарғиш теккан тонг.

БАҲОР ҲАҚИДА БАЛЛАДА

1

Яланғоч дарахтнинг қотган кўксига
тўнган туйғулар
чинқириб юборди
яшил овозда!

2

Одамлар!
қалдирғоч йиғиштириб ҳадикни
сиз билан яшамоқчи
битта кулбада.

3

Эшитяпсизми?

ана... шамол энтикиб
ғунча қулоғига шивирлаяпти,
ёшгина ғунчанинг
яноқлари қизариб кетар.

4

Тўхтаг!

тўрт томондан бостириб келаётир
ям-яшил олам —
зангори қўшин,
у сизнинг нақ юрагингизни
ишғол этмоқчи!

Қ И Ш

Осмон қуйи тушиб келар,
дардларини тўкар унсиз бод,
дарахтлар чурқ этмас —
баҳорига сиғинади жим.
Одамлар туширар қулоқчинини,
улкан тунд қабоққа айланар ҳамма —
болалардан бўлак!

Т И Л А К

— «Урушнинг оти ўчсин,
қирдай Кузқайдаримни комига ютди»,
энам енги билан артар ёшини,
урчуқ йигиришни бир пас унутиб.
Сўнг,
бешикдан кўкракка талпинган гўдак,
укаларига ғамхўр жангари бола,
мўйлаби сабза урган ўспирин йигит,
Кузқайдари кўзидан ўтар.
Бундай кезда
бир коса иссиқ ҳам совиб қолади,

энам тутаб кетар қарғаб урушни.
Портрет ва бир тишланган нон
хонасида турар осиглиқ,
ҳар саҳар дуога қўл очган энам
лаблари қалтираб пичирлар:
— «Элга омонлик бер,
яратган эгам».

БАҲОР ТАҲАЮЛЛАРИ

Дам олай деб бир оз, бир чимдим,
Ҳис қилай деб, кўкламни тоза,
Майсазорга чўкдим, чўзилдим,
Ўтлар таниб қилди овоза.

Бойчечаклар чопиб келганча,
Бирдан мени табриклай кетди.
Дил ҳовури кўзга етгунча,
Оғиз қурғур қулоққа етди.

Симёғочлар кўкариб, бирдан
Дарахтларга дўнди — яшнади.
Қизғалдоқни қизартиб қирда,
Қуёш оташ нигоҳ ташлади.

Унутилган кетмон дастаси
Кўз олдимда куртак чиқарди.
Ҳайрон қотиб қолган харсангнинг
Пешонасин бўтакўз ёрди.

Бинафшалар, гунафшалар ҳам
Нигоҳимдай порлаб чопқиллар.
Ариқ бўйлаб чопаётган чим,
Сувялпизлар сувни ёпгудай.

Ариқлардан сув эмас, билдим —
Тошаётган — тириклик экан,
Ўзбекистон — сен шундай маъво,
Боқийёссан — шундайин Ватан.

Майсазорда ағанаб ётиб,
Ҳис қилганим гўзаллик — ҳамал,
Еру кўкни аввал уйғотиб,
Уйғонмоқда кўксимда бу гал...

* * *

Ой тўлади,
Ёғду тўкилар.
Кўнгил тўлар,
Тошар кўздан ёш.

Тўкилади
Селоб туйғулар,
Дилда ишқ йўқ,
Кўнгилда бардош.

Ярим кўнгил,
Тўла ашк билан
Ярим кеча
Худога элан.

«Худое, меннинг
Дилимга ўт сун,
Дилимдан ўтган
Тилимга ўтсин».

...Ғуссага тўлар
Изиллаган дил.
Йиғласа бўлар
Ярим кеча, бил.

Паймона тўлмайди,
Умр — оқар сув.
Кўнгил ҳеч тўлмайди,
Ҳамон ярим у.

Ой тўлади,
Ёғду тўкилар...

* * *

Тўғри сўз —
Аччиқ бўлади —
Тўғри бўлмасанг!

* * *

Учрашмайди энди ҳеч қачон —
Тушуниб етишди бир-бирин...

* * *

Энди хатоларга йўл қўймайман деб,
Тағин бир хатога
Йўл қўйдим.

КУЗДА

Ҳувиллар қорайган чаноқлар,
Пахтакорнинг кафтлари очиқ,
Ҳувиллагай кўнглин чеккаси...

* * *

Муҳтожликнинг қучоқларида,
Нафасларинг қайтгунча доим,
Қандай оғир хаёллар сурмоқ
Истиқбол ҳақида мулойим...

АДИРЛАРДА БОШЛАНАР БАҲОР

Қорайди ногоҳон осмон,
Қулай бошлар булут-ларзакор,
Олов зарбдан ёришар жаҳон,
Адирларда бошланар баҳор!

Бойчечаклар бош кўтарганча,
Тирикликка тароват тилар.
Хуш насимлар қанчадан-қанча
Шивирларни қулоққа элар.

Майса — қизлар нозик адосин
Шайдойиси саболар беор,

Упа бошлар лабларин босиб,
Орзуларга айбдорсан баҳор!

Ҳар битгаси бир қучоқ олов,
Усаётган лолалар бедор,
Кун теппада ёнса-да лов-лов,
Ғофилларнинг тушида дийдор!

...Қорайса-да ногоҳон осмон,
Қуласа-да булутлар бекор,
Ғўзалликдан ўзгарар жаҳон —
Адирларда бошланса баҳор!

Нодира БАРОТОВА

* * *

Дарахтларнинг исмини унут,
Ҳайқиради бенаво сукут,
Юрагини бўшатсин булут,
Сен мени кут, ҳа, сен мени кут.

Алданган қиз — гўзал мажнунтол,
Сочларини ўради шамол.
Юрагимдан чиқар ўтли дуд,
Мени кут...

Ҳилолнинг гар исмини билсанг,
Ҳаёлимни занжирбанд қилсанг,
Бу дунёда бор бўлсанг, келсанг,
Мени кут...

Осмонларни тарк этса чақмоқ,
Сувларига зор қилса қирғоқ,
Юрагимда туташса бир ўт,
Фақат мени кут...

Сен тунларнинг ғамини айтма,
Борса гумон йўллардан қайтма,
Дарахтлардан меҳр томсин, ют,
Фақат мени кут...

* * *

Тунларга боқаман, дилимдек хира,
Бу узоқ сукутлар—умрим жаллоди.
Мени осар ҳар тун осима шаҳар,
Сочларимда йиғлар қишлоқнинг ёди.

Тунларга боқаман, дилимдек хира,
Омонат хаёллар қулайди унсиз.
Бу қаро тун ичра ёлғиз бокира —
Бир юлдуз жимирлар, осмонда, юлдуз.

Қоч йўлимдан, эй тун, қочинг хаёллар
Мен ўзга манзилга интилдим абад.
Ҳар кун Садоқатни излаб чарчайман,
Ҳар тун қўлларимда ўлар Садоқат.

Тунларга боқаман, дилимдек хира,
Судралиб-судралиб жон беради тун,
Азоблардан чарчаб, кўзларида ёш,
Қуёш уйғонади, қуёш — бағри хун.

Тунларга боқаман, дилимдек хира.

ХАЛҚ КУЙИДА

Баҳор келди, кўзларингда
Баҳор бўлиб яшадим.
Ўзим ёғиб, жала бўлиб,
Анҳор бўлиб яшадим.
Анҳор эдим йиғлайвериб,
Дарёларга айландим.
Қирғоқларга аламларни
Олиб қол, деб эландим.
Кўзларингда оқа-оқа
Чарчадим-ку, толдим-ку,
Тагин дардли икки йўлнинг
Аросида қолдим-ку.
Шу йўлларнинг ўртасида
Ёрилтошлар ёрилгай.
Менинг бутун умидларим
Армонлар-ла қорилгай.
Ой Барчиним ёр-ёр дея,
Энди ўлан айтмайман.
Сен тоғ бўлиб йўлим тўсгин,
Мен барибир қайтмайман.
Кўзларингда қўшиқ бўлиб,
Шеърлар бўлиб яшайман.
Бор, кетавер, мен сен борар
Ерлар бўлиб яшайман.

Наргис ДАВУРБОЕВА

* * *

Ҳамсуҳбат бўлсайдик, дединг неча бор,
Самимий суҳбатни соғинаркан дил.
Бу дунё қопқаси келди менга тор,
Тушун, мен сен каби эмасман комил.

Шу олам мен учун оҳорсиз кўйлак,
Ҳатто енглари ҳам келмайди тўғри.
Сени қай бир ширин тил билан алдай
Мен кўнгил ўғриси, мен ўзим ўғри.

Тирик ҳисларимни тобутга солиб,
Уни мозоридан ўғирлаб қўйдим,
Ушанда мен ёруғ зулмат қўйнида
Ўзимнинг кўнглимни бепичоқ сўйдим.

Ҳамсуҳбат бўлардим сенга неча бор
Гар куфр сўзимни кўролсанг лойиқ.
Қўрқаман, илондек авраган чоғим
Нигоҳларин санчиб олар ҳалойиқ.

* * *

Мен сени барибир севавераман.
Абдували Қўтбиддин

Шохсанам Ғарибин суйса —суйгулик,
Ҳаёт ишқ бермишдир дилга туйгулик,
Кунлар дийдор тилар шамсдан куйгулик,
Мен-да шул оташда куявераман,
Мен сени барибир суявераман.

Дайди ишқ балоси кўнглимда тақир,
Сенинг парвойинг йўқ, дардларим —сағир.

Ҳазилни хуш кўрмиш бунчалар тақдир,
Булутдек қош-қовоқ уявераман,
Мен сени ёмон деб суявераман.

Асл ишқ поёнсиз нола демишлар,
Одамнинг ичида ола демишлар,
Сени кўп такаббур бола демишлар,
Сенга кўп таъналар деявераман,
Мен сени барибир суявераман.

Елкамда оллоҳнинг баланд-пасти бор,
Айтинг, бу ёзмишда кимнинг дасти бор?
Мен ҳам бир бўлсайдим сендан устивор.
Мен сендан ёзғириб суявераман...
Мен сени барибир суявераман.

САРАТОНДА

Ёзнинг куни иссиқ,
Ёнар тош, тупроқ.
Қуёшнинг тафтини симирган сабот —
Борлиқда неки бор хоҳ тош,
хоҳ жонзот,
Барининг жон олиб,
жон бергуси рост.

Қ И Ш

Самолар ухлайди,
Замин ухлайди.
Қорларнинг остида
Хас-хазон мудрайди.
Атроф тинч,
Самовот яланғоч,
Боғлар яланғоч,
Ушбу дам, ишонинг,
Қалбим яланғоч...

* * *

Мих бошидан емаса калтак,
Ўз ишини бажармас андак.
Бировлар бор михларга ўхшаб
Кимлардандир
кутади калтак.

* * *

Улар суратга тушдилар.
Суратда акс этди —
Фақат бир дақиқа
бу бахтиёрлик.

Қорни очнинг ўйлови битта,
Истар тўйиб-тўйиб егулик, —
Гул баргида титраб турган
шабнам куйин тушунмас очлик.

* * *

Келаверар дилга наво,
Қуйлагани тор қани?
Тинглагани ширинсухан
Уша орзу — ёр қани?

Дилда кўклам ўзга бўлар,
Ўзга бўлар чечаги.
Қани менга кулиб турган
Навбаҳорим кечаги?

Замон-замон, яхши бўлди,
Энди вафо ор қани?
Мен ўзимни осар бўлсам,
Сочларингдан дор қани?

Айри тушди энди йўллар,
Айри тушди нигоҳим.
Менинг ўзим ер бўлдим,
Осмон бўлди гуноҳим.

Гулларидан узолмасам,
Фасли баҳор кечиргай,
Энди сенга шеърлар ёзсам,
Ҳижрон оққа кўчиргай.

* * *

Сирдош тутинаман мен энди,
Забони йўқ харсанглар билан,
Не қилайин, забт этолмадим
Юрагингни зўр «жанглар» билан.

Дилшод тутинаман индамас,
Сир ютолган харсанглар билан.
Улар менинг сиримга қасас,
Уввос солмас жаранглар билан.

ЎЗБЕКИСТОН БАҲОРИ

Боғ четидан қўшиқ айтиб, анҳор оқар,
Қўшиқлари барчамизга жуда ёқар.
Тоғимизда шалолалар шарқирайди,
Япроқларда марваридлар ярқирайди.

Қизларимиз гилам тўқир, жуда чевар,
Чевар, ҳамда билимдону меҳнатсевар.
Баҳор келса, қувноқ шодон ёшу қари,
Ўзбекистон баҳоридан хурсанд бари.

Боғларида ўрик, бодом гуллагандир,
Болалари қўшиқ айтиб қувнагандир.
...Боларилар ғувиллашиб йиғар асал,
Ўзбекистоним баҳори жуда гўзал!

ОЛМАНИНГ ТИЛИДАН

Болакай, шошилмагин,
Оппоқ бўлиб пишаман.
Шохимга осилмагин,
Ўзим ерга тушаман.

Қара, кеча осилиб,
Бир шохчамдан айирдинг.
Хаёлимни бузвординг,
Шохларимни қайирдинг.

Қутсанг-ку, яна бир оз,
Пишаман ширин бўлиб.
Яйраб-яйраб сен ейсан,
Дилингга қувонч тўлиб.

Кутгин, болакай, кутгин,
Оппоқ бўлиб пишаман.
Қоқмасанг ҳам мен ўзим,
Сен томонга тушаман.

КЕЧ КУЗ

Аста-секин куз охирлаб,
Совуқ туша бошлади.
Олтин куз-ла хайрлашиб,
Булут кўзин ёшлади.

Кумуш қишдан элчилар
Кела бошлади, аста.
Кеча келган олтин куз,
Эҳ, кетмоқда бирпасда.

Яланғоч дарахтлар ҳам
Хайрлашиб қолишар.
Мусичаю чумчуқлар
Роса йиғлаб нолишар.

Ҳозир ширин уйқуда
Ёздаги қурт-қумурсқа.
Энди овқат керакмас
Ухлаб ётган айиққа.

Аста-секин куз охирлаб,
Совуқ туша бошлади.
Олтин куз-ла хайрлашиб,
Булут кўзин ёшлади.

ЯНГИ ЙИЛИМ

Сенинг билан бахтли элим,
Хуш келибсан, янги йилим.
Сендан бугун бахт ва тинчлик,
Фаровонлик тилар дилим.

Омад, завққа бой йил бўлгил,
Кўкда мисли ой йил бўлгин.
Меҳнаткаш от йили эмас,
Гижинглаган той йил бўлгин.

Қ О Р

Пахта каби оппоқсан,
Момиқ каби юмшоқсан.
Сен борсану донлар бор.
Ширин кулча нонлар бор.

Дарёларнинг қонисан,
Ҳаётимиз жонисан.
Еримга пар кўрпасан,
Кумуш қишнинг кўркисан.

Ётиб турсанг пағалаб,
Қарғалар «Қағ-қаға»лаб,
Роса хурсанд бўлади,
Дил қувончга тўлади.

Ҳай-ҳай, оппоқ, кумуш қор,
Оппоқ зарсан, оппоқ зар.
Учиб тушсанг, шод — қувноқ,
Сенга ҳавасим келар.

МУНДАРИЖА

Зебо РАҲИМОВА

«Тоғларнинг тошига бош урган еллар...»	3
«Бунча қийин бўлди келмоғинг...»	4
«Сендан бошқа дўстим йўқ...»	4
«Ғунчанинг лабидан...»	4
«Қирққа кирмай қирқилди...»	5
«Фасллар тинимсиз...»	5
«Сени кўргим келди...»	6
«Ойлар йиғлаб ўтар...»	6
«Яна куз...»	7
«Кўнглимнинг қонидан...»	7
«Юракда бир сарин шамоллар...»	8
«Рухсат беринг...»	9
«Шамоллар боғлардан қайтмади...»	9
«Навбаҳорнинг иши кўп...»	10
«Ойнинг ёруғида бир гул...»	10
«Сиз билан жанжалга...»	11
«Отамнинг юртида тоғлар...»	11
«Мен сендан кечаман...»	12

Равшан ФАИЗ

СУЗ. Достон

ФАХРИЕР

Ватанпарварлик	24
«Наҳотки...»	24
«Илдиз ёяр осмонга...»	24
Достон	25
Бешинчи дарвеш...	25
«Бўғзига тикилган...»	25
«Кечиргиси келар юракнинг...»	26
Сулук	27
«Истилочи ҳарфлар...»	27
«Маъзур тутинг мени...»	28
Марсия	28
«Армонлар руҳимда...»	29
Икки шеър	29
Илон йилида ёзилган шеър	30
«Бостириб келади...»	31
«Эгнимизда бир кўйлак...»	31
«Ишим шу...»	32
«Бир аёл ишқига...»	33
«Ун бўлмаса ҳамки уйда...»	33
«Орамиз булутли кундайин очиқ»	34

Салим АШУР

Орқага	35
Эгатларга ташбеҳлар	36
«Сўзларимдан тўқийман занжир...»	37
«Кўзларимга тўласан, Дунё...»	38
«Шул кеча, моможон...»	39
Пешона	40
«Хилол оғзин ёпган рўмолча...»	40
«Лабларим япроқлар...»	41
Тун	41
«Хотирамга боқдим...»	42
«Куз...»	42
«Хонтахтанинг битта оёғи...»	43
«Емғир ёғиб кўл бўлди...»	43
«Хайр»	44
«Гаҳ дедим...»	45

Вафо ФАЙЗУЛЛА

«Варрақлар — осмонга солинган кўприк...»	46
«Бизга моҳмомонинг чодир — интиқ...»	46
Талабалар шаҳарчасида	47
Хизрнинг яланғоч нафаслари	48
«Сени фақат ғамлар қутласа»	49
Кўкламнинг тўнғич куни	49
«Эзди куй...»	50
Нуроталик бола сафари	50
«Итлар ҳурушида...»	51
«Болалик...»	51
«Рўмолинг — кўм-кўк...»	52
«Мен телба...»	52
Бобом Файзулла Ҳайдар хотирасига	53

ИҚБОЛ

Муҳаббат	55
Ушанда	55
Мажнун	56
Алам	57
Умр	58
«Қарға»	59
Даштда	59
«Шамолдан шошқалоқ...»	60
Кузги гуллар	60
Тўй	61
«Юлдузлар гуллаган кечада...»	61
Кечикиш	62
VII Аср. Жанггоҳ	62

Чибилга. XX Аср	63
Тушкунлик	64
Йигит	64

ОЛЛОЕР

Қиш	66
Эски сурат	66
«Бирорта байрам йўқ...»	66
«Ўзгармасдир умринг тунлари...»	67
Чорсу бозорида	68
«Опам ғирт қишлоқи...»	68

Дилором ИСМОИЛОВА

Баҳор қўшиғи	70
Нега куйламай?	70
Куз тонги	70
Мотамсаро она ҳайкалига	71
«Тилимда шеър...»	71
Висол	72
Армон	72
Бўстонлиқдан қайтиш	73
Ботир Зокиров куйлолмаган қўшиқ	73
Кўзлар	74
Беором дил	74
Боғда	74
«Юрак — идраб қолган...» —	75
Баҳорга чизги	75
«Юрт, оловли шамолларингдан...»	75
Мен яшовдим эртақ ичида	76

Фулом МИРЗО

Айрилиқ. Гул. Соғинч	77
Чумоли ҳақида янги эртақ	77
«Биз бугун куз билан...»	78
«Карвонсарой бандмикан...»	79
Гугуш	79
«Нозвўйларга туртиниб...»	80
Кетиш	80
«Уша-ўша — олмалар...»	80
«Мен сени...»	81
«Тераклар навбатга турар...»	81
«Ўн иккита тўсин...»	81
«Тутнинг тепасида...»	82
«Кўнглим сардобаси...»	82
«Сабоҳатлик сабоҳда сабо...»	83
Таъриф	83
Дашт. Баҳор	84
«Ярим тун...»	85

Юсуф ХУДОЙҚУЛ

Насаф чўлларига бахшида	86
«Епинчиғим. — тун кўрпаси...»	86
Чорлов	87
Ҳолат	87
«Поёнсиз чўл...»	88
«Пода қайтар...»	89
«Қора сочинг — яловдор от...»	89
«Гул юзинг оташкада...»	90

Муҳаммад ИСМОИЛ

Укинч	91
«Гўзаллигинг сингари...»	91
«Анбим кўп...»	92
Жангда қўлсиз қолган аскарнинг кейинги ҳаётидан лавҳа	92
«Ғаним сенга ўқ отар...»	93
Очлик	93
Болаликдан қолган хотира	94
«Яна тушкун...»	95
Ишонч	95

Наби ЖАЛОЛИДДИН

Мана сизга Ватан	96
Сарҳисоб	97
«Одамлар...»	97
Дўстлик	97
Ҳақиқат	97
Миллатим	98
Тамаки чекиб ёзилган шеър	98
Умрим дастури	99
Қамбағалнинг уйи	99
Уйғон	99
Оддий башорат	100

Илҳом ИСЛОМОВ

Кулол	101
«Кеча сувга чўмилган...»	101
Ўзбек қизи портретига чизгилар	102
Юрак бир ўйна	102
Қиш, мен ва севги	103
Болалар уйдан кўриниш	103
«Шитир-шитир...»	104
«Қанотига оппоқ кеча...»	104
Ез кечаларида	105
Ез	105
Алишер Навоий	106
Тасавурда	106
Кутиш дақиқалари	107

Рассом	107
Қадим Бухоро	108
Баҳор	108
Беҳзод	109
Кузнинг охирларида	109
Ўзбекистоннинг аёл зотига айтганлари	110

Гофир ҚУРБОН

Янги кун қўшиғи	111
«Мен бахтимни излаб...»	111
«Бир умр келар деб...»	112
«Дунё деразадан...»	112
«Оғир, оғир...»	113
«Сим-сим эй, сабрнинг...»	113
«Хаёлларим долғали...»	114
«Туннинг ҳоқими...»	114
«Пайғамбарлар ватанида...»	115

Исмаи ХУДОЕРОВ

Ибтидо	116
Қишлоқ билан хайрлашув	116
«Тийрамо қўйнига...»	116
Соғинч	117
Елғизликда	117
Урхун тошидаги икки ҳикмат	118
«Нечун мунча йиғлайсан...»	118
Ой	119

Лайло ШАРИПОВА

«Ялдо оғзини очиб...»	120
Лекцияда	121
«Келмайсан, келмоққа...»	121
Елғизликда ёрилиб ўлма	122
«Шеър ёзолмай қўйдим...»	122
Яхшиларга	123
«Дардкашини тополмаган...»	123
«Соғинчнинг сочлари оқарган...»	124
«Елғонга кўника олмадим...»	124
«Юлдузларнинг кўзи юмилар...»	124

Шавкат ҲАСАН

«Мана эртагимиз соб бўлди...»	126
«Сўнаётган шаму...»	126
«Ортга боқма...»	127
Ҳажр	127
Арзи ҳол	128
Кетасан	128
Касалхонада	129
Бегона ўт	129
«Ғижирлайсан мунча...»	130
Соғинч	131

Ишқ	131
Муҳаббат	132
Шоир	133

Абдувоҳид ҲАЙИТ

«Сени гул баргида...»	134
«Нигоҳинг тўр сенинг...» —	134
«Масканинг тубанми...»	135
«Дунё каж буржиги...»	135
«Зарнигор илоҳам...»	136
«Саболар сайилга чиққан...»	137
Куз	137
«Хилқатим, бўғзимни...»	137
«Бунёд этилдингу...»	138
«Сен ҳурсан...»	138
«Замҳарир нафаслар...»	139
Урхун ҳавзаси	140
Қайтиш	140
Бир кун	140
Кўксимда бир тош бор	141
«Балки бу кузда ҳам...»	141
«Агар айтаримни айтаверсам...»	142
«Кўзларинг...»	142
«Ўтмиш қандай ширин...»	143
«Юрак...»	143
«Қип-қизил ёлгон...»	143
Дунё : : : : :	143

Тўрамурад РАҲМОН

«Урмининг бепоён...»	144
«Балиқларда...»	145
Болалик	145
Хавотир : : : : :	146
Эртақдан сўнг	147
«Она халқим...»	147

Исмаи АННАЕВ

«Шу дунёнинг...»	149
Бир сўз керак	149
«Қунт билан изласа...»	149
Дала севгиси	150
«Қалбимга қарайман...»	150
Тил ва тушунча	150
«Бу менинг кўз қирим...»	151
Паришонлик	151
Ҳайратли ҳолат	152

Қўчқор НОРҚОБИЛ

«Хавони тўлдириб капалак...»	153
«Юракни қай ҳолда...»	153
«Алданган қиз...»	154
«Достон айтар Нормурод бобо...»	154
Туш	155
«Сен бир куни...»	155
«Учрашдик...»	155

Холмурод АБДУРАҲМОН

«Гуноҳларга ботган...»	156
«Сўз айтсам: учиб чиқса...»	156
«Афсона тириллар...»	157
«Тун узун...»	157
«Йўлларим шаҳарга...»	158
Болалик ҳақида қўшиқ	158
«Косада сув тўлиқ...»	158
«Ез...»	159
«Сим-сим ёғар найсон...»	159
«Қўзимдан қон тўксам...»	160
«Қаҳқашон чорлайди...»	160
«Осмон нуқра товоғини:	161
«Хобингда гулласа...»	161
«Қўйинг қақнус қонин...»	162
«Шайтонлар қон сўрир...»	162
«Тевалар адирдай чўккан...»	162
«Тоғлардай ҳайбати...»	163
«Осмон, тоғарангдан...»	163
«Қайтдим...»	163
Илинж	164

Бахтиёр ОСТОНАҚУЛОВ

«Юлдузни ухлатай...»	165
«Булоқлар биқирилаб...»	165
Юракка сиғмас сатрлар	166
Сен худони кут	166
«Ийглайман, пойимга...»	167
Уф, уфф, уффф	167
Фалак азоби	168

Баҳодир ЖУРАЕВ

Шеърят	169
«Кафтларимда дард изи...»	169
Эврилиш	169
Мен кетаман	170
Дард айтмоқдан тийилгин, кўнглим	170
«Кеч. Дайди шамоллар...»	171
Тушларимда яшайди энди	171
Ушшоқ	171

Мени эсла	172
Юлдузсиз кеча	172
Утинч	173
Оқшом	173
Кўклам тонгидаги ўйлар	173
«Баҳор келди...»	174
«Мен йиғладим...»	174
Яссавийни ўқиб	175
Дунё	175
«Энди бу йўлакдан...»	176
«Нечун букун...»	176
«Шеърим сўнги шеъриммас ҳали...»	176

Икром ИСКАНДАР

Теракзорда	177
Маҳзунлик	178
Ватан тушунчаси	178
Гулдаста	179
«Ишқсиз одамлардан олис...»	179
«Қишлоқ узра...»	179
«Уфқнинг юзида...»	180
Қиш кунларида	180
«Ёмғир ёғар...»	180
«Сувнинг ариқда...»	180
«Тирноғимга ҳам...»	181

Нурмуҳаммад МУҲАММАДИЕВ

«Ғийбат — шубҳа . . .»	182
«Дунё ўзи шоир...»	182
Кечиккан севги	183
«Болалигим — чексиз...»	183
«Бир най куй таратар...»	183
«Кўз ёш бўлиб...»	183
Муҳаббат	184
«Қиз лабининг...»	184

Ҳаёт ТУРДИ

«Юраман, йўлларни...»	185
«Шивирлаб-шивирлаб...»	185
«Мана дарахт...»	186
«Бу маънони йиғолмас...»	186
«Тош ёрилар...»	186
«Қачон тугайди бу...»	187
«Ўзанини қайғулар бузган...»	187
Кузатиш	187
«Дераза пардасин...»	188
«Мен ўзимга...»	188
«Нимага қарасам...»	189
«Мен ўтин ёрайтиб...»	189
«Қор қўнар...»	189

«Ногоҳ мени кўрди...»	190
Куз тунда	191
«Осмон ёғаяпти...»	191
«Тош — қайнаб қотган...»	191

Бобомурод ЭРАЛИЕВ

Куз билан хайрлашув	192
Ой тасвири	192
Гуноҳ	193
Ватан сурати	193
«Юлдузим, юлдузим...»	194
Шоир йиғиси	194

Нурбиби ОМАРОВА

«Улан асли оқиннинг...»	195
«Адолатсиз нарсаларни...»	195
«Юрагингни, аёвсиз...»	196
«Шукур қилиб...»	196
«Сен йиғлама...»	196

Муҳиддин ОМОН

«Жилгалар қайтадан...»	198
«Хазонлар бағридан...»	198
Тазарру	199
«Иккимизнинг кафтимиз...»	199

Шокиржон АҲМАДАЛИЕВ

Илтижо	200
Тун манзараси	200
Оналар	200
Туман	201
Шарпа	201
Баҳор	202
Яқун	202
Зиддият	202
Бахт	202
Сафар	203
Тарих дафтари	203
	204

Хосият РУСТАМОВА

«Сувга шўнғиб кетди юрагим...»	205
«Суратингни яшириб...»	205
«Шеърим, туннинг сепкилли қизи...»	205
«Юрагиннинг рўмолини...»	206
«Юракда изинг бор...»	206
«Тошбағир тушакда...»	207

Нигора ЖАЛОЛИДДИН ҚИЗИ

Қўнгил битиклари	208
«Сув боссин дунёни...»	208
«Болаликнинг пок кўчасида...»	208
«Менинг ҳовлимда ҳам...»	209
«Кумушбиби, сизни соғиндим...»	209
«Она, хижолатдан...»	210
«Тегди барчаси жонимга...»	210

Ҳабиба ҚУРБОНБОЕВА

Ҳайрат	212
«Ҳали бу хонага...»	212
Ғамгин баллада	212

Ориф ҲОЖИ

Мухаммас	214
«Даҳрий бўлиб...»	215
«Севги деса...»	215
Даҳонинг тунги ўйлари	215
Узоқларга кетаётганда	216

Клара БОЗОРОВА

«Кетаман, дардларим...»	217
«Қизғиш ранг тўлдириб...»	217
«Кўзак, сенинг...»	218
«Қуюқлашиб бормоқда...»	218
Эгасиз уй	219
«Юлдузли тунлар ҳам...»	219
«Йўл четида ёлғиз қоқигул...»	219
«Туташади бир юракка...»	220
«Тун бағрини»	220
Боғда	220
«Бола кезар лозазор ичра...»	221

Юсуф ЗИЕДОВ

«Кетар бўлдинг...»	222
Машраб ғазалига мухаммас	222

Мавлуда АВАЗОВА

Таржимаи ҳол	224
Қишлоқ	224
«Онажон минг қуллуқ...»	225
Ялпиз	225
Ишқ номози	225

Абдуҳаким АБДУЛЛА

1941 йил, июнь	226
----------------	-----

Баҳор ҳақида баллада	226
Киш	227
Тилак	227

Урол ҲЗБЕК

Баҳор тахаюллари	229
«Ой тўлади...»	230
«Тўғри сўз...»	230
«Учрашмайди...»	231
«Энди хатоларга...»	231
Кўзда	231
«Муҳтожликнинг қучоқларида...»	231
Адибларда бошланар баҳор	231

Нодира БАРАТОВА

«Дарахтларнинг исмини...»	233
«Тунларга боқаман	233
Халқ куйида	234

Наргис ДАВУРБОЕВА

«Ҳамсуҳбат бўлсайдиқ...»	235
«Шохсанам ғарибни...»	235

Холбек ТОШЕВ

«Сенда қондошлиқ бор...»	237
«Баҳор...»	237
«Булбулнинг кўзига...»	237
Саратонда	238
Киш	238
«Мих бошидан...»	238
«Улар суратга тушдилар...»	238
«Қорни очнинг...»	239

Тошпўлат ТУГАЛОВ

«Келаверар дилга наво...»	240
«Сирдош тутинаман...»	240

Феруза БОЙБУЛЛАЕВА

Ўзбекистон баҳори	241
Олманнинг тилидан	241
Кеч куз	242
Янги йиллим	242
Қор	243

Литературно-художественное издание

Коллектив

ПЛАМЯ

Стихи

На узбекском языке

Тошкент, издательство «Ёзувчи»

Адабий-бадиий нашр

Коллектив

ЕЛҚИН

Шеърлар

Муҳаррир *Ф. Камолова*. Мусаввир *М. Карпузас*. Расмлар муҳаррири *Ҳ. Худойбердиев*. Техн. муҳаррир *У. Ким*. Мусаҳҳиҳ *М. Хўжаева*

ИБ № 11

Босмахонага берилди 24.04.91 й. Босишга рухсат этилди 18.07.91 й. Формати 84×108^{1/32}. Рўзнома қоғози. Адабий гарнитурга. Юқори босма. Шартли босма л., 13,44. Нашр. л. 11,47. Шартли кр. отг. 13,86. Тиражи 5000. Заказ 80. Баҳоси 3 с. Шартнома 6—91.

«Ёзувчи» нашриёти, 700129. Тошкент, Навоий кўчаси, 30.

Ўзбекистон ССР матбуот Давлат қўмитасининг Янгийўл китоб фабрикасида босилди. Янгийўл шаҳри, Самарқанд кўчаси, 44.

Ёлқин: Шеърлар//Ф. Қамол тўплаб, нашр. тайёр-
лади/.—Т.: Ёзувчи, 1991.—256 б.

Ўзбек шеърини доимо янги-янги тўлқинлар билан бойиб келган. Айниқса кейинги йилларда кўплаб иқтидорли ёшлар адабиёт даргоҳига дадил кириб келмоқдалар.

Улар илк қадамлариданоқ ўзларининг янгича мушоҳадалари, услубий изланишлари, шаклий янгиликка ўчилиги билан диққатни жалб этдилар. Ушбу тўпламга жумҳуриятимизнинг турли бурчакларида яшаб, ижод қилаётган умидли қаламашларнинг шеърлари киритилди. Ёш шоирларнинг ёшлиқнинг ўзи каби самимий, жозибадор овозлари Сиз — азиз китобхонга манзур бўлади, деб ўйлаймиз.

Пламя.